

082

4-31

23 JUN 2009

К. А. М. 1909

93

Հ. Ա. Մ. Կ. Ա. Մ. Կ. Ա. Մ.

ՇՏԵՄԱՐԱՆ

ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

Եր գործունակ է. —
 ԲՅՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՌՈՐԱՆ. — ՁԵՆԿԱԶԻՍՈՒՊԻՆ. — ՍՏԱՐԱՆՈՒ
 ՑԻՆ. — ԵՐԱՐԱԶԱՆ. — ՕԳՅՈՒՄԻ ԳԻՏԵԼԵՐ. — ԻՆԵ ԵՒ ԿՈՐ
 ԵՐՅԵՐ. — ԶԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐ ԵՒ ԱՍԼ ՊԵՏԱԿԻ ՍԱՆՈՒԹԻՐԱՆԵՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ
 ՅԱՆՏՐԱԿՈՒՄ Ե. ՄԱՍՏՐԱՆՈՒ

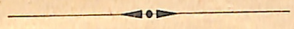
1909

082
 —————
 փ-31

082
4-31

Շ Տ Ե Մ Ա Ր Ա Ն

ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

Հ Ա Տ ՈՐ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

Կը պարունակէ. —

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ. — ՁԵՌՆԱՀՄԱՅՈՒԹԻՒՆ. — ՄՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. —

ԵՐԱՋԱՀԱՆ. — ՕԳՏԱԿԱՐ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ. — ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԵՐԳԵՐ. —

ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐ ԵՒ ԱՅԼ ՊԻՏԱՆԻ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏԳՎԻՐՈՒԹԻՒՆ Ե. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

1909

2010

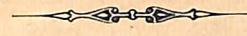
124 - (6)

36288-44

Աւստրալիական-Պարսկ.

Վերջնական շարժող-Ն
Գրադարանի Երկր-Պարսկ,
Երևան, 1911 թ. հունիսի 7.
Գր. 12 Դասիկա

Շ Տ Ե Մ Ա Ր Ա Ն

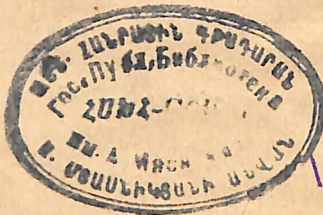

Բ Ժ Շ Կ Ա Կ Ա Ն Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն

ՅՊԱՐԱՆ, ԿԻՄԱԿՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԹՂԹԱԿԱՃԱՐԱՌԱՆՈՑ

Ե. Մ Ա Տ Թ Է Ո Ս Ե Ա Ն

Թիւ 27, Ֆինանսըդար եօզուշու, Կ. Պոլիս

Գ. 19861-59

(6420)
38

Հետեւեալ ԲՉԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆը քաղուած է Ֆրանսացի նշանաւոր Բրոֆ. Տօրթ. Տէսրիքի տարւոյս վերջերը հրատարակած Dictionnaire de Médecine անուն գիրքէն: Կը կարծենք թէ Տօրթ. Տէսրիքի անունը միայն կը բաւէ ապահով ըլլալու համար նշանակուած հիւանդութեանց դարմաններուն՝ եւ գործոյս օգտակարութեանը ունմար:

ԱԿԱՆՋԱՑԱԽԻՔ (Maladies de l'oreille).

Ականջը երբ աղտով գոցուած է: Դարւակ.— Տաք ջուրի մէջ թաթխուած կակուղ լաթով մը ամէն օր ականջը ուշադրութեամբ մաքրել, երեկոյին պառկած ժամանակ, ականջին մէջ քանի մը կաթիլ Eau oxygénée կաթեցնել, յետոյ գաղջ ջուրով գրեխ ընել:

Երբ կարծր մարմինով մը լսողական խողովակը գոցուած է. — Քանի մը կաթիլ Glycérine կաթեցնել ականջին մէջ, յետոյ աճառուտ ջրով գրեխ ընել:

Երբ ականջին մեջ միջառ գացած է. — Huile phéniquéeով գրեխ ընել (1 gr. Acide phénique 30 gr. d'Huile):

Թմբուկի բորբոքում (Inflammation du tympan). — Decoction de pavotով ականջը լուալ:

Թմբուկի պատռում. — Ականջին մէջ մաքուր բամբակ դնել եւ յաճախ փոխել:

ԱԿՆԱԶՕԴԱԲՈՐԲ պարզ (Conjonctivite simple). Դարւան. — Լուացում և չատ տաք հականեխական ճընշօններ, Sulfate de zinc ի կաթիլներ:

ԱԿՆԱԶՕԴԱԲՈՐԲ քարախալից (Conjonctivite purulente). (Տարափոխիկ) յաճախ կը պատահի նորածին մանկանց և տաք երկիրներու բնակչաց: Դարւան. — Արտեւանունքը բանալ՝ թարախը վազցնելու համար, յետոյ լուալ Eau de van Swietenով և տաք Eau boriquéeի ճնշօններով ծածկել: 12 ժամը անդամ մը աչքը և արտեւանունքը Nitrate d'argentով ($\frac{1}{50}$) խարել (Cautériser), և երթալով դեղը աւելի տկարացնել: Nitrate d'argent ի ազդեցութիւնը աղի ջուրով չեզոքացնել: Conjonctivite granuléeի համար Sulfate de cuivre ի մատիտով խարում:

ԱԿՈՒՍՅԻ ՅԱԻ (Maux de dent): Դարւան. — Pyramidon ի նշխարներ (0 gr. 40):

ԱՅՐՈՒԱԾԻ (Brûlures). Կրակին՝ մորթին վրայ յառաջ բերած վէրքերը: Նշան. — Շատ աստիճանները կայ:

Ա. Ասիճան. — Սաստիկ կարմրութիւն, ցաւ և սուր կսկծալ:

Բ. Ասիճան. — Կարմրութիւն և դեղնագոյն ջուրով շուտիկ (հազարճը), սաստիկ ցաւ:

Գ. Ասիճան. — Այրած մորթը թացութիւն մը, և ձերմակի մօտ գոյն մը՝ ու կարմրագոյն ջուր մը պարունակող շուտիկ կ'ունենայ:

Դ. և Ե. Ասիճան. — Այրած մորթը դեղնագոյն կամ սև է և չի զգար: Դարւան. — Ասեղը նախ բոցի ցուցնելէ վերջը պէտք է անով շուտիկները վարի ծայրէն ծակել:

Տախքեամբ այրուածք. — Եռացած ջուրով վէրքը մաքրելէ վերջ հակիթի ձերմակ և ձէթ իրար խառնելով վէրքին վրայ դնել:

ԹՔՈՒՆԵՐԷ (Acides) այրուածք. — Աճառու կամ կրի ջուրով լուալ:

Ալֆոյէ այրուածք. — Քացախոտ ջուրով լուալ: Այրուածքներու համար օճանելի (Pommade): Հետեւեալ օճանելին վայկենական ցաւերը կ'անցնէ և միեւնոյն ժամանակ վէրքին չորնայուն կ'օգնէ: Օրը երկու անգամ դանակով մը հականեխական կտաւի (Toile antiseptique) վրայ քսել հետեւեալ օճանելին.

Lanoline	120 gr.
Eau de chaux	80 gr.
Thiol liquide	20 gr.
Microcidine	0 gr. 50
Antipyrine	5 gr.
Cocaine	} 0 gr. 50
Stovaine	

DR. GUIBERT

ԱՆԱՐԻԻՆՈՒԹԻԻՆ (Anémie). Արեան տկարութիւն: Նշան. — Դեղնութիւն, չրթունքներու գունաստութիւն, սրտի արոփում, դժուարաշնչութիւն, գլխու պտոյտ: Դարւան. — Բաց օդի պտոյտ, մարմնամարզ, ջրաբուժութիւն, զօրաւոր սնունդ, քինքինա, երկաթ և Arsenic:

ԱՐԻԻՆՈՒՄ (գքի) Saignement de nez: Դարւան. — Antipyrineի մէջ թաթխուած բամբակ մը գթին ծակերուն մէջ դնել (1 կրամ Antipyrine 10 կրամ ջուրի մէջ) կամ (1 առ 1000) պատրաստուած Adrenaline քանի մը կաթիլ:

ԱՐԵԻԱԼԱՐՈՒԹԻԻՆ (Insolation): Դարւան. — Հիւանդը

զով եւ լաւ օգտւորուած տեղ մը պառկեցնել, հա-
գուսաները քակել, մարմինին քսել թաց լաթ մը,
գլխուն վրայ պաղ ջուրի մէջ թաթխած լաթ դնել և
մարմինը չփել Alcool camphréով, թեթեւ սուրճ խրմ-
ցնել և գրեխ ընել:

ԲԱԶՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆ (Diabète). Հիւանդութիւն մ'է որուն
միջոցին հիւանդը շատ կը միզէ և մէզը շաքար կը պա-
րունակէ: Նշան. — Սաստիկ ծարաւ, նիհարութիւն,
լինտերու բորբոքում, ակռայներու իյնալը, տեսողու-
թեան տկարութիւն, ջղային անհանգստութիւն, հոգ-
նածութիւն, յիշողութեան տկարութիւն:

Առողջապահիկ կանոն (Régime). — Հասարակ հացէ,
շաքար և ալիւր պարունակող սնունդներէ հրաժարում.
Ուէ պտուղ և ուէ ըմպելի արգելեալ է: Դարման. —
Չափաւոր մարմնամարզ, մազէ ձեռնոցով ամբողջ մար-
մինը չփել. ու է անսակ հոգնութիւններէ զգուշա-
նալ: Դեղ. — Antipyrine 1—3 grammes, Vichyի և
Contrexévilleի հանքային ջուրեր:

ԳԱՐԻ (Compère Lorient ou Orgelet, արժ. Երզնէ): Գարիի
հատիկի նմանող կարծր շուտիկ մը որ արտեւանունքին
ծայրը կ'ելլայ: Այս շուտիկը 5 օրէն կը ճերմկի և կը շա-
բաւոտի: Դարման (վիժեցուցիչ). — Eau boriquéeի
մէջ թաթխուած թաց լաթ մը վրան դնել շարունակ:
Դարման (բուժողական). — Շարաւը վազցնել և վրան
քամուած թաց լաթ մը դնել: Դարման (ախարգել).
— Տաք Eau boriquéeով լուսալ:

ԳԻՐՈՒԹԻՒՆ (Obésité): Դարման. — Սաստիկ գիրու-
թիւնը նուազեցնելու համար պէտք է շատ քալել,
միայն կաթեղէն սնունդներ ուտել, ջրաբուժութիւն,

մարձում և լուծողական. քիչ խմել և 7—8 ժամ միայն
քնանալ 24 ժամուան մէջ:

ԳԼԽԱՅԱԻ (կես) Migraine. Դարման. — Մութին մէջ
հանգիստ. Antipyrineի կամ Sulfate de quinineի cachet
մը առնել:

ԳՈՆԶՈՒԹԻՒՆ (Teigne, Կէլէ). (Շատ տարափոխիկ):
Դարման. — Երկու շաբաթ ամէն օր Vaseline pheni-
quée քսել (1 gr. p. 100). ամէն օր լուսալ գլուխը So-
lution de subliméով (1 pr. 1000): Այս դարմանէն վերջ
մազերը թափած տեղը երկու օրը անգամ մը Teinture
d'iode, քսել այս դարմանը պէտք է գոնէ 9—10 ամիս
տեւէ:

Գարեահոն գոնչութեան (Teigne faveuse) համար լաւա-
գոյն դարմանն է Ք. ճառագայթները:

ԳԼԽՈՒ ՊՏՈՅՏ (Vertiges): Դարման. — Լուծողական:

ԴԱԼՈՒԿ (Jaunisse, արժ. Երզնէ): Հիւանդութիւն մ'է որ
մաղձին արեան խառնուելէն յառաջ կուգայ, որով մոր-
թը կը դեղնի: Նշան. — Բերնի լեղիութիւն, աչքերու
դեղնութիւն, գլխու ցաւ, կոտորածութիւն, փորհա-
րութիւն: Դարման. — Լուծողական եւ կաթով ու-
տելիքներ:

ԴԱԼՆԱԽՏ (Chlorose): Դէմքի կանաչագոյն տեգունու-
թիւն, սրտի տրոփում, երեսի յանկարծական տաքու-
թիւն, սաստիկ տկարութիւն, գլխի արիւնահոսութիւն,
ախորժակի պակասութիւն, սխտրութիւն: Դարման. —
Երկու շաբաթ անկողինը մնալ, ուշադրութիւն ընել որ
պնդութիւն չի գայ (ամէն առաւօտ 1 սուրճի թքալ

հնդիկ իւղ (Huile de ricin) առնել, ջրբաբուժիւն, տաք աղ ջրով լողանք, ալբուրով շփում, Arsenic պարունակող դեղեր.

Sirop de Bouchut.

Sirop de quinquina 300 gr.

Arséniate de soude 0,10.

Սնունդ. — Կարմիր միսեր, չոր բանջարեղէններ, գարեջուր: Դեղ. — Ենթամորթային ներարկում Cacodylate de ferով, ծովային պտոյաներ:

ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆ (փխաւոր) Dyspepsie par gaz. Նշան. — Ուռած ստամոքս: Դարման եւ առողջապահիկ կանոն. — Մարմնամաք, մարձում, չոր բանջարեղէններ, կասկարայ եղած հաց: Թրթնջուկէ (քլորիդ) եւ պոլտիկէ (ֆոսֆատ) հրատարում: Կաթը շատ օգտակար է: Թացանով եւ համեմներով կերակուրներ բնաւ պէտք չէ ուտել: Մեծած ուտելիքները (Purées) շատ օգտակար են:

ԴՈՒՄ (Grippe). Համաճարակ տարափոխիկ հիւանդութիւն: Նշան. — Ընդհանուր կտրածութիւն, գլխուցաւ, ուղեղի հարբուխ, հազ, ախորժակի պակասութիւն, սաստիկ ջերմ: Դարման. — Անկողինը պակիկ եւ մեծ չափով Quinine առնել, գաղջ ջուրով գրելի, տաք խմելիքներ, թեթեւ կերակուրներ: Քիթը եւ կոկորթը լուալ Eau boriquée ուլ:

ԵՆԻՉԱԿ (Ténia): Նշան. — Չափազանց ախորժակ, սաստիկ նիհարութիւն, գլխու պտոյտ, փսխում, աղեացանհանգստութիւն, պնդութիւն, փորճարութիւն: Դարման. — Որդին տեսակին համեմատ դարմանը կը փոխուի, խոզի միսէն գոյացած որդը աւելի յամառ կ'ըլ-

լայ քան թէ եղին միսէն գոյացածը: Առջի իրիկուրնէ պէտք է շատ թեթեւ ուտել եւ հետեւեալ առաւօտ 3 անգամէն (Ա.ը 7ին, Բ.ը 9ին եւ Գ.ը 11ին) պէտք է առնել հետեւեալ բաղադրութիւնը.

Chloroforme 4 gr.
En recette, sirop de sucre 35 gr.

(Fort.)

Կէս օրին պէտք է առնել 35 կրամ հնդիկ իւղ (հինք է-լը) դարձեալ՝ կարելի է տալ. Extrait éthéré de fougère mâle եւ կամ Peltiérine, Extrait de racine de grenadier որ շատ ազդու դեղ մը ըլլալուն պէտք է ուշադրութիւն ընել: Բոլոր այս դեղերուն վրայէն պէտք է լուծողական առնել: Որդը՝ լուծողական առնելէն գրեթէ 1 1/2 ժամ վերջը կ'իջնայ:

ԵՐԻԿԱՄԱՆՅ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ (Maladies des reins). Երիկամնային խիթ (Colique néphrétique): Նշան. — Երիկամանց ցաւով մը կը սկսի, մէջքը կը պատէ եւ շեղակի վար կ'իջնայ բամբուշտէն: Կանանց քով ցաւը մինչեւ մեծ շրթունքները կը զարնէ, իսկ արանց քով մինչեւ ամորձիքները ցաւը կը տարածուի: Հիւանդութեան տագնապին միջոցին հիւանդը կը փսխէ եւ երկուքի կը ծօի: Դարման. — Հանդարտեցուցիչ դեղեր, Chloralի, Morphineի ներարկում, գաղջ լողանք: Առողջապահիկ կանոն. — Բնաւ՝ թթու, պոլտիկ, թրթնջուկ, ծներեկ, գարեջուր, գինի պէտք չէ գործածել: Հինցած միս պէտք չէ բնաւ ուտել: Vittelի, Contrexévilleի կամ Evianի ջուր խմել:

Սուր երիկամնասալ (Néphrite aiguë). Մէկ կամ երկու երիկամանց բորբոքում, որ գրեթէ միշտ հիւանդութենէ մը վերջը կը պատահի (ինչպէս՝ ժանտաստեղ, հարսա-

նիթ, կարմրախառ, կեղծմաշկ և երբեմն յղութեան ժամանակ): Նշան. — Սարսուռ, ջերմ, մէջքի ցաւ, փրսխուք, մէզը քիչ և թխագոյն կ'ըլլայ: Դարման. — Բացարձակ հանգիստ, երիկամանց վրայ կոտոշ, կաթեղէն կերակուրներ, մեծաքանակ Vittelի և Contrexévilleի ջուր խմել:

Քազմաժամանակեայ երիկամնասալ (Néphrite chronique ou mal de Bright): Նշան. — Յաճախ միզելու պէտք և ցաւ, ականջի դռնչիւն, գլխու պտոյտ, երեսի և սրունքներու ուռեցք. իսկ կանանց քով մեծ շրթանց ուռեցք, մարսողութեան խանգարում, փսխուք, փորհարութիւն, արիւններթուլիւն: Դարման. — Յուրտէն զգուշանալ, կաթեղէն ուտել, առտու իրիկուն մէջքը շփել, մարձում, աղի կերակուրներէ հրաժարում:

ԵՂՈՒՆԳ (միսը մսած) Ongle incarné: Դարման. — Մսին և եղունգին մէջ կտոր մը արեթ (է-Լ) դնել:

ԵՆԻՔ (Démangeaison). Մորթի կակձանք, որ կամ մորթի հիւանդութենէ և կամ միջատի խայթուածէ յառաջ կուգայ: Դարման. — Լուէ՝ քացախ ջուրով լուալ: Մլուկէ՝ Huile pheniquée քսել:

Acide phenique 50 centigr.
Huile 50 gr.

Մժեղէ՝ մէջը քիչ մը ammoniacque դրուած ջրով լուալ, oxyde de zincի օձանելի քսել: Դարձեալ ամէն այս տեսակ խայթուածքներու համար օգտակար է խայթուածքին վրայ քիչ մը Teinture d'iode քսելը:

ՋՍՍՍԱԻ (Sciaticque). Զտտային անոյաջիղին (Nerf sciatique) սոսկալի ցաւը՝ որ երանքէն (է-Լ) սկսելով մինչև վար՝ ոտքերը կը տարածուի: Դարման. — Անկողո-

նոյ մէջ հանգիստ, ցտում (հ-հ-հ-հ), խարանաղեղ (է-է-է-է-է-է-է-է), Morphineի ներարկում, երկաթով այրում, Chlorure de méthyleի փոշիացում, չոգիի լոգանք:

ԹԹԱԽՏ (Hémorroïdes, հ-հ-հ-հ): Նշան. — Քայած և գործ ըրած ժամանակը ցաւ, արիւններթուլիւն: Դարման. — Պնդութեան առաջըր առնել, շատ տաք զրեխ:

ԹՈՒՆԱԻՈՐՈՒՄ (դեղերեկ). Laudanum, morphine, pavot. Նշան. — Գրգռութիւն, սրտի տրոփում, սաստիկ ծարու, թմրութիւն: Դարման. — Ipecaով (1 gr. 50) փսխողական տալ և հիւանդը տաքցնել:

Chloral. Նշան. — Ծանր քուն, մարմնոյ ջերմութեան նուազում, դէմքի ճերմակութիւն: Դարման. — Փսխել տալ, առանց չաքարի սուրճ խմցնել, հիւանդը տաքցնել:

Belladone. Նշան. — Բերանը չոր և աչքին բիբերը մեծցած կ'ըլլան, և հիւանդը կը զառանցէ: Դարման. — Փսխողական, առանց չաքարի զօրաւոր սուրճ տալ և հիւանդը տաքցնել:

Cocaine. Նշան. — Աչքի տեսութեան պղտորութիւն, սրտնեղութիւն, դժուարաչնչութիւն, դէմքին վրայ տաքութիւն, մարելու ձգտում: Դարման. — Փսխողական և առանց չաքարի սուրճ:

Arsenic. Նշան. — Փսխուք, խիթ: Դարման. — Ipecaով փսխողական, մարմնոյ չփում, զրգռիչ դեղեր:

ԹՈՒՆԱԼՈՐՈՒՄ (սնունդի). — Զկնականց (է-է-է): Նշան. — Փսխուք, խիթ: Դարման. — Ipecaով փսխողական, սուրճ, օդի խմցնել, փորին վրայ լափա դնել, մարմինը չփել:

ՍՈՒՆԻ (հ-հ-հ-հ): Նշան. — Փսխուք, խիթ: Դարման. — Փսխողական, մարմնոյ չփում, առանց չաքարի սուրճ:

Միս. — Նշան. Փսխուք, խիթ: Դարման. — Փսխողական, լուծողական:

ԹՈՒՔԱԽՏ (Tuberculose pulmonaire): Սկզբնաւորութեան երջան: Նշան. — Ախորժակի նուազում, նիհարնալ, շուտ հոգնիլ, քալած ժամանակը շնչարգելութիւն, հազը՝ նախ չոր, երթալով խուխաւոր կ'ըլլայ: Թուքը՝ ճերմակ կ'ըլլայ և երբեմն արեան բիծեր կ'ունենայ: Ջերմը թաքուն վիճակի մէջ է: Կանանց քով դաշտանը անկանոն կ'ըլլայ և երբեմն նուազ առատ, արիւնը գունատ կ'ըլլայ և նոյն ժամանակ թոքին կողմէն արիւնահոսութիւն տեղի կ'ունենայ, հիւանդը թքնելու պէտք կ'զգայ և կ'սկսի արիւն փսխել:

Երկրորդ երջան. — Շնչարգելութիւնը կ'աւելնայ, հազի նոպայները աւելի յաճախ կը պատահին. հանած մազասը աւելի դեղնագոյն և թանձր կ'ըլլայ. սաստիկ կը նիհարնայ:

Երրորդ երջան. — Սաստիկ ջերմ, ծանրաշնչութիւն, մազասի շատնալ, նիհարութիւն, տկարութիւն, արիւն թքնել: Դարման. — Երկաթով այրում, կուրծքին վրայ խարանադեղ (բէհէլէան եփքը): Gaïacol, ամէն մէկ գեղահատին 50 սանթիկրամէն մինչեւ 1 կրամ:

ԹՈՒՔԱՏԱՊ (Pneumonie). Թոփ բորբոսում: Նշան. — Կոտրածութիւն, գլխու ցաւ, սաստիկ ջերմ (39էն 40 աստիճան), սարսուռ: Նախ՝ չոր հազ, դեղնագոյն մազաս, որ յետոյ կարմիր գոյն մը կ'առնէ, լեզուի չորութիւն, մութ գոյն մէզ: Դարման. — Կոտոյ, Quinine, ալքոլային ըմպելիք, ծերերուն՝ քունը՝ արգիլելու համար սուրճ, լանջքին վրայ պաղ ճնշոններ, կաթեղէն կերակուրներ, գինի, կնիթամորթային ներարկումներ, շիուֆներ. օրը 1—2 կրամ eucalyptal, téré-

bentine շատ զօրաւոր սնունդ, հում միս, մանաւանդ ճիւղ, եզան միս, կաթ, կարագ, ձուկ, գարեջուր, մաքուր օդ, տաք կլիմայ:

Ջերմին դեմ. — Bromhydrate de quinine, Antipyrene.

Արիւն քֆնելու դեմ. — Սառուցի փոքրիկ կտորներ կ'ըլլու տալ:

Թարթիչ. — Թարթիչներու թափելուն դէմ հետեւեալ օժանելիքը յանձնարարելի է ըստ Տր. Ա. Դրուսօի.

Vaseline	5 gr.
Huile de ricin	2 gr.
Acide Gallique	50 centigr.
Ess. de lavande	4 gouttes

ՓԱՆՏԱՏԵՆԻ (Fièvre Typhoïde). Վարակիչ, տարափոխիկ և համաճարակ հիւանդութիւն՝ որ յառաջ կուգայ նրբաղիին (Intestin grêle) մէջ գոյացած պալարներէ: Հիւանդութեան պատճառն է աղիքին մէջ գոյացած տեսակ մը մանրէ՝ որ էպիբրի բակիէ (Bacille) կը կոչուի, այս պատճառաւ հարկաւոր է հականիսել հիւանդին կղկղանքը և փսխուքը:

Առաջին երջան. — Թխում (Incubation) կը տեւէ 2—15 օր համաճարակին համեմատ, հիւանդը՝ հոգնութիւն, կոտրածութիւն, ախորժակի պակասութիւն կ'զգայ և երբեմն ալ քիթը կ'արիւնի, յետոյ կ'սկսի բարձրացման երկրորդ երջանը որ 4—6 օր կը տեւէ, ջերմը կը սաստկանայ և ամէն օր աստիճանաբար կը բարձրանայ և մինչեւ 40 աստիճան կ'ըլլայ երեկոյները, երբեմն հիւանդը սաստիկ սարսուռ կ'ունենայ, ցնցղատապ (Bronchite) և թոքախոնում (Congestion pulmonaire), ստաճողատապ (Embarras gastrique), փսխելու ձգտում,

փորի ցաւ, պնդութիւն կամ երբեմն փորհարութիւն. սաստիկ գլխու ցաւ, անքունութիւն կամ զառանցելով քնանալ:

Վիճակի երոզդ ԵՐԿԱՆ. — 15 օր կը տեւէ և սոյն միջոցին ջերմը շատ զօրաւոր է: Այս շրջանին սկիզբը հիւանդը ընդհանրապէս փորին, կողերուն և կուրծքին վրայ վարդագոյն բիծեր կ'ունենայ: Շարունակելի անքունութիւն, յաճախ զառանցանք, սաստիկ ուժաթափութիւն: Բերանը չոր է, լեզուն՝ խորովածի պէս, ձեղքաւորած, գորշագոյն չորցած ծեփով մը ծածկուած է: Յաճախակի փսխում, մէզի նուազութիւն, սպիտամիզում (Albuminurie), առատ փորհարութիւն, որ դեղնագոյն և հոտած է, թոքախռնում, հազով և դժուարաշնչութեամբ, խիստ արագ՝ տկար երակազարկ:

Նուազման ԵՐԿԱՆ. — Գրեթէ 2 շաբաթ կը տեւէ, ջերմը օր ըստ օրէ կ'սկսի նուազիլ, հիւանդը կ'սկսի քնանալ, լեզուն կը մաքրուի, երակի զարկը աւելի զօրաւոր կ'ըլլայ և հիւանդը ապաքինման շրջանին մէջ կը մտնէ: Այս ապաքինումը մասնաւորապէս երկար կը տեւէ և ուտելիքին պէտք է հոգ տանիլ, որովհետեւ հիւանդութեան վերստին կրկնումը յաճախ կը պատահի՝ և շատ ծանր կերպով: Հիւանդը շատ յամբարար ինքզինքը կը գտնէ: Երբեմն մազերն ալ կը թափին: Դարման. — Chlorhydrate neutre de quinine օրը 1 կրամ (0 gr. 25 պարունակող նշխարներով առնել): Pyramidon նոյն քանակութեամբ: Աղի լուծողականներ՝ միայն հիւանդութեան սկիզբը: Եթէ ջերմը շատ զօրաւոր է՝ 30 աստիճանի դաղջ ջուրով կամ 18էն 24 աստիճանի պաղ ջուրով լողանք, 10ական վայրկեան օրը 2—6 անգամ ջերմին աստիճանին համեմատ: Ուտելիք. — Միմիայն կաթ 1—2 օրս. հիւանդին քովի

անձերը պէտք է ամէն կերակուրէ առաջ հագուստ փոխեն և խնամօք դէմքերնին և ձեռքերնին լուան:

ԼՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆ (Epilepsie). Չղային հիւանդութիւն մը՝ որուն ենթակայ եղող հիւանդը յանկարծ գետին կ'իյնայ ինքզինքը կորսնցուցած և ջրաձգտութեամբ: Դարման. — Հիւանդութիւնը բռնած ժամանակ, հիւանդը պակկեցնել, հագուստները քակել, գլխուն վրայ պաղ ջուրի մէջ թաթխուած լաթ մը դնել և հիւանդը հանգիստ ձգել: Դեղ. — Bromure de potassium մեծ չափով, յաճախակի լողանք:

ԽԱՅԹՈՒԱԾՔ (Pipûres). Եթէ մեղեղէ, մեղուէ, պիծակէ, սարգէ, թրթուրէ, բորբխէ խայթուած է՝ քացախ ջուրով լուալ: Քանի մը կաթիլ Ammoniaque կամ Teinture d'iode քսել, պէտք չէ մորթը քերել:

Կարիճի խայթում. — Խայթոցը վէրքին մէջէն հանել ունելիով մը: Serum Antivenimeux du docteur Calmettesի ներարկում:

ԽԻԹ (Coliques).

Կապարախիթ (Coliques de plomb). Կապարի աղերով թունաւորուած ներկարարներու խիթ: Նշան. — Մորթը դեղին է, շատ ծարաւ կ'զգայ, շունչը կը հոտի, ստամոքսին խոռոչին մէջ ցաւեր կ'զգայ և սաստիկ պընդութիւն կ'ունենայ: Դարման. — Փորին վրայ լափաներ, փսխողական, կաթի մէջ խառնուած 15 կրամ Sulfate de magnesie առնել. գրեխ, և Iodure de potassium.

ԽՈՅԼ (Scrofule, «բրճ»): Նշան. — Վզին վրայ խաղճմունք (Ganglions) որք կ'սկսին շարաւտով, մորթախտ (Eczéma), բազմաժամանակեայ ցնցղատապ (Bronchite)

chronique), շարունակելի ուղեղի հարբուխ: Դարման. — Ծովի լողանք, մարմնոյ շիոււմ, բաց օդի մարմնամարդ, ձկան խղ, քինքինա, երկաթ և Arsenic 1—10 կաթիլ Teinture d'iode կաթի մէջ:

ԾՍՂԿԱԽՏ (Variole). Տարափոխիկ, համաճարակ հիւանդութիւն՝ որմէ կարելի է խուսափիլ պատուաստամբ: Նշան: Ա. Երջան. — Զերմ, փսխում, գլխու ցաւ: Բ. Երջան (բորբոքման). — Ամբողջ մարմնոյն և դէմքին վրայ կարմիր փշտիկներ կ'ելլան որք կը թարախոտին: Գ. Երջան (չորնալու). — Կամաց կամաց կեղեւները կ'սկսին թափիլ՝ անջնջելի նշաններ ձգելով: Դարման. — Հիւանդը մեկուսացնել, հակաանխտական գաղջ լողանք: Հիւանդը տաք պահել, կարասիները, վարազոյրները կարմիր բնել, այս գոյնը կ'արգելէ կամ կը նուազեցնէ փշտիկներու թարախոտիլը:

ԾՍԱԿ (Apte, աղբիւր քաղցր). Փոքրիկ կեղեր (Ucères) որք բերնին մէջ կ'ելլեն: Նշան. — Բերնին մէջ կարմիր բիծեր, սկայր ջերմ մը, հոտած շունչ: Դարման. — Chlorate de potasseի շաքարներ, կրաջուրով ստորդում (Gargarisme), վրձինով մը պէտք է Ether քսել ամէն մէկ ծծակի՝ և կամ դժոխաքարով (Pierre infernale, ճէհէնէթ իւշը) այրել: Լուծողական մը եւս տալ անհրաժեշտ է:

ԾՈՂԱԽՏ (Mal de mer): Դարման. — Պառկիլ, հազուամները հանել և Eau chloroformée առնել:

ԿԱԹՈՒԱԾ: Արեան՝ ուղեղին մէջ խոնուիլը: Բացարձակ և յանկարծական կորուստ զգացման; որուն կը հետեւի մարմնոյ մասնակի կամ կատարեալ անզամալու:

ծութիւնը: Դարման. — Հիւանդին օդ տալ, անկողինի մը վրայ դնել՝ գլուխը վեր վերցնելով, վզնոց, սեղմիրան և բոլոր սեղմող բաները հանել, անմիջապէս լուծողական մը տալ (30 կրամ խոհանոցի աղ, 500 կրամ գաղջ ջուր): Սրունքներուն վրայ մանանուխով ձեփելիքներ (Sinapismes) դնել, սառած ջուրի մէջ թաթխուած ճնշոններ գլխուն դնել: Նստատեղը տըղրուկներ փակցնել:

ԿԱՊՈՒՏ ՀԱՋ (Coqueluche). Տարափոխիկ հիւանդութիւն: Լորցային սաստիկ հազ որ մանաւանդ տղայոց կը պատահի: Հիւանդութիւնը երեք շրջան ունի.

Ա. Երջան. — 5էն 15 օր սաստիկ հազով ջերմ:

Բ. Երջան. — Կը տեւէ 2էն 6 շաբաթ, հազը միջանագտական կ'ըլլայ, տղուն դէմքը մանիչակագոյն և աչքերը կարմիր կ'ըլլան, հազալու ժամանակ կը փսխէ, ջերմը զօրաւոր է:

Գ. Երջան. — Հազալը կը նուազի: Դարման. — Chloral կամ Quinine տալ, առաջին և երկրորդ շրջանին միջոցին սենեակէն դուրս չհանել. իսկ երրորդ շրջանին օդափոխութիւն և բաց օդի պտոյտ, թեթեւ կերակուրներ:

ԿԱՐՄՐԱԽՏ (Rougeole, բլշմաւ). Տարափոխիկ հիւանդութիւն մ'է որ յաճախ տղայոց կը պատահի: Նշան. — Սարսուռ, ջերմ, գլխու ցաւ, քիթ արիւնում, քիթը և աչքերը կը վազեն, ատորժակի նուազութիւն, ասոնք հիւանդութեան սկիզբները կը պատահին, յետոյ՝ հիւանդը կ'ունենայ հազ, սաստիկ ջերմ և կարմիր բիծեր դուրս կուտայ: Հիւանդութեան տեւողութիւնը 20—25 օր: Դարման. — Տղան տաք պահել, սենեակը լաւ օդաւորել, անկողնոյ մէջ պահել հիւանդը, յաճախակի՝

աչքերը, բերանը, քիթը, ականջները Eau boriquéeով կամ Eau oxygenéeով լուալ (գաւաթ մը եռացած ջուրի մէջ մէկ ապուրի թքալ դնելով): Ամէն օր գրեթէ ընել և եթէ փորհարութիւն ունի Laudanumով գրեթէ: Սնունդ. — Կաթ և մսի ջուր:

ԿՈՇԻԾ (Verrues): Փոքրիկ մամոններ են որ մանաւանդ դէմքին և ձեռքերուն վրայ կ'ելլան: Դարման. — Կոծիծին վրայ կաթիլ մը Acide azotique) դնել, և որպէսզի այս այրող դեղը քովի մորթին չ'լնասէ՛ վրան թափելով կոծիծին բոլորտիքը Vaseline պէտք է քսել:

ԿՈՇՏ (Cor): Դարման. — Ոտքը տաք ջուրը դնելով կոտոր հանել և քանի մը գիշեր վրան Éther կամ Iode դնել:

ՀԱՐՔՈՒԻՆ (Rhume). Բթին մէջը Vaseline boriqué քսել: Ներաւելչութիւնք (Inhalations). Menthol քիթին քսուել, յաճախ՝ գաղտիկուրի (Bourrache), մուռչի (Mauve) և սուղտի (Guimauve) եփուկ խմել:

ՀՆԳԿԱՆՏ (Choléra). Համաճարակ և տարախոխիկ հիւանդութիւն, հակիթի ճերմակի նմանող փորհարութեամբ մը, ստամոքսի սաստիկ ցաւերով և փսխումներով: Դարման. — Փսխումը գաղթեցունելու համար հիւանդին տալու է շամփանիայի գինի, բոմ. իսկ փորհարութեան դէմ առնելու է Salicylate de bismuth, փորը ֆանէլայով պատելու է և մարմինը չփելու է:

Մանկական հնդկախոս (Choléra infantile). Ծժամանով (biberon) մեծցող տղայոց յաճախ կը պատահի, ինչ որ վերագրելի է գէշ կաթի: Նշան. — Փսխուք, կանանչ փորհարութիւն: Դարման. — Ամէն սնունդ դադարե-

ցնել, կէս ժամը անգամ մը եռացած շաքար ջուր տալ. դարձեալ օգտակար է կրի ջուր տալը. հետեւեալ բաղադրութիւնն ալ շատ օգտակար տեսնուած է.

Potion à l'acide lactique 3 gr. p. 100. Ժամը անգամ մը սուրճի թքալ մը: (Dr. HAYEM)

Դարձեալ՝ օգտակար է լոգանքը և տաք գրեխները, փորին վրայ Laudanum (—Ֆլէճ Բոնոն)ով լափաները և Huile de camomille camphréeով շփումները:

ՃՃԻՔ (Vers). Կարմիր որդեր են որ հողի որդերու կը նմանին և նրբաղիին (Intestin grêle) մէջ կը գտնուին. այս ճճիները պէտք է դուրս հանել կամ վարէն, եւ կամ վերէն փսխել տալով: Դարման. — Հետեւեալ դեղահատերը առնել.

Santonine	1 centigr.
Calomel	10 »

Տղայոց համար 2—5 դեղահատ. իսկ չափահասներու համար 5—10 դեղահատ:

ՄԱԶԹԱՓ (Pelade): Նշան. — Կլոր կլոր տեղեր մազերը գլխուն վրայ կը թափին: Դարման. — Liqueur de van Swietenով շփում, Teinture d'iode քսել:

ՄԱՏՆԱՇՈՒՐԹ (Panaris, Գուլմա): Դարման. — Օրը քանի մը անգամ մատը շատ տաք Eau boriquéeի մէջ դնել կէս ժամի չափ, յետոյ վրան Eau boriquéeի մէջ թաթխուած Gaze antiseptique դնել և վրան ալ բամբակու Taffetas gommé դնել: Մասնաշուրթը պէտք է, որքան շուտ որ կարելի է ծակել տալ բժշկի մը, որպէսզի միւս մասներուն չանցնի:

ՄԱՐԵԼԻՔ (Évanouissement): Դարման. — Հիւանդը

կունակին վրայ պառկեցնել, հագուստները քակել, Ammoniaqueի աղեր հոսուըտացնել և երեսը պաղ ջուր սրսկել:

ՄԱՐՄԱՐՈՒՔ (Syncope): Խնքզինքը կորսնցնել: Դարման. — Հիւանդը գտնուած տեղը իսկոյն օդաւորել, գետինը պառկեցնել և հագուստները քակել, երեսը պաղ ջուր սրսկել, մարմինը ծեծել, Ammoniaqueով աղեր հոսուըտացնել, սուրճի թքալով սուրճ կամ Chartreuse խմցնել:

ՄԻՋԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ կատարեալ (Retention d'urine complète) Միզելու անկարելիութիւն: Նշան. — Միզելու յաճախ փախաք առանց սակայն կարենալ ընելու, փորին վարի կողմերը սաստիկ ցաւեր:

Միզարգելութիւն անկատար (Retention d'urine incomplète). Հիւանդը յաճախ միզելու պէտք կ'ունենայ, մանաւանդ գիշերը՝ մէզը քիչ է և շատ դժուարութեամբ կ'ըլլայ: Դարման. — Փորին վրայ շատ տաք լափաներ, տաք գրեթէ 10—15 կաթիլ Laudanumով, լոգանք, բժշկի կողմանէ կատարելի վիրաչափութիւն (Sondage):

ՄԻՋԱՐՉԱԿՈՒԹԻՒՆ (Incontinence d'urine). Ակամայ միզում, որ յաճախ կը պատահի ջրային տղայոց և կանանց՝ յղութեան ժամանակ: Դարման. — Զրցան (Douche): Յղութեան ժամանակ պէտք է դօտի մը կապել, որպէսզի փորը՝ փամփուշտին վրայ չճնշէ:

ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ (Maladie de la peau).

Մորթախտ (Eczéma). Ոչ-տարափոխիկ հիւանդութիւն: Մորթախտ տեսակները շատ են, եթէ միմիայն մորթի կարմրութիւն կայ՝ կը կոչուի Eczéma érythémateux, եթէ ուռած բշտիկներ կան՝ կը կոչուի Eczéma

papuleux, եթէ բշտիկները դեղնագոյն ջուր մը դուրս կուտան կը կոչուի Eczéma humide, եթէ ջուր տալէ վերջ կը չորնան և դեղին կեղև մը կը կապեն կը կոչուի Eczéma croûteux, բոլոր այս մորթախտները սոսկալի հոք ունին: Դարման. — Եռքի համար Talcի կամ բրինձի փոշի և ամէն օր լուացում, դարձեալ Eau boriquéeի մէջ թաթխուած ճնշօններ վրան դնել: Դարման. — Չոր մորթախտին (Eczéma sec) համար Oxyde de zincով օծանելիք քսել:

Թաց մորթախտ (Eczéma humide). Eau boriquéeի ճնշօններ դնել և վրան դնել Toile caoutchoutée vulcanisée: Ընդհանուր դարման. — Յօդային հիւանդութեանց ենթակայ անձանց համար բնաւ պէտք չէ գրգռիչ դեղեր տալ, ոչ սուրճ, ոչ թէյ, ոչ ալ ալքոլ: Աւշային անձանց համար մասնաւորապէս յանձնարարելի են՝ Arsenic, Fer, ձկան իւղ և յաճախակի լոգանք:

ՅՅՈՒԱՅԱԻ (Rhumatisme).

Սուր յօդացաւ (Rhumatisme articulaire aigu): Սաստիկ ջերմ (39—40 աստիճան), բումբերուն (բ: 1/2—1), ծունգերուն, դաստակներուն (պիւլէկ), ուսերու յօդուածները կ'ուռենան և սոսկալի կը ցաւին. առատ քրտինք: Դարման. — Անկողնոյ մէջ հանգիստ: Յօդուածները պէտք է բամբակի մէջ առնել, տակերը՝ Salicylate de méthyleի Solutionի մէջ թաթխուած ճնշօններ դնելով և վրան ալ անթափանցիկ պատտառ: Կաթեղէն կերակուրներ:

Բազմամտամաղկեայ յօդացաւ (Rhumatisme chronique). Դարման. — Յուրաքանչեղ զգուշանալ, ծծմբային լոգանքներ. շոգիի, տիղմի, տաք աւազի լոգանքներ, մարմնում, Iodure de potassium.

ՇԱՌԱՏԵՆԻ (Scarlatine, *ԲԵՂԸ ԿԷՏԻ*): Տարախոտիկ հիւանդութիւն, որուն միջոցին հիւանդը շառագոյն բիծեր կ'ունենայ: Նշան. — Սարսուռ, ջերմ, կակորդիցաւ, նշիկներու (Amigdales) ուռեցք: Դարման. — Լաւ օդաւորուած սենեակ, Eau oxygénéeով սոսորդում (gargarisme), Eau boriquéeով խնաթաղանթներու (Muqueuses) լուացում: Յուրտէ զգուշութիւն: Նախ՝ միմիայն կաթեղէն սնունդ, յետոյ առանց աղի կերակուրներ, յաճախ՝ մէկին մէջ սպիտ (Albumine) փնտուկ: Իւզոտ գրեխներով պնդութեան առաջքը առնել: Եռքին համար Poudre de talc ցանել քերուած տեղերը: Հիւանդութենէ վերջը՝ Vaselineով շփում, գաղջ ջուրով լողանք:

ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ (Asthme, *ՆԷՖԷ ԴՐԵՆՆԸ*). Օդի խոզովակներու ստնգանք (Spasme): Նշան. — Ընդհանրապէս գիշեր ժամանակ հիւանդին զգացած դժուարաշնչութիւնը՝ որով դէմքը կը կապուանայ, նոպան ընդհանրապէս քառորդ ժամ մը կը տեւէ, յետոյ դժուարաշնչութիւնը կը նուազի, հիւանդը կ'սկսի հազալ և գորշագոյն թուք և մաղաս հանել, այս նոպայները յաճախ կը կրկնուին: Նոպային ժամանակ դարմանը. — Térébenthine, Ether կամ Chloroform շնչել տալ, Poudres nitrées à base de Datura stramoniumի ծխում, թաշկինակի վրայ ասար կաթիլ Pyridine կաթեցնել և շնչել, լանջքին վրայ չոր կոտոշներ (Ventouses sèches) փակցնել:

Հակաշնչարգելական փոշի.

Poudre de feuilles de Stramoine	30 gr.
Poudre de feuilles de belladone	30 gr.
Poudre de nitrate de potasse	5 gr.
Poudre d'opium	2 gr.

Dr. G. SÉE

Նոպաներէ վերջ դարման. — Iodure de sodium 1 gr. օրական, երկար ժամանակ պէտք է շարունակել, ամէն ամիս 12 օր դադար տալով: Eaux-Bonnesի և La Bourbouleի ջուրերը օգտակար են: Arsenicը շնչարգելութեան համար օգտակար է:

ՇՈՒՆՉ (հոսած) (Haleine fétide). Յաճախ տաք ջուրով բերանը լուալ, որուն մէջ քանի մը կաթիլ հետեւեալ բազադրութենէն կաթեցնելու է.

Acide phénique	3 gr.
Essence de citron	2 gr. 50
Essence de menthe	5 gr.
Alcool à 60°	1 litre

ՈՏԻ ԲՐՏԻՆԻ (Sueurs des pieds): Դարման. — Թեփի ջուրով ամէն օր ոտքը լուալ և վրան՝ վրձինով Solution de formol 1 pr. 20 քսել, յաճախ գուլպայ փոխել:

ՈՂԻԵՂ (Cerveau). Գանկին մէջ գտնուած շղային նիւթի կոյտ մը:

ՈՒՂԵՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

Ուղեղային արիւնահաւաքում (Congestion cérébrale). Թեքեռ սեռակ. — Գլխուն մէջ ցաւեր, դէմքի կարմրութիւն, վզի, քունքերու և շնչերակներու բաքախմունք: Ծանր սեռակ. — Անքունութիւն, դառանցանք, դէմքի և աչքերու կարմրութիւն: Կարուածային սեռակ. — Քանի մը ժամ կամ քանի մը օր շարժման անկարողութիւն. միանունքներու, անդամներու կամ դէմքի անդամալուծութիւն յառաջ բերելով:

Ուղեղային անարիւնութիւն (Anémie cérébrale). Պատճառները՝ անարիւնութիւն, շղային հիւանդութիւններ:

Նշան՝ յանդերձաց սեասկ. — Անքունութիւն, սրտի տրոփում, աչքի պղտորում (որոշ չտանել) : Արագըն- րաց սեասկ. — Գլխու պտոյտ, սաստիկ գունատու- թիւն, մարելիք : Դարման. — Հիւանդը պառկեցնել գլուխը մարմինէն ցած, թաշկինակի մը վրայ 15 կա- թիլ Nitrate d'amyle կաթեցնել և շնչել տալ, արհես- տական շնչառութիւն ընել :

Ուղեղային արիւնահոսութիւն (Hémorragie cérébrale). Կարուածային սեասկ. — Հիւանդը յանկարծ կ'ընկճի և ինքզինքը կը կորսնցնէ : Եթէ նոյն պահուն չմեռնի, շատ անգամ մէկ կողմը անդամաւոյժ կը մնայ : Արիւնա- հոսութեան այս հարուածները կրնան կրկնուիլ և վեր- ջապէս ուշ կամ կանուխ մահ պատճառել : Դարման. — Գլուխը վեր վերցնելով, սառած ճնշօններով ծածկել, թամբերուն (պլուր) մանանուխով ձեփելիք դնել, ազրուկ դնել և արիւն առնել, լուծողական տալ (30 gr. Eau de vie Allemande), իւրաքանչիւր ականջին ետին երկու ազրուկ փակցնել :

ՊԱԼԱՐ (Absès, շէշ). Թարախի հաւաքում : Նշան. — Պալարին տեղը՝ մորթը կարմիր տաք և ուռեցած է ու ցաւ ունի : Դարման. — Sublimé տաք ճնշօններ (Compresses) դնել վրան և յաճախ փոխել և կամ Onguent mercuriel քսել : Եթէ հասունցած է երկորիով (bistouri) բանալ, թարախը վազցնելու համար սեղմել և վրան մաքուր թաց լաթ մը դնել :

ՊՆԴՈՒԹԻԻՆ (Constipation) : Դարման. — Մարմնամարդ, բաց օդի պտոյտ, դրեխ, Suppositoires à la glycérine, փորի մարձում :

ԶՂԱՅԱԻ (Névralgie) : Դարման. — Ցաւած տեղը տաք

ջուրի մէջ թաթխուած ճնշօններ դնել, Chlorure d'éthy- leի փոշիացում :

ԶՐՍԾԱՂԻԿ (Varicelle) : Տարափոխիկ հիւանդութիւն մ'է որ Ծաղկախտի կը նմանի, բայց շատ աւելի թեթեւ կ'ըլլայ և բոլոր դուրս տուող ջերմերուն ամէնէն թե- թեւն է : Նշան. — Զերմ, ամբողջ մարմնոյն վրայ վար- դագոյն բիծեր դուրս կուտայ, որ հետեւեալ օրը՝ մէ- ջերնին ճերմակ հեղուկով փոքրիկ փշտիկներու կը փո- խուին և երբորդ օրը կը չորնան, թուխ մթազոյն կե- ղեւ մը կապելով որ դէպի ութերորդ օրը կը թափի : Դարման. — Մնկողինը պառկիլ, դուրս տուած տեղե- րուն վրայ օսլայի (շէշ) փոշի ցանել, դէպի վե- ցերորդ օրը Alcalin գաղջ ջուրով լողանք :

ՍՊԻՏԱՄԻԶՈՒԹԻԻՆ (Albuminurie). Հիւանդութիւն մ'է որուն յատկանիշն է մէզին մէջ սպիտի (Albumine) գոյութիւնը : Դարման. — Հիւանդութեան միջոցին պէտք է միայն կաթ խմել, մարմնոյ չոր շփումներ, մարձում (Massage), կերուած կերակուրներուն մէջ պէտք չէ բնաւ աղ ըլլայ :

Ինչպէս փնտռեալ է սպիտի. — Պէտք է մէզը դնել թքա- լի մը մէջ կամ ապակիէ խողովակի մը մէջ որ դեղա- դորձներու քով կը գտնուի և տաքցնելու է, եթէ ճեր- մակ նիւթ մը մէջը կազմուի (ինչ սը կ'աւելնայ եթէ վրան քանի մը կաթիլ քացախ կամ Acide acétique կաթեցնենք) կը նշանակէ որ մէզին մէջ սպիտ կայ :

ՍՍՍՄՈՒՍԱՍԳՆԱՊ (Embarras Gastriques) : Նշան. — Սխորժակի պակասութիւն, գլխու ցաւ : Դարման. — Լուծողական և թեթեւ կերակուրներ :

ՍՍՍՄՈՒՍԻ ԸՆԴԼԱՑՆՈՒՄ (Dilatation d'estomac) :

Նշան. — Ուռած ստամոքս, յաճախակի փսխում, ախտաբանի պակասութիւն, հոգնութիւն, նիհարութիւն Առողջապահիկ կանոն (Regime). — Թեթեւ կերակուրներ, կասկարայ եղած միսեր, բանջարեղէն, հաւկիթ, ապուր և թացանով («լց») կերակուրներ բնական պէտք չէ ուտել. բնաւ պէտք չէ խմել սուրճ կամ ուկըմպելիք: Դարման. — Թեթեւ լուծողական, մարձուս և լայն հազուստներ:

ՅՆՅՂԱՏԱՊ (սուր) (Bronchite aiguë): Յնցուղներու (Bronches) բորբոքում: Նշան. — Դժուարաչնութիւն մղձուկ, սաստիկ հազի նոպայ և մաղասահանութիւն 38—39 աստիճան ջերմ: Դարման. — Երկու ուսերուն մէջտեղ մանանուխով ծեփելիք (Sinapisme), չոր կոտոջ (Ventouses sèches), Teinture d'iode քսել, գաղտակուրի եփուկ (Tisane de bourrache) խմցնել հիւանդին՝ քրտնցնելու համար:

ՅՆՅՂԱՏԱՊ (հիւն) (Bronchite chronique). Շատ անգամ աղպախտուոր (Tuberculeux): Նշան. — Առաւօտ և երեկոյ հազի նոպայ՝ թանձր կանաչագոյն մաղասահանութեամբ, մանաւանդ ձմեռը: Դարման. — Capsules de terpine, Sthenogénine, Vin créosoté և կոտոջներ փակցնել:

ՅՐՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ (Engelures): Ձեռքերու և ոտքերու ցրտէն յառաջ եկած ճեղքուած: Դարման. — Մաքուր ձէթ քսել և կրակէ հեռու պահել ձեռքերը կամ ոտքերը, դարձեալ օգտակար է քսել հետեւեալ սպիղախին Glycéro d'amidon.

ՓԱՄՓՇՏԱՏԱՊ (սուր) (Cystite aiguë): Յաճախ՝ միզելու և մեծ գործ ընելու փափաք, խիստ քիչ քանակու-

թեամբ միզել, փորին վարի մասին մէջ ցաւեր, փրփուս: Դարման. — Տաք լոգանք, փարին վարի մասն վրայ շաա տաք լափաներ, Landanumով գրեխ (10—15 կաթիլ Laudanum), մեծաքանակ կաթ՝ և կեռասի կոթի եփուկ խմել, Térébenthine քաբուլներու մէջ առնել. հետեւեալ նշխարներն ալ շատ օգտակար են՝ Urotropine 50 cent. par cachet օրը 3—4 նշխար: Ուտելիք. — Բնաւ՝ ալքոլ, սուրճ, թէյ և համեմեալ կերակուրներ պէտք չէ գործածել:

ՓԱՄՓՈՒՇՏԻ ՀԻՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ (Maladies de la Vessie).

Փամփուշի մէջ քար. — Փամփուշին մէջ՝ անլուծելի աղերու զանգուած մը: Նշան. — Յաճախ միզելու պէտք և ցաւ, մէջը կը պարունակէ աւազ և մանրախիճ: Արիւն միզել, մանաւանդ կառքի կամ երկաթուղիէ յոգնութիւններէ վերջ: Դարման. — Contrexévillի և Vichyի ջուր, վիրաբուժական գործողութիւն:

ՓՈՂԱՅԱԻ (Angine): Կոկորդի բորբոքում: Նշան. — Կոկորդը կարմրած, նշիկներուն (Amygdales) վրայ և կոկորդին ծակը ձերմակ կէտեր, կլլելու մեծ դժուարութիւն, զօրաւոր ջերմ: Դարման. — Լեմօնի ջուրով կամ Eau boriquéeով (ափա պօրիքի ջուր) ստորդում (gargarisme), վզին վրայ տաք լաթեր դնել, լուծողական տալ. ջերմին համար հետեւեալ նշխարները (cachets) առնել.

Antipyrine } կամ 0 gr. 40 իւրաքանչիւր նշխարի
Quinine }

Իրրեւ սնունդ տալու է կաթ, մսի ջուր և ջրախառն և շաքարախառն օղի (Grogs):

Սեն Բեքրուպուրկի մէջ	1.32 է (երեկոյ) :
Վարժաւիայի	» 1.15 է »
Վիեննայի	» 0.51 է »
Բիօ քը Եանկոյոյի	» 8.58 է (առաւօտ) :

ԳԼԽԱԻՈՐ ԳԻՍԱԻՈՐՆԵՐԸ

Գիսաւորները թափառական մուրակներ են, որոնց լուսաւոր միջուկը կամ միգապատ աստղէ մը շրջապատուած կ'ըլլայ և կամ ահագին գէտ մը կ'ունենայ: Միգապատ աստղը և գարգամնակը անհուն քանակութեամբ մարմնիկներէ կազմուած է, նմանց անոնց՝ որոնցմէ կազմուած են ասուզները: Գիսաւորները՝ արեգակին բոլոր տիբը ձուածեւ կ'ամ կանոնաւոր բաց կորածեւ շրջան մը կ'ընեն: Ձուածեւ կամ գոցուած ճամբայ ունեցող գիսաւորները տեսանելի են մեզ որոշեալ ժամանակներու մէջ. ասոնք Պարբերական Գիսաւորներ կը կոչուին: Հետեւեալ ցուցակը կը ցուցնէ 11 հատ գլխաւոր Պարբերական գիսաւորներու շրջանը և վերջին անգամ երեւցած թուականները:

Գիսաւորին անունը	Շրջանին տարի		Վերջին անգամ երեւցած թուականը
	3 տարի	3 ամիս	
Էնֆէ	3	3	1908 Սպրիլ
Թեմբըլ	5	3	1908 Հոկտ.
Պրօսպրն	5	6	1890 Փետրուար
Վիեննէ	5	10	1904 Յունուար
Վիֆօ	5	5	1901 Փետրուար
Պիէլա	6	8	1866 Յունուար
Տարեսք	6	8	1897 Փետրուար
Փայ	7	9	1903 Յունիս
Թըրըլ	13	8	1899 Մայիս
Բօնսպրուֆու	71	6	1884 Յունուար
Հալէյ	76	1	1885 Նոյեմբեր

ՇԱՏ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՍԽԱԼ ՄԸ

Այն սենեակը՝ ուր մեր կեանքին մէկ երբորդէն աւելին կ'անցնենք, այն սենեակը՝ ուր գիշերը քնանալով մեր օրուան յոգնութիւնները կ'առնենք՝ պէտք է տան միւս սենեակներէն աւելի արեգակ տեսնայ, և լաւ օդաւորեալ ըլլայ: Քնանալու յատկացեալ այս առնուաղն 8 ժամուան մէջ, մեր թոքերը կ'արտաշնչեն 160 լիդր բնածխային թթու, ինչ որ բաւական է ապականելու այն շնչելի 3300 լիդր օդը որ հարկաւոր է մարդու՝ քունի 8 ժամուան մէջ:

Պատուհանը բաց ֆնացիք.

9 մէդր երկար, 5 մէդր լայն և 3 մէդր բարձր սենեակ մը 90 խորանարդ մէդր տարածութիւն մը կը ներկայացնէ, այսինքն 90,000 լիդր օդ. այս տեսակ սենեակ մը թէև բաւական մեծ է, բայց դարձեալ օդը կ'ապականուի, բնածխային թթուն՝ որ 100ին 5—6 համեմատութեան կը գտնուի մեր օրուան մէջ շնչած ազատ օդին մէջ. 100ին 4 1/2 համեմատութեամբ կը գտնուի մեր արտաշնչած օդին մէջ: Համեմատութիւնը 100 անգամ աւելի զօրաւոր է:

Ուստի շատ արամաբանական է որ քնացած ժամանակնիս մեր շնչած օդը՝ խիստ մաքուր եղած ըլլայ: Բայց ինչպէս կրնայ մաքուր օդ մեր սենեակէն ներս մտնել, երբ այնքան զգուշութեամբ պատուհաններնիս կը գոցենք: Պէտք է բոլորովին հակառակը ընել, այսինքն՝ պէտք է պատուհանը բաց քնանալ:

Արդարեւ ջղային և փափկասուն անձինք կրնան սակաւ առ սակաւ ինքզինքնին վարժեցնել, նախ պատուհանը կիսաբաց քնանալով և յայտպէս միջոց մը շարունա-

կելէ վերջը, բոլորովին բանալ և այնպէս պառկիլ : Երբ միջոց մը այսպէս շարունակեն, այն աստիճան գոհ պիտի մնան որ՝ այլ եւս անկարելի պիտի ըլլայ իրենց՝ պատուհանը գոց պառկիլ :

ՊԱՀԱԾՈՅ ԲԱՆՋԱՐԵՂԷՆՆԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼՈՒ ԴԻԻՐԻՆ ԿԵՐՊԸ

Փոքրիկ վարժութիւն մը միայն բաւական է շատ դիւրութեամբ պահածոյ բանջարեղէններ պատրաստել : ասոր համար պէտք է պահուելիք բանջարեղէնները լաւ տեսակէ ըլլան, աւրուած չըլլան, և առ առաւելն՝ իրենց քաղուելուն հետեւեալ օրը պատրաստուին, որպէս զի իրենց բնական համը և ոյժը չկորսնցնեն :

Բանջարեղէնները իրենց տեսակին համեմատ խնամքով ստկելէ վերջ, պէտք է $\frac{1}{8}$ աւելի պատրաստել, որովհետեւ եփելէ վերջ կը քիչնան : Եփելը՝ բանջարեղէնները 2—3 վայրկեան եռացած ջուրի մէջ խոթել է. որպէս զի կակուղնան. յետոյ պէտք է դուրս հանել և վաղուն ջրով լուալ որպէս զի շուտով պաղին. այս կերպով բանջարեղէնները իրենց թարմ գոյնը կը պահեն :

Երբոր բաւականաչափ մնացած են եռացած ջուրի մէջ, բերանը լայն շիշերու մէջ վրայէ վրայ դնելու է առանց շատ ճնշելու եւ բերանին զգուշութեամբ գոցելու է այնպէս որ օդ չանցնի մէջը, այս բանին համար բերանին ձգախէժով օղակներ ունեցող լայն բերանով շիշերը մասնաւորապէս յանճարարելի են : Երբ բանջարեղէնները շիշերու մէջ դրուած են վրանին աղ ջուր լեցնելու է մինչեւ բերանը :

Ապակիէ շիշերը աւելի գործնական են թէև քիչ մը աւելի սուղ են, բայց եթէ չկորուին կարելի է երկար

ժամանակ գործածել որով՝ թէև ի սկզբան սուղի՝ բայց յետոյ աւելի աժանի կուգան : Թիթեղէ տուփերը պահածոյներուն անսխորժ համ մը կուտան և գոցելու համար երկար բարակ գործողութիւններ ընել պէտք է, ինչ որ մէկը ինքնիրենը չկրնար ընել :

Շիշերուն ամլացումը (Stérilisation) պահածոյները պահպանելու լաւագոյն միջոցն է, ասոր համար պէտք է լաւ լեցուած և լաւ գոցուած շիշերը ջրով լեցուն կաթսայի մը մէջ դնել և եռացնել՝ մանրէները ջնջելու համար : Պէտք է այս եռացումը 1 ժամ տեւէ $\frac{1}{2}$ լիդր պարունակող շիշերու համար, իսկ $1\frac{1}{2}$ ժամ տեւէ 1 լիդրանոց շիշերու համար : Որպէս զի շիշերը չկորսին լաւ է որ կաթսային տակը հաստը լաթ մը և կամ շիշերու յարդէ ծածկոցներ դնել : Սոյն եռացման միջոցին կաթսային բեռանը գոցելու է որպէս զի տաքութիւնը չկորսուի : Կաթսային տակի կրակը նախ քիչ՝ յետոյ աստիճանաբար շատցնելու է, որպէս զի շիշերը ժամանակ ունենան ծաւալելու :

Երբ եռացման գործողութիւնը աւարտած է, կաթսային կափարիչը բանալով շիշերը դուրս կը հանէք և սեղանին վրայ կը դնէք, որպէս զի պաղին, բայց պէտք չէ որ օդի հոսանքի մէջ դնէք, յետոյ վրանին սրբելով չոր և մուժ տեղ մը կը պահէք : Այս կերպ պատրաստուած պահածոյները կարելի է տարիներով պահել, բայց անշուշտ աւելի լաւ կ'ըլլայ որ տարեկան պէտք եղածին չափ միայն պատրաստուի և ամէն տարի դարձեալ շինուի :

ԲԱՐԻՁԷՆ ՄԱՐՈՒՔ ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳԻՐ

Առաջին անգամ ըստ իմ Բարիզի էյֆելի աշտարակէն կանոնաւորապէս անթել հեռագրով հաղորդակցութիւններ կատարուեցան՝ Գաղիոյ կառավարութեան և Մարտի Գաղիական զինուորական հրամանատարին միջեւ: Էյֆելի աշտարակը սքանչելի ընդունարան մը եղած է անթել հեռագրի համար (Բարիզի և Մարտի իրարմէ թռչնաթռիչ հեռաւորութիւնը 1928 քիլոմէթր է):

ԵՐԲԵՔ ՈՒՇ ՉԷ ՍՈՐՎԵԼՈՒ ՀՍՄԱՐ

Քաթօ 80 տարեկան էր երբ սկսաւ Յունարէն լեզուն սորվիլ: Սովորատ շատ խոր ծերութեան մէջ սկսաւ գործիական երաժշտութիւնը: Պլուտարքոս 70էն 80ին մէջ սկսաւ Լատիներէն սորվիլ: Լութովիկոս Մօնալէսքօ 115 տարեկան հասակին մէջ իր ժամանակին յիշատակարանները գրեց: Օճիլպի, Հոմերոսի և Վիրգիլիոսի թարգմանիչը 50 տարեկանը անցուցած էր երբ Լատիներէն և Յունարէն սորվեցաւ: Յրանքլին 50 տարեկանին սկսաւ իր փիլիսոփայական ուսումնասիրութիւնները: Տրայալըն 68 տարեկանին սկսաւ Ենէականի թարգմանութիւնը:

ՍԱՌՈՅՅԻՆ ՉՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

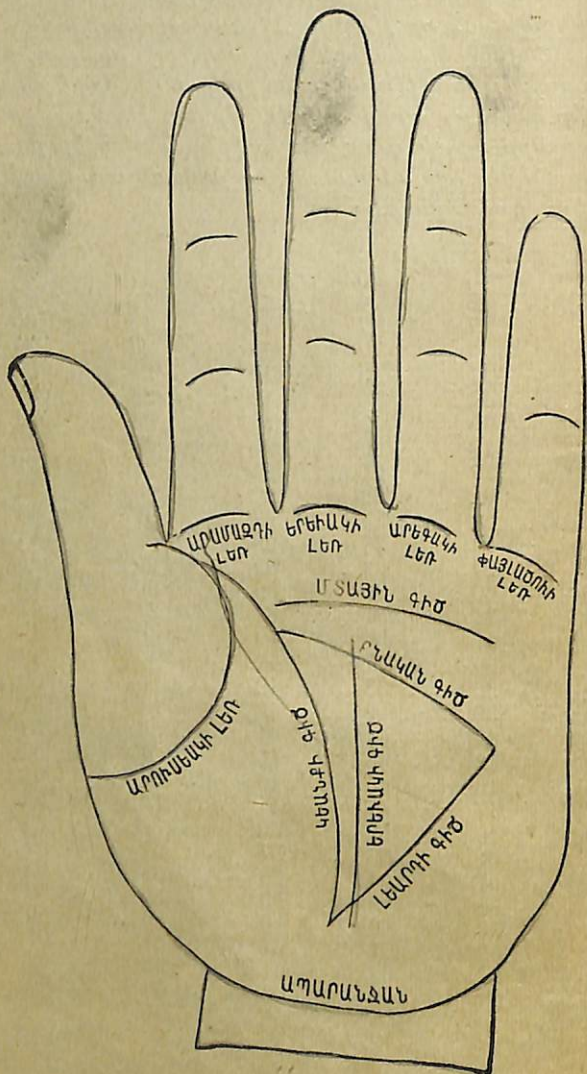
Մէկ ու կէս ինչէզ հաստութեամբ սառոյցը կրնայ մարդ մը վերցնել, 4 ինչէզ հաստութեամբը՝ ձիաւոր մը՝ 5 ինչէզ հաստութեամբը՝ 84 լիսլրանոց թնդանօթ մը՝ 19 ինչէզ հաստութեամբը՝ բազմութիւն մը, 18 ինչէզ հաստութեամբը՝ կրնայ երկաթուղիի կառքեր վերցնել (1 ինչէզը = է 2 1/2 սանթիմէթրօի):

ԻՆՉՊԷՍ ԳՏՆԵԼ ՈՒՆԷ ԱՆՁԻ ՏԱՐԻՔԸ

Յետագայ ցուցակը ներկայացուցէք Օրիորդին կամ Տիկինին և ըսէք որ թող ըսէ թէ որ սիւնակին կամ սիւնակներուն մէջ կը գտնուի իւր տարիքը, այդ այդ սիւնակներուն զլլաւ թուանշանները երբ գումարէք զաղտնիքը կը գտնէք, այսպէս՝ ենթադրենք թէ տարիքը 17 է, այդ թիւերը պիտի գտնէք առաջին և հինգերորդ սիւնակներուն մէջ, այս երկու սիւնակներուն առաջին թուանշանները գումարեցէք:

1	2	4	8	16	32
3	3	5	9	17	33
5	6	6	10	18	34
7	7	7	11	19	35
9	10	12	12	20	36
11	11	13	13	21	37
13	14	14	14	22	38
15	15	15	15	23	39
17	18	20	24	24	40
19	19	21	25	25	41
21	22	22	26	26	42
23	23	23	27	27	43
25	26	28	28	28	44
27	27	29	29	29	45
29	30	30	30	30	46
31	31	31	31	31	47
33	34	36	40	48	48
35	35	37	41	49	49
37	38	38	42	50	50
39	39	39	43	51	51
41	42	44	44	52	52
43	43	45	45	53	53
45	46	46	46	54	54
47	47	47	47	55	55
49	50	52	56	56	56
51	51	53	57	57	57
53	54	54	58	58	58
55	55	55	59	59	59
57	58	60	60	60	60
59	59	61	61	61	61
61	62	62	62	62	62
63	63	63	63	63	63

ՋԵՌՆԱՀՄԱՅՈՒԹԻՒՆ (CHIROMANCIE)

Ձեռնահմայութիւնը (Chiromancie) այն գիտութիւնն է որով կարելի է ձեռքին ձեւերէն և աիին մէջի գիծերէն գիտնալ մէկու մը անցեալը, ներկան և ապագան: Եւրոպոյ մէջ սոյն արհեստով զբաղող բազմաթիւ անձինք կան, որոնց յայտնութիւնները շատ անգամ մարդիկ կը զարմացնեն:

Հետեւեալը քաղուած է նշանաւոր ֆրանսացի ձեռնահմայ Բրոֆ. Թէնիէի վերջերս հրատարակած մէկ գիրքէն՝ որ մասնագէտ եւրոպացիներու կողմանէ մեծապէս գնահատուեցաւ:

ԳԻԾԵՐՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ամէն ուղիղ, կատարեալ, յայտնի, ամբողջ և խորունկ գիծ որ լեռան վրայ որ գտնուի, ցոյց կուտայ արտող մոլորակին նպատաւոր ազդեցութիւնը, բաց ի այն պարագայէն որ՝ նոյն գիծերը դէպի Լուսնի լեռը երկարած ըլլան: Ծուռ գիծերը միշտ գէշ են: Կլոր ձեւ մը միշտ գէշ է, բաց ի այն պարագայէն՝ երբ Արեգակին և Արամազդին լեռներուն մէջ կը գտնուի: Եթէ կլոր գիծը քիչ մը երկարած է՝ ձուածիր (ellipse)ի ձեւով, գէշ է, բաց ի այն պարագայէն՝ երբ Փայլածուին լեռանը վրայ կը գըտնուի: Կէս կլոր գիծ մը միշտ՝ մէջը գտնուած մոլորակին գէշ ազդեցութիւնը կը ցուցնէ, բաց ի այն պարագայէն՝ երբ Արուսեակի լեռան վրայ կը գտնուի: Եռանկիւնները և քառակուսիները լաւ նշանակութիւն ունին, բայց երբ Հրատի դաշտին մէջ կը գտնուին, դատական խնդիրներ կը ցուցնեն: Միեւնոյն բանը ցոյց կուտան երբ Լուսնոյ լեռանը վրայ եռանկիւններ և քառակուսիներ գտնուին: Փոքրիկ խորունկ և յայտնի խաչերը՝ լաւ նշաններ են, երբ երկար և ճիւղաւորեալ են արգելքներ ցոյց կուտան: Խորշոմներ, կէտեր, փոսիկներ ուր որ ալ գտնուին

գէշ են: Իրարու դէմ երկու եռանկիւններ միշտ լաւ նշաններ են: Երբոր գիծ մը երկու մոլորակներու մէջէն կ'սկսի, երկու մոլորակներուն յատկութիւններն պէտք է նկատի առնել՝ ըստ այնմ՝ հետեւութիւն հանելու համար, զոր օրինակ՝ եթէ տեսնաք գիծ մը որ Երեւակի լեռնէն կ'սկսի և ծայրը դէպ ի Արամազդի լեռը կը հակի, այս գիծը ցոյց կուտայ գործի մէջ նեղութիւնը, եթէ ընդհակառակը Արամազդի լեռնէն սկսելով Երեւակի լեռը վերջանայ, կը նշանակէ կարող անձանց բարեկամութիւնը որ շուտ պիտի վերջանայ:

ԿԵՍՆՔԻ ԳԻԾԸ

Կեանքի գիծը միւս գիծերուն մէջ առաջին տեղը կը բռնէ, կեանքի գիծը կը կոչուի նաև սրտի գիծ, այն պատճառաւ որ ձեռքին մէջտեղը կը գտնուի, ինչպէս սիրտը մարմնոյն մէջտեղը: Կեանքի գիծը կ'սկսի բթամատին և ցուցամատին մէջտեղէն, կը շրջապատէ Արուսեակի լեռը և կը վերջանայ ձեռքին վարի կողմը: Կեանքի գիծը քննելով կարելի է հասկնալ մարդկային կեանքի տեւողութիւնը և գուշակել անոր արկածները: Եթէ երկար, խորունկ և առանց բաժանման է կը նշանակէ ընտիր բնաւորութիւն: Բարկացող մարդ մը բնաւ իբր տարածութեանը մէջ հաւատար կեանքի գիծ մը չունենար, այլ տեղ տեղ աւելի լայն կամ աւելի խորունկ կ'ըլլայ: Կեանքի գիծը հլու բնաւորութիւն մը կը ցուցնէ եթէ վերի անկիւնին մօտ փափուկ և շատ յայտնի է, եթէ շատ լայն ըլլայ գէշ կամեցողութեամբ մարդ մը: Երբոր երկար է և բնական գիծը չգար օգնել իրեն, կեանքի գիծը կը ցուցնէ բարկացող և դաժան բնաւորութիւն մը, երբ երկար և քակուած է՝ այն անձը փափկամարմին կ'ըլլայ: Եթէ կարճ, քիչ երկարած և հաստ է,

կարճ կեանք կը ցուցնէ: Եթէ ուէ արկածի հետեւանքով մահ պիտի պատահի՝ կեանքի գիծը կտորածի պէս կ'ըլլայ: Երբ կեանքի գիծը երկար, շարունակելի, ուղիղ և լաւ գունաւորեալ է՝ երկար կեանք ցոյց կուտայ, առանց հիւանդութեանց՝ բաց ի ծերութեան տկարութիւններէ: Երբոր կարճ և լայն է՝ պաղ բնաւորութիւն մը և նուազ երկար կեանք մը կը ցուցնէ: Եթէ կեանքի գիծը վերջաւորութեանը մէջ ուրիշ քանի մը գուգահեռական գիծեր ունենայ, յանկարծական մահու վտանգ կը ցուցնէ: Երբոր կեանքի գիծը ծուռումուռ է կ'ենթադրէ խարդախ և չար անձ մը: Եթէ կեանքի գիծը դէպ ի Արամազդի լեռը ճիւղաւորուած է մեծ պատիւ և բարձր գիրք կը ցուցնէ:

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻԾ

Բնական գիծը կը կոչուի նաև գլխու կամ ուղեղի գիծ: Երբ բնական գիծը ուղիղ, խորունկ և ամբողջ ու որոշ է՝ լաւ բնաւորութիւն մը և մտային կարողութիւն ցոյց կուտայ: Եթէ կարճ, հաստ և խորունկ ըլլայ, տարօրինակ և զայրամիտ անձ մը կը նշանակէ: Եթէ բնական գիծը դէպ ի կեանքի գիծը երկարի, այն անձը ազան և երկչոտ կ'ըլլայ, ընդհակառակը՝ եթէ մտային գծին կողմը հակած ըլլայ՝ այն անձը անհոգ բնաւորութիւն մը կ'ունենայ: Պէտք է ինկատի առնել որ եթէ բնական գծին վրայ, մասնաւոր գէպ ի եռանկիւնը, քանի մը գիծեր գտնուին, եթէ դէպ ի վերի անկիւնին կողմը քանի մը խաչեր երեւան՝ դատական և կնճռոտ գործեր կը ցուցնեն: Եթէ ուէ ձեռքին մէջ բնական գիծը բնաւ չերեւայ, յանկարծական և զարնուելով մահ կը ցուցնէ: Եթէ բնական գիծը ուղիղ, շատ որոշ և առանց կտորուածքի է՝ երկար, երջանիկ և քաջաւոր լինող մը կը ցուցնէ: Եթէ երկարատեւ լայն է՝ բնաւորութիւնը բարկացող և

դատան կ'ըլլայ: Երբ երկար և մինչեւ ձեռքին լեռը տարածուած է՝ քաջութիւն, յանդգնութիւն և բարի գործերու տրամադրութիւն կը ցուցնէ: Եթէ բնական գիծը երեւակի և Արեգակին լեռներուն մէջ վերջանայ, կանանց համար կը նշանակէ հաճոյքի չափազանց սէր, իսկ արանց համար բարուց ապականութիւն: Եթէ բնական գիծը երկու ձեռքին մէջ ալ կարճ և կտրտուած է՝ կեանքը կարճ և դժբաղդ պիտի ըլլայ: Եթէ քակուած և դէպի մտաւորական գիծը հակած է՝ երկար կեանք կը նշանակէ: Եթէ բնական գիծը սկզբնաւորութեանը մէջ դէպի մտաւորականը հակած է, առանց կեանքի գծին միացած ըլլալու՝ չափազանց առատաձեռնութիւն կը ցուցնէ: Եթէ դէպի կեանքի գիծը հակած է՝ երջանկութեան ապահով նշան մ'է:

Լ Ե Ա Ր Դ Ի Գ Ի Ծ

Լեարդի գիծը երբ իւր աջ անկեան մէջ կեանքի գծին հետ, իսկ ձախ անկեան մէջ բնական գծին հետ միացած և ուղիղ՝ շարունակելի է, կը նշանակէ զօրաւոր կազմուածք մը: Եթէ կտրտուած և կեանքի ու բնական գծին միացած չըլլայ, նոյն անձին դժուարամարտութեան ենթակայ եղած ըլլալը և փափուկ ու հիւանդոտ կազմուածք մը կը ցուցնէ: Եթէ կեանքի գծին միացած է, և միացած տեղը խորունկ և ամբողջ է առանց սակայն բնական գծին դպելու, ցոյց կուտայ խանգարուած առողջութիւն և ստամոքսային տկարութիւններ: Եթէ դէպի կեանքի գիծը ճիւղաւորուած է, գէշ բնաւորութիւն և որկրամոլութեան տրամադրութիւն կը ցուցնէ: Եթէ լեարդի գիծը ուրիշ գիծերով կտրուած է, պատահական հիւանդութիւններ (մանաւանդ ցուրտէ և տաքէ յառաջ եկած) ցոյց կուտայ: Եթէ մէկը բնաւ լեարդի գիծ չունենայ,

ծուլութեան, անտարբերութեան և գէշ մարտողութեան նշան է: Եթէ երկար, խորունկ, լայն, շարունակելի և լաւ գունաւորուած ըլլայ, ցոյց կուտայ ստամոքսի զօրութիւն, ուրախութիւն, յանդգնութիւն և երկար կեանք: Եթէ լեարդի գիծը մինչեւ երեւակի լեռը երկարի՝ մինչեւ ձեռքի կատարեալ առողջութիւն՝ եթէ դէպի կեանքի գիծը աւելի կարմիր է, սրտի տրոփում և ցաւ կը ցուցնէ: Եթէ փակուած և մէջտեղը կարմիր է, ջերմի նշան է: Եթէ լեարդի գիծը լայն, ուղիղ, լաւ գունաւորուած և շարունակելի է, հիւանդութիւններէ և վիշտերէ զերծ՝ երջանիկ կեանքի նշան է:

Մ Տ Ա Յ Ի Ն Գ Ի Ծ

Եթէ մտային գիծը ուղիղ, ամբողջ, շարունակելի, խորունկ և որոշ է մինչեւ երեւակի լեռան դէմը, և քիչ մ'ալ ծռած դէպի ցուցամատը՝ զօրաւոր կազմուածք մը կը ցուցնէ: Եթէ քակուած և անշարունակելի է՝ ընդհակառակը ցոյց կուտայ: Եթէ մտային գիծը ճիւղերէ և շատ մը փոքրիկ գիծերէ կազմուած է, ցոյց կուտայ նրբամտութիւն և լեզուանիութիւն բայց փափուկ կազմ: Եթէ մտային գիծը՝ դէպի երեւակի լեռը ճիւղաւորեալ է՝ կը նշանակէ լաւ բնաւորութիւն և նրբամտութիւն: Եթէ ճիւղերը դէպի մասները երկարին՝ շարունակուած, խորամանկութիւն, ինչպէս նաև աշխատութիւն և զըժողողութիւն կը ցուցնեն: Երբոր մտաւորական գիծը ամբողջ և շարունակուած է և առանց ճիւղերու, բարկութիւն և անգլխութիւն կը ցուցնէ. այս պակասութիւնները աւելի եղած կ'ըլլան երբ նոյն գիծը խորունկ և որոշ է: Եթէ չը շարունակուած ըլլայ, մտային գիծը կը ցուցնէ ամբողջ գործարանաց տկարութիւն: Երբեմն մտաւորական գծին սկիզբը ձուածեւ կ'որ ձեւ մը կ'ըլլայ:

այս ձեւը կը ցուցնէ նրբամիտ, կանոնասէր անձ մը: Մտաւորական գիծ չունեցող անձը՝ չարութեան հակամէտ կ'ըլլայ: Երբ նոյն գիծը երկար՝ բարձր և ուղիղ է, լաւ բնաւորութեան և զօրաւոր կազմուածքի մը նշան է: Երբ մտաւորական գիծը ուղիղ զէպի Արամազդէի լեռը կը բարձրանայ՝ ցոյց կուտայ հարստութիւն, պատիւ և բարձրութիւն: Եթէ յիշեալ գիծը առանց ճիւղերու մինչեւ ցուցամատին արմատը ելլայ կը ցուցնէ՝ դժբաղդութիւն, անգլխութիւն և յանկարծական մահ: Եթէ մտային գծին սկիզբը հաստ է, կը ցուցնէ երջանիկ ապագայ մը:

ԱՊԱՐԱՆՁԱՆ

Ապարանջան կը կոչուի այն միջոցը որ կ'ըլլայ այն երկու գծերուն մէջ՝ որոնց մին կը գտնուի ձեռքին սկսած տեղը, իսկ միւսը բազումին ծայրը: Երբ այս միջոցը քիչ գիծերով ընդհատուած և լաւ գունաւորուած է, ընտիր կազմուածք մը և Լուսնի ու Հրատի մոլորակներուն լաւ ազդեցութիւնը կը ցուցնէ: Պէտք է գիտել որ յիշեալ ապարանջանը որպէս զի լաւ կազմուածք մը ցոյց տայ, պէտք է որ առանց խորշոմներու հաւասար հաստութեամբ և զէպի ձեռքին վարի մասը շատ բարձրացած ըլլայ: Եթէ այն գիծը՝ որ ընդհանրապէս ձեռքը բազուկին հետ կը միացնէ, որոշ և խորունկ է կը ցուցնէ՝ երջանիկ, հանդարտ և բազդաւոր մարդ մը: Եթէ օղակաւոր և փոքրիկ շղթաներ ունի՝ դժուար կեանք մը կը ցուցնէ: Եթէ ապարանջանին մէջ փոքրիկ խաչեր կամ լաւ եւս է ըսել աստղեր նշմարութիւն՝ հարուստ ժառանգութիւն և շատ ստացուածք կը ցուցնեն, միայն թէ պէտք է գիտել որ եթէ այս խաչերը զէպի կեանքի գիծին ծայրը գտնուին՝ թէև յիրաւի հարուստ ժառանգութիւն ցոյց կուտան, սակայն կնճռոտ դատերու միջոցաւ

ստանալիք: Եթէ ապարանջանէն՝ գծեր վեր ելլեն զէպի բնական գիծը, կը նշանակէ վաճառականութեան մէջ մեծ յաջողութիւն: Անխորշոմ և լաւ գունաւորուած ապարանջանը կը ցուցնէ, լաւ կազմուածք և երկար ու երջանիկ կեանք մը:

ԵՐԵՒԱԿԻ ԿԱՄ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՆ ԳԻԾ

Երեւակի կամ յաջողութեան գիծը այն է որ ապարանջանէն զէպի միջնամասը կ'երկարի: Սոյն գիծը միշտ եռանկիւնէն անդին չերեւար, բայց երբեմն մինչեւ բնական գիծը կ'երկարի, երբեմն ալ մինչեւ Երեւակի լեռը կամ միջնամասը: Երբ սոյն գիծը սկսած է աջ կողմի անկիւնէն՝ ցոյց կուտայ երջանիկ և զաւակներէ բազդաւոր անձ մը: Եթէ Երեւակի գծին ծայրը շատ մը փոքրիկ գիծեր հաւաքուած են, ցոյց կուտան մեծ յաջողութիւններէ վերջ դժբաղդութիւններ: Եթէ յիշեալ գիծը զէպի բնական գիծը վերջանայ՝ շատ խելացի, առաքիչի և երկարակեաց անձ մը կը ցուցնէ: Եթէ սոյն գիծը իւր գոգաւորութեանը մէջ փոքրիկ գիծեր ունի, հիւանստութեան նշան է: Երեւակի գիծը երբ Լուսնի լեռնէն կ'ելլէ, հարստութիւն կը գուշակէ: Եթէ սոյն գիծը աջ կողմի անկիւնէն սկսի և ուղղակի Երեւակի լեռը բարձրանայ, ընտանեկան յաջողութիւններ կը ցուցնէ: Եթէ յիշեալ գիծը ծուռ ու մուռ է մինչեւ միջնամասը, վիշտեր կը ցուցնէ: Եթէ սոյն գիծը ապարանջանէն զէպի ցուցամասը երկարի՝ կը նշանակէ երկար և երջանիկ կեանք և պատուաւոր ճամբորդութիւններ:

ԱՐՈՒՍԵԱԿԻ ԿԱՄ ԲԹԱՄԱՏԻ ԼԵՈՒ

Եթէ Արուսեակի լեռը շատ մը գիծերով ընդհատուած է, այն անձը շուայտասէր կ'ըլլայ: Երբ Արուսեակի

լեռը շատ բարձր է, այն անձը խաղամուլ և անառակ կ'ըլլայ: Եթէ հոն կեանքի գծին զուգահեռական գիծ մը ըլլայ, ցոյց կուտայ որ այն անձը վերոյիշեալ մոլութեանց շատ հակամէտ է: Եթէ բթամատին արմատին և կեանքի գծին մէջ գիծեր գտնուին, ազգականաց հետ վէճ կը ցուցնեն: Եթէ դէպի բթամատին արմատը, իրարմէ հաւասար հեռաւորութեամբ չորս գիծեր գտնուին որ յիշեալ լեռան մէջ կը մտնեն՝ երիտասարդութեան մէջ ժառանգութիւններ կը ցուցնեն: Եթէ յիշեալ գիծերը երեք կամ աւելի նուազ են, կը նշանակէ որ վերոյիշեալ ժառանգութիւնները նուազ շահաւոր պիտի ըլլան: Եթէ յիշեալ լեռան վրայ սանդուղ մը գտնուի, կը ցուցնէ կանանց պատճառաւ աղքատութիւն: Այս լեռան վրայ շատ մը գիծեր՝ անպարկեշտութեան նշան են: Եթէ առանց կարգի գիծեր գտնուին՝ այն անձը շատախօս, ստախօս, անպարկեշտ և չար կ'ըլլայ: Եթէ Արուսեակի լեռը խորշոմեալ է, շատ մը հիւանդութիւններ կը ցուցնէ: Բոլոր այն ուղիղ գիծերը որ բթամատին արմատէն կ'սկսին և դէպի կեանքի գիծը կ'երկարին՝ կը ցուցնեն կանանց և այրերու համար ամուսիններու և բարեկամներու կամ բարեկամուհիներու թիւը, միևնոյն ժամանակ ցոյց կուտան ժառանգութիւններ: Եթէ բթամատին արմատը գիծեր ըլլան որ դէպի կեանքի գիծը կ'երկարին և եթէ այս գիծերը մազաձեւ ըլլան՝ երկու սեռին մէջ ալ պարկեշտութեան բացակայութիւն կը ցուցնեն: Եթէ բթամատին արմատէն գիծեր գալով կեանքի գիծը կտրեն, մեծ կամ փոքր ճամբորդութիւններ կը ցուցնեն:

ԱՐՍՄԱՋԴԻ ԿԱՄ ՑՈՒՑԱՄԱՏԻ ԼԵՌ

Եթէ գիծ մը՝ ցուցամատէն սկսելով դէպի յիշեալ լեռը իջնէ, շատ նպաստաւոր նշան մ'է: Այս լեռան վրայ

աղեղի ձեւով գիծերը, մեղամաղձոտութիւն և իւր արժանապատուութեան մէջ վիրաւորուած անձ մը կը ցուցնեն: Եթէ Արամազդի լեռը գիծ չունի և բարձր է, կը նշանակէ որ այն անձը պետութեան մէջ բարձր դիրք մը պիտի ունենայ: Եթէ լեռան վրայ գիծ մը գտնուի, այն անձը հաւատարիմ և ճշմարտախօս կ'ըլլայ: Եթէ չկըտուած շատ մը գիծեր գտնուին, այն անձը շատ հարուստ կ'ըլլայ: Եթէ լեռան վրայ սանդուղի ձեւով գիծեր գտնուին, կը ցուցնեն որ այն անձը տակաւ առ տակաւ պատիւներու պիտի արժանանայ: Շատ կտրուած գիծերը հիւանդութիւններու նշաններ են: Եթէ գիծ մը՝ վերի անկիւնէն դէպի ցուցամատին արմատը բարձրանայ, կը նշանակէ որ այն անձը շատ մեծ շահեր պիտի ընէ: Եթէ նշանակէ որ այն անձը շատ մեծ շահեր պիտի ընէ: Եթէ փոքրիկ գիծեր մտաւորական գիծէն սկսեալ դէպի Արամազդի լեռը երկարին, ցոյց կուտան որ այն անձը պատմայ շատ ցանկացող, խելացի և բարի վարուց տէր մէկն է: Եթէ երկու կամ երեք գիծեր ցուցամատին արմատէն պէպի լեռան մէջտեղը իջնեն՝ հարստութեան, երջանակութեան նշան են, այն անձը մոլութիւնները կ'ատէ և առաքինութիւնը կը սիրէ:

ԵՐԵԻԱԿԻ ԿԱՄ ՄԻՋՆԱՄԱՏԻ ԼԵՌ

Եթէ Երեւակի լեռը խոտոր և ճիւղաւորեալ գիծերով կտրուած է, այն անձը ապերջանիկ և իւր բոլոր գործոցը մէջ անյաջող կ'ըլլայ: Եթէ այս գիծերը երկայնաքին են, հարստութեան նշան են: Պէտք է նկատի առնել որ այս լեռը միմիայն մէկ գծով մը կտրուած կ'ըլլայ, և եթէ շատ մը գիծեր ըլլան՝ շատ դժուարութիւններ և հարստութիւն ունենալու համար շատ նեղութիւններ կը ցուցնեն: Եթէ Երեւակի լեռան վրայ ունէ գիծ չգտնուի՝ կը ցուցնէ քաղցր կեանք մը, և պարզ ու աշխատասէր

մարդ մը որ բնաւ հոգ չունի: Եթէ միջնամատին արմա-
մատին մօտ կարճ և փափուկ գիծեր գտնուին՝ ծոյլ,
տխուր և ունէ ձեռնարկի մէջ չը յաջողող մարդ մը կը
ներկայացնեն: Եթէ նոյն լեռը միայն մէկ գիծով կտրուած
է՝ երջանկութեան և հարստութեան նշան է, իսկ եթէ
չատ գիծերով բաժնուած է նոյն ազդեցութիւնը չունե-
նար: Եթէ լեռան վրայի այս գիծերը հաստ և ուղիղ են՝
քաղցր և հանդարտ կեանք մը կը ցուցնեն, բայց եթէ
փափուկ և քակուած են՝ տխրութիւն կը ցուցնեն: Եթէ
Երեւակի լեռան վրայ շատ մը գիծեր կան որ շատ կըտ-
րուած են, և դէպ ի ձեռքին վարի կողմը կ'երկարին,
բարկացոտ բնաւորութիւն մը ցոյց կուտան: Եթէ լեռան
վրայ սանդուղի ձեւ գիծեր գտնուին՝ երկարատեւ ջերմ,
երկամանց ցաւ, բանտարկութիւն և թշուառութիւն կը
ցուցնեն: Եթէ շատ մը գիծեր կուտակուած և միացած
ըլլան լեռան վրայ՝ թշնամութիւն և հալածանք կը
ցուցնեն:

ԱՐԵԳՍԿԻ ԿԱՄ ՄԱՏՆԵՄԱՏԻ ԼԵՌ

Որպէս զի այս լեռը՝ լաւ, ազնիւ և ընտիր յատկու-
թիւններով օժտեալ անձ մը ցոյց տայ, պէտք է որ միայն
երկայնքին գիծեր ունենայ, և անոնք ալ առ առաւելն
2—3 հատ ըլլան: Եթէ այս լեռը շատ մը գիծերէ բաղկա-
ցած ըլլայ՝ ասիկայ ցոյց կուտայ թեթեւ, ունայնամիտ և
քիչ սիրելի անձ մը: Եթէ յիշեալ լեռը երկու ուղիղ և
խորունկ գիծերով կտրուած է՝ հարստութիւն կը ցուցնէ:
Եթէ շատ մը ուղիղ և քակուած գիծեր երկարած ըլլան
դէպ ի մատնեմատը՝ ուղղամիտ, արդարասէր անձ մը կը
ցուցնեն, որ սակայն իւր բարեկամներուն երեսէն պիտի
գժբաղդ ըլլայ: Եթէ լեռան վրայ՝ եռանկիւն մը ձեւա-
ցնող երկու գիծեր գտնուին մատին արմատին մօտ, բարձր

տեղէ մը անկում կը նշանակեն: Եթէ սանդուղի նման
գծեր տեսնուին այս լեռան վրայ, կը նշանակէ որ այն
անձը պիտի կարողանայ տակաւ առ տակաւ բարձրանալ և
պատիւներու արժանանալ: Եթէ շատ մը խառն, անկարգ
գիծեր գտնուին այս լեռան վրայ, մեծամիտ և թեթեւ
բնաւորութեամբ անձ մը ցոյց կուտան: Եթէ միեւնոյն
լեռնէն գիծ մը երկարելով մատնեմատին արմատը կտրէ,
գողութենէ կորուստ կը նշանակէ: Երբոր խառն գիծեր
արմատին կը դալին, կը նշանակէ որ շատ թշնամի պիտի
ունենայ: Եթէ քանի մը պղտիկ կարճ գիծեր մատնեմա-
տին արմատէն դէպ ի լեռը երկարին այն անձը հաւա-
տարիմ և առատաձեռն կ'ըլլայ: Եթէ մատնեմատին ար-
մատին մէջ փոս մը գտնուի, տկարութիւն և յոռի ըն-
թացք կը նշանակէ: Եթէ Արեգակին լեռանը վրայ աստղ
մը գտնուի՝ բաղդ, պատիւ և շատ բարեկամներ ունե-
նալու նշան է:

ՓՍՅԱՄՈՒԻ ԿԱՄ ՓՈՔՐԻԿ ՄԱՏԻ ԼԵՌ

Եթէ Փայլածուի լեռը փոքրիկ գիծերով լեցուն է,
պէտք է զգուշանալ այն անձէն որ չարամիտ, խարդախ
և խորամանկ կ'ըլլայ: Եթէ այս լեռան վրայ քակուած
և փափուկ գիծ մը գտնուի, այն անձը ազան և ուրիշին
վնասին անտարբեր կ'ըլլայ: Եթէ նոյն լեռան վրայ փոք-
րիկ գիծեր գտնուին որ դէպ ի արմատը չեն յերկարիր,
այն անձը բազուկը վէրք կ'ունենայ: Եթէ լեռան վրայ
այն անձը բազուկը վէրք կ'ունենայ: Եթէ լեռան վրայ
շատ ուղիղ և կանոնաւոր գիծեր գտնուին, այն անձը
ճարպիկ և բոլոր ձեռնարկութեանց մէջ փորձառու մէկը
կ'ըլլայ: Թէ որ՝ թէ Փայլածուի և թէ մատնեմատին վրայ
որոշ՝ գեղեցիկ գիծեր ըլլան, կեղծաւոր բնաւորութիւն
կը ցուցնեն: Եթէ լեռան վրայ քանի մը խոշոր և կարճ
գիծեր գտնուին՝ այն անձը շատախօս կ'ըլլայ: Եթէ լե-

ուան վրայ կամ արմատը քիչ որոշ գիծեր գտնուին, այն անձը ստախոս, խարերայ և ամէն չարիքի կարող անձ մը կ'ըլլայ: Եթէ լեռան վրայ ծուռ և նուազ յայտնի գիծեր գտնուին, այն անձը անհաւատարիմ և գէշ կ'ըլլայ: Եթէ շատ գիծեր գտնուին նոյն լեռան վրայ՝ այն անձը չար, խորամանկ և խարդախ կ'ըլլայ: Եթէ խոշոր և յայտնի գիծեր գտնուին՝ որ ուրիշ հաստ գիծերով կըտրուած են, այն անձը ցանկասէր կ'ըլլայ: Եթէ հաստ և կարճ գիծ մը գտնուի որ մասնեմատին արմատէն դէպի Երեւակի լեռը կ'երկարի, այն մարդը գողնալու և մարդ սպաննելու յարմարութիւն կ'ունենայ: Եթէ Փայլածուի լեռան վրայ գեղեցիկ աստղ մը գտնուի, կը նշանակէ որ այն անձը կրնայ օտար երկրի մէջ պատիւներու և բարձր աստիճաններու արժանանալ:

ՄՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ (PHRÉNOLOGIE)

Մտաբանութիւնը այն գիտութիւնն է՝ որով կը հասկցուի անձի մը մտաւորական կարողութիւնները և բարոյական յատկութիւնները՝ գանկին զանազան մասերուն մեծութեամբը և ամբողջ գանկին ընդհանուր կազմութեամբը: Այս նպատակին համար գլուխը բաժնուած է 35 հատուածներու: Այս հատուածներուն իւրաքանչիւրը կը ցուցնէ համաչափ զօրութիւն: Հետեւեալներն են այն 35 կարողութիւնները ըստ Բրոֆ. Կալի (ծնած 1757ին մեռած 1828ին):

- 1⁰ Սիրելութիւն, սէր դէպի հակառակ սեռը:
- 2⁰ Որդեսիրութիւն:
- 3⁰ Կեդրոնականութիւն:
- 3a. Տնասիրութիւն:
- 4⁰ Սիրոյ տեւողականութիւն:
- 5⁰ Ռազմասիրութիւն:
- 6⁰ Ապականութիւն:
- 6a. Կերակրասիրութիւն:

7⁰ Խորհրդապահութիւն, եթէ զօրաւոր է կը ցուցնէ խորամանկութիւն, միջակը՝ խոհեմութիւն, իսկ տկարը՝ նրբամտութեան պակասութիւն, 8⁰ Ստացականութիւն: 9⁰ Շինուածասիրութիւն: 10⁰ Յուցամոլութիւն: 11⁰ Հաւանութեան սէր: 12⁰ Զգուշաւորութիւն: 13⁰ Մարդասիրութիւն: 14⁰ Յարգանք: 15⁰ Հաստատումութիւն: 16⁰ Խղճահարութիւն: 17⁰ Յոյս, եթէ փոքր ըլլայ կը ցուցնէ սրտաբեկում: 18⁰ Զարմացում, զարմանալի բաներու սէր: 19⁰ Գաղափարականութիւն: 19a. (Մնորոշ): 20⁰ Հանճար: 21⁰ Նմանութիւն: 22⁰ Անհատականութիւն, ունէ առարկայի մասնաւոր կամ անհատական յատկութեան զգացումը: 23⁰ Զեւ: 24⁰ Մեծութիւն, չափանդաչափութեան՝ մեծութեան՝ և հեռաւորութեան ըմբռնում: 25⁰ Ծանրութիւն, ծանրութիւնը դատելու կարողութիւն: 26⁰ Գունաւորում, գոյնի գնահատում: 28⁰ Հաշուական կարողութիւն: 29⁰ Կարգ, կանոնաւորութիւն: 30⁰ Պատահականութիւն, դէպքերու յիշում, գործի կարողութիւն: 31⁰ Ժամանակ: 32⁰ Երաժշտասիրութիւն: 33⁰ Լեզու, գաղափարի արտայայտութեան կարողութիւն: 34⁰ Բաղդատութիւն, բաղդատելու կարողութիւն: 35⁰ Պատճառականութիւն, ազդեցութենէն պատճառը հետեւցնելու կարողութիւն:

ՄԵՂՈՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ (APICULTURE)

Եթէ պարտէզ մը ունիք, շատ դիւրութեամբ կրնաք մէկ անկիւնը մեղուի փեթակ մը հաստատել, որ՝ բացի գեղեցիկ զրօսանք մը հայթայթելէ, մաքուր մեղր կուտայ ձեզ, փեթակին մեծութեանը համեմատութեամբ: Փեթակի տեսակներու մէջ ամէնէն աւելի յանձնարարելիներն են Լայանս (Layence)ի տեսակը քսան չրջանակով կամ Տատանի (Dadant)ի տեսակը՝ որք դիւրատար են:

Մինչեւ Ապրիլի 15ը պէտք է փեթակը առնուած ըլլայ: Փեթակը այնպէս պէտք է ըլլայ որ կարենաք ձեռքից մը յարմարցնել վրան, որ փայտէ կամ մետաղէ շինուած տեսակ մը ընդունարանն է ունէ ձեւով, որ փեթակին չրջանակներուն վրայ կը դնեն և ուր՝ մեղուները պիտի երթան շաքարի օշարակը խմելու, երբ իրենք բաւականաչափ մեղր չունին սնանելու համար: Կատարեալ փեթակ մը իւր բոլոր մեղուներովը գրեթէ 2 սոկիի չափ կարժէ, այս գնոյն վրայ պէտք է աւելցնել հետեւեալներուն գնման ծախքը. Բող մը, փքոցաւոր ծխոց մը, վրձին մը, դանակ մը:

ՓԵԹԱԿԸ ՏԵՂԸ ԴՆԵԼԸ

Մեղուներով լեցուն փեթակը ստացած էք ձեր ուղարկիչէն, որ պէտք եղած զգուշութիւնները ըրած է մեղուներուն տեղափոխութեանը համար, հաստատելով չրջանակները և ափսէն՝ և լեցուն դուռներուն տեղ վանդակապատ դուռներ դնելով. վանդակապատ դուռները, մեղուները արգիլելով հանդերձ, դուրսի օդը առնելու կը նպաստեն: Այժմ փեթակը կը տանիք իւր յենարանին վրայ հաստատուած՝ պարտէզին այն անկիւնը որ ընտրած էք, չրջանակները բռնող փայտի շերտերու գամերը հա-

նեցէք և մեղուները աղատ ձգեցէք: Փեթակի մը համար լաւագոյն յենարանն է չորս ոտքով պատուանդան մը որ գետնէն 40 հարիւրորդամեթր բարձր ըլլայ: Որքան որ կարելի է ջանացէք որ փեթակին դուռը արեւելեան կողմը ըլլայ, բայց միեւնոյն ժամանակ կէս օրուան արեգակին ջերմութենէն պաշտպանելու է ծառի կամ պատի մը շուքովը: Փեթակը պէտք է պահպանել հարաւի դէմ եղած ճառագայթումէն: Պտղատու ծառոց մեղրանիւթէն օգտուելու համար գարնան շատ մեղուներու պէտք ունիք: Ապրիլի սկիզբն, ձեր մեղուները բաժնեցէք իրենց սնուցիչին մէջ և մէկ անգամէն գրեթէ երկու քիլոկրամ չաքարի օշարակ տուէք, որ կարելի է պատրաստել երկու մաս բիւրեղացեալ չաքար 1 լիտր ջուրին մէջ մեղմ կրակի վրայ եփելով, ինչ որ շատ դիւրին է: Գարնանային այս սննդեան նպատակն է փութացնել թագուհւոյն ածքը, ասկից զատ, եթէ մեղուներու պաշարը նուազ է, շատ օգտակար կ'ըլլայ իրենց համար և գոյութիւննին կ'ապահովուի:

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՄԵՂՐ ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ՀՍՄԱՐ

Կ'ուզէք ընտիր և անուշահոտ մեղր մը: Ձեր պարտէզին եղերքները ցանեցէք ամէնէն աւելի մեղրաբեր գարնանային ծաղիկներ, որպէս են. շահպարակ (չէհպոյ), թաւրնջակ (չուգա չիչէյի) յափրուկ (մուհապպէթ չիչէյի) ևլն. քիչ մ'ալ իշառուոյտ (էվլիա օթը) ցանեցէք մէկ անկիւնը, միեւնոյն ժամանակ աւելցուցէք ձեր պտղատու ծառերը, հաղարջներն (Ֆրէնկ իւզիւմի աղածը), ժոխենիները (զմաուլա աղածը), ասոնք՝ մեղուներուն մեղր և բեղմնաւորիչ փոշի կուտան, միեւնոյն ժամանակ ծաղկաքաղիկներու՝ ծաղկանց վրայ այս աշխատութիւնը արգասաւորութիւննին կը դիւրացնէ, որով կրկնակի օ-

գուտ մը եղած կ'ըլլայ, վերջապէս ձեր մեղրին սքանչելի բոյր մը և համ մը տալու համար վայրի մրփենի (սալքըմ) մ'ալ տնկեցէք, որուն գեղեցիկ ողկուզած և ծաղիկները բացի իրենց անոյշ հոտէն, զարդ մ'ալ կը կազմեն: Որքան շատ հոտաւէտ ծաղիկներ ունենաք ձեր պարտէզին մէջ, այնքան անուշահոտ և ընտիր կ'ըլլայ ձեր ունենալիք մեղրը, և արդէն այդ բանին մէջ կը կայանայ լաւ մեղուաբոյծի մը գաղտնիքը:

ՄԵՂՐԸ ՀԱՒԱՔԵԼՈՒ ՀՍՄԱՐ

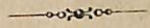
Երբ թմբիները (օխլամուր) կ'սկին ծաղկաթափ ըլլալ, հետեւեալ կերպով կրնաք ձեր առաջին մեղրաքաղը կատարել: Արեգակ եղած գեղեցիկ օր մը քաջութիւն ունեցէք և ընաւ մի վախնաք ձեր մեղուներէն: Քողը գլուխնիդ անցուցէք, ձխոցը պէտք է միայ, այս ձխոցը տեսակ մը փքոց է, որ կը ծառայէ գործիքին մէջ դրուած կրակը արծարծելու, այս գործիքին վրայ դրուած կ'ըլլայ խոշոր քուրջ մը որ կամաց կամաց կը միայ: Քուրջը կարելի է քիչ մը աւքոլով թրջել: Մուխը ձխանէն կ'ելէ առաւել կամ նուազ թանձր՝ փութին տրուած զարկին համեմատ: Մեքենական փքոցները որ զսպանակով մը կը գործեն՝ քիչ մը դիւրաբեկ են: Մուխը պէտք է չափաւոր կերպով մեղուներուն վրայ տալ, որպէս զի չափազանց չը կատողին և անհանգիստ չըլլան: Մուխը պէտք է միմիայն մեղուները թմբիցնելու ծառայէ, որպէս զի չիլնատուին: Երբ մեղուները ամենքնին մէկ կ'սկսին թելերնին զարնել, ինչ որ սկսնակ մը կրնայ հասկնալ, պէտք է ձխումը դադարեցնել, ձխումը վերստին սկսելու է այն է միայն՝ մեղուները երբ չըջանակին բոլորովին ատեն միայն՝ մեղուները երբ չըջանակին կ'սպառնան: Վրձիքը և դանակը աւել և մօտեցէք, քիչ մը մուխ տուէք փեթակին դրա-

նը, վեր վերցուցէք կափարիչը և բարձը որ փեթակին վերի մասը կը կազմեն, և որոնց նպատակն է տաքութիւնը փեթակին մէջ տարածել: Երբ այս ըրած էք, թեթեւ կերպով ծուխը տալով, տախտակներէն մէկը բացէք և քննեցէք պաշարնիդ, որ ընդհանրապէս իւրաքանչիւր լաւ լեցուած շրջանակի համար 3 օխայ կ'ըլլայ: այսպէս՝ արագաբար շարունակեցէք ձեր քննութիւնը, որով կը գիտնաք եղած մեղրին քանակութիւնը: 12—15 օխայ փեթակին մէջ պիտի ձգէք, մնացեալը ձերն է: Եթէ առանց արտահանելի կ'ուզէք մեղր առնել, դանակովը խորիսխին երեսներուն միոյն կնիքները բացէք և ձգեցէք որ պտուկի մը մէջ կաթէ մեղրը, տաք տեղի մը մէջ հետեւեալ օրը միեւնոյն բանը կ'ընէք միւս երեսին համար: Պարագ շրջանակները փեթակը դրէք նորէն, մեղունները զանոնք կը մաքրեն: Եթէ չափէն աւելի մեղր առած էք, իսկոյն պէտք է դարմանել ըրածնիդ ծնուցիչին մէջ շաքարի օշարակ լեցնելով:

ՔԱՆԻ ՄԸ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԽՐԱՏՆԵՐ

Մեղունները յաջող կերպով վարելու համար քանի մը գործնական խրատներ անհրաժեշտ են մեղուաբոյծերու համար: Սկսնակները պէտք է գիտնան որ՝ հակառակ շատ մը գիւղացիներու կարծեաց կամ հաւատքին, մեղուն՝ իւր տէրը չը ձանձնար: Ուստի իրենց հետ պէտք է միշտ զգուշութեամբ և ապահով եղանակով վարուիլ, առանց բուն ընթացքի՝ պէտք է միշտ չափաւորել շարժումները և արագ շարժումներ բնաւ չընել: Եթէ վրանիդ անուշ հոտ կայ՝ մեղուններուն բնաւ մի մօտենաք. դարձեալ՝ պէտք չէ մօտենալ մեղուններուն եթէ քրտնած էք: Եթէ արիկիները վրանին հոտ քսած են պէտք է ազդարարել իրենց որ փեթակին չը մօտենան, կենդանի-

ները՝ մանաւանդ որսի շուները պէտք է փեթակէն հեռու պահել: Շատ անգամ մեղունները այցելուններուն մագերուն մէջ կը խուժեն և սոսկալի կերպով կ'սկսին խայթել, պատճառը գլխուն քսուած գեղազեղերը, քացալը կամ գլխու հոտն է: Երբ օդը փոթորկալից է, կարելի չէ մեղուններուն մերձենալ: Դարձեալ՝ պէտք չէ վիրենք անհանգիստ ընել անձրեւի ժամանակ և վերջապէս իբրև վերջին յանձնարարութիւն՝ սկսնակ մը պէտք չէ առանց դէմքը ծածկած ըլլալու փեթակին մօտենայ: Մեղուններուն ազդած վախը չափազանցուած է, անոնք ամէն բանէ առաջ աշխատաւորներ են, որով չեն ուզեր որ մէկը իրենց աշխատութիւնը խանգարէ և այս պատճառաւ գիտեն զիրենք անհանգիստ ընողներուն արժանաւոր պատիժը տալ:

ՇԵՐԱՄԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Չին	12,000,000	քիլօկրամ, արժէք	300	միլիոն	Փր.
Ճարտն	8,000,000	»	»	250	»
Իտալիա	3,000,000	»	»	130	»
Հնդկաստան	800,000	»	»	18	»
Գաղիա	650,000	»	»	25	»
Թիւրքիստան	550,000	»	»	20	»
Թուրքիա	1,000,000	»	»	35	»
Կովկաս	2,000,000	»	»	10	»
Պարսկաստան	200,000	»	»	8	»
Յունաստան	350,000	»	»	13	»

ԽԵՂԴՈՒՒԼ, ՇԵՂՁԱՄԱՅ ՈԼԼԱԼ

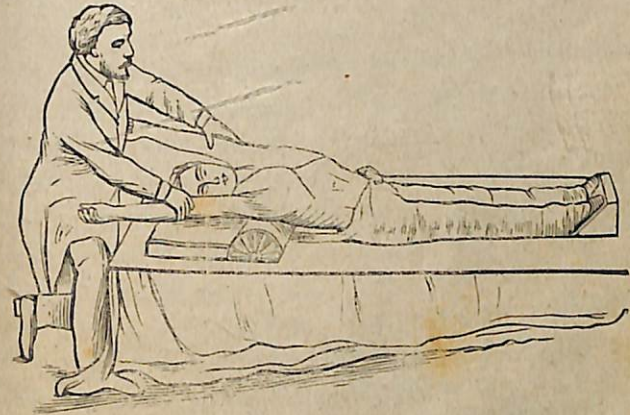
Ամէն տղայ և աղջիկ պէտք է լողալ սորվի և մի-
ևնոյն ժամանակ խեղդուելու վրայ եզոզ մէկը ազատե-
լու միջոցները :

Խեղդուողի և կազէ հեղձամահ եզոզի դարմանը միև-
նոյնն է, պէտք է, առաջին՝ շնչառութիւնը վերահաս-
տատել, երկրորդ՝ տաքութեան և արեան շրջանին
աստիճանը բարձրացնել :

Անմիջապէս պէտք է հիւանդը կռնակի վրայ պառ-
կեցնել, բարձ մը կամ կլորուած վերարկու մը ուսուկրնե-
րուն (+հ-բէ+) տակը դնելով՝ և գլուխը քիչ մը դէպի
ետեւ ծռելով՝ պէտք է դէմքը դէպի մէկ կողմ դարձնել
և բերնէն դուրս հանել հոն գտնուած աւազը կամ
տիզմը կամ աղի ջուրը, վիզին և կուրծքին վրայ դրո-
նուած բոլոր հագուստները քակել, յետոյ պէտք է ջա-
նալ շնչառութիւնը տեղը բերել հետեւեալ կերպով .

Հիւանդին գլխուն կողմը կենալով, պէտք է թեւե-

րուն արմուկներէն բռնել և դէպի վեր քաշել թեւերը
կամաց կամաց գլխէն վեր (տես պատկեր 1), Երկու երկ-
վայրկեանի չափ այդ դիրքին մէջ պէտք է պահել բա-
զուկները, յետոյ պէտք է բազուկները վար քաշել և
զօրաւոր մը սեղմել կուրծքին կողերը (տես պատկեր 2),
այս շարժումը կամաց կամաց շարունակելու է գրեթէ
մէկ վայրկեանի մէջ 15 անգամ մինչեւ որ հիւանդը սկսի
շունչ առնել և կամ բժիշկը գալով հաստատէ թէ մե-
ռած է, եթէ երկրորդ մը ներկայ է, կրնայ օգնել ձեռ-

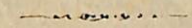
քին մէկը կուրծքին տակը դնելով և թեթեւ մը ճնշելով՝
բազուկներուն վար իջած ժամանակ, դարձեալ սրունք-
ները վեր հանելով և չփելով : Հիւանդը շնչել սկսելուն
պէս պէտք է այլ եւս դադարեցնել՝ և սկսիլ տաքութիւնը
և արեան շրջանը զօրացնելու դարմանները, եթէ կարե-
ւելի է 5 վայրկեանի համար տաք լոգանք մը տալու է,
հիւանդը փաթթելով տաք չոր սաւաններու մէջ անդամ-
ները չփելու է, և դէպի վեր առած ոտքին տակ շիշեր
կամ աղիւսներ դնելով, դարձեալ՝ ստամոքսին, խոռոչին

և անութներուն (+:լիո-+) տակը: Երբոր կլլելու կարող է՝
քիչ մը տաք գինի և ջուր կամ օղի և թէյ կամ սուրճ
տալու է, և հիւանդը անկողինի մէջ պառկեցնելու և
ձգելու է որ քնանայ, եթէ չնչելու նեղութիւն ունի՝ ա-
նանուխի խիւս (լ-փ) մը պէտք է դնել կուրծքին վրայ,
և կոնակը՝ ուսերէն վար:

ԷՍԲԷՐԱՆԹՕԽՕՍԿ

Աշխարհիս հինգ մասերուն մէջ Էսբէրանթօ խօսող-
ներուն թիւը այսօր 500,000ը կ'անցնի, Ճարոնի մէջ իսկ
4000 հոգիէ աւելի կը հաշուի Էսբէրանթօ խօսողներուն
թիւը՝ որոնց գլուխը կը գտնուի արտաքին գործոց նա-
խարար Կոմս Հայաչի: Էսբէրանթօն տարածելու համար
1100 ընկերութիւններ կան, որոց 160ը Գաղիոյ մէջ են:
Ամէն մարդ գիտէ թէ ինչ մեծ դիւրութեամբ կարելի է
Էսբէրանթօն սովորի, այս լեզուաւ մինչեւ ցարդ 2000է
աւելի հատորներ հրատարակուած են Եւրոպիոյ մէջ և 80
լրագիր կը հրատարակուին սոյն լեզուաւ: Պէլճիքայի
պատերազմական նախարարը Էսբէրանթօն պարտաւորիչ
ըբաւ երկրին զինուորական վարժարաններուն մէջ: Եւ-
րոպական բանակներէն շատերը սկսած են ուսումնասի-
րել այս լեզուն, վերջապէս՝ վերջին թղթատարական հա-
մաժողովը ընդունեց Էսբէրանթօն իբրեւ տիեզերական
պայմանադրական լեզու:

ՀՐԱՏ ՄՈԼՈՐԱԿԸ

Միթէ կարելի է որ մեզ նմանող աշխարհ մը ջուրի
պակասութենէ նեղուի: Այս հարցման պատասխանելու
համար, պէտք է ուսումնասիրել այն բաները որք տեղի
կունենան մերինէն աւելի հին երկրի մը վրայ, և որ բա-
ւական մօտ ըլլալով կարելի եղած է մեզ դիտել մանրա-
մասնորէն և լուսանկարել իսկ: Կուզենք խօսիլ Հրատ
մոլորակին վրայ, որ երբեմն երկրէս 14 միլիոն փարսախ հե-
ռաւորութեամբ կանցնի, ինչ որ պիտի պատահի այս տարի:
Երկրիս նման Հրատն ալ կաղմուած է միևնոյն արե-
գակնայէն միգապատ աստղէն, և անոր նման՝ այս մո-
լորակն ալ ունի ջուրի շոգի պարունակող մթնոլորտ մը:
Իւր թաւալման առանցքը, մերինին նման հակած է արե-
գակին բոլորտիքը ըրած շրջանին գծին վրայ որով՝ Հրատ
մերինին նման եղանակներ ունի. թէև անոնք կրկին ան-
գամ երկար են: Հրատը երկրիս նման կաղմուած՝ և միև-
նոյն ծագումը ունենալով, պէտք է իր բարեշրջման մէջ
միևնոյն փոփոխութիւններէն անցնէր, որոնցմէ անցած է
երկիրս: Ուրեմն Հրատ երկրիս քոյրն է, թէև մեզմէ
վերջը ծնած է, աւելի շուտ պաղած է, որուն պատճառը
իւր փոքր ըլլալն է: Ուստի՝ շատ այլանդակ չի պիտի
ըլլար խորհիլ թէ Հրատ իւր ներկայ վիճակին մէջ մեզ
ցոյց կուտայ ինչ որ պիտի ըլլայ քանի մը հազար դարե-
րու շրջանին մէջ: Հրատի ուսումնասիրութիւնը մեզ կը
մտաակարարէ լուրջ ծանօթութիւններ մեր վտանգեալ
մոլորակին հաւանական ապագային նկատմամբ:

ՀՐԱՏ ԿԸ ՆԵՂՈՒԻ ԶՈՒՐԻ ՊՍԿԱՍՈՒԹԵՆԷ

Հրատը դիտած ժամանակնիս մակերեւոյթին վրայ
մառախուղ պիտի տեսնենք, Երկրիս նման ամպեր չունի

և հաւանական է որ յաճախ անձրեւ չունենայ, հողը չոր պէտք է եղած ըլլայ: Ջուրը կը գտնուի բեւեռները շրջապատող երկու ճնշուած տեղերուն մէջ, այս բեւեռային ծովերուն իւրաքանչիւրը ձմեռը ամբողջովին սառոյցի անազին կոյտ մը կը ձեւացնէ: Ուրեմն՝ ապահովարար, մոլորակին շարունակական չորնալովը, միջոց մը կեանքը այնպէս եղած է որ հասարակածին կողմերու բնակիչները ստիպուած ըլլալու են բեւեռներու երկու ծովերուն եզերքները վերջնականապէս հաստատուիլ: Հրատի բնակիչները միմիայն այն տեղերուն մէջ կրնային իրենց գոյութեանը համար հարկաւոր ջուրը գտնել:

ՀՐԱՏ ԿՐ ՄԱՔԱՌԻ ԾԱՐԱԻ ԴԷՄ

Ստոյգ է որ Հրատի ներքին գաւառներու բնակիչներուն ամենքն ալ դէպ ի բեւեռները դացած չեն, որովհետեւ ըստ Բէքսիվալ Լօուէլի՝ Հրատի վրայ կը գտնուի խելացի և կորովի ցեղ մը որոնք կրցան յաղթական կերպով մաքառիլ չորութեան դէմ: Յիշեալ Ամերիկացի աստեղագէտին համեմատ, Հրատ շրջապատուած է երկրաչափական կերպով շարուած գիծերու ցանցէ մը, որք Հիւսիսային Ովկիանոսէն մինչեւ Հարաւային Ովկիանոսը կ'երկարին: Այս ջրանցքները այնան աներեւոյթ կ'ըլլան և գարնան՝ միւնոյն տեղը կ'երեւան: Լօուէլ կը խորհի թէ անոնք Հրատաբնակ ժողովրդեան բացած ջրանցքներն են՝ Բեւեռային Ովկիանոսներէն ջուր բերելու համար: Եթէ այս ջրանցքները գարնան վերստին կ'երեւան, պատճառը այն է որ բուն իսկ ջրանցքները չեն որ կը տեսնենք մեր հեռադիտակներով, այլ այս ջրանցքներուն եզերքը գտնուած բուսականութիւնն է, այս բուսականութիւնը, ջրանցքներուն կանաչախիտ եզերք մը կը շինէ որով անոնք տեսանելի կ'ըլլան մեզ: Այնան բուսականութիւնը անյայտ կ'ըլլայ և ջրանցքը այլ եւս չտեսնուիր:

ՀՐԱՏ ԺԱՄԱՆՍԿԱԻ ԼԵՌՆԵՐ ՈՒՆԷՐ, ԱՅԺՄ ՉՈՒՆԻ

Հրատի մակերեւոյթի վրայ գտնուած բազմաթիւ ջրանցքները այնպէս ենթադրել տուած է թէ՛ այս մոլորակը լեռներ չունի: Ծշմարիտ է որ՝ եթէ այս մոլորակը լեռնազրական ցանց մը ունենար, մոլորակին լուսարձակութեան պատճառաւ չը պիտի կրնայինք զինքը տեսնել, ամէն պարագայի մէջ եթէ այս լեռները չկան այսօր, Հրատի հողը միշտ միօրինակ կերպով հարթ եղած չէ:

ՊՈՂՊՍՏԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Միացեալ Նահանգներ	20,354,291	թճնօ
Գերմանիա	10,066,553	»
Անգլիա	5,983,691	»
Գաղիա	2,110,000	»
Ռուսիա	1,650,000	»
Աւստրիա	1,118,000	»
Պէլճիքա	1,023,500	»
Սպանիա	237,874	»
Իտալիա	117,300	»

Ե Ր Ա Ջ Ա Շ Ա Ն

Ա.

Աստուած տեսնել՝ շատ լաւ է տեսնողին համար, որ ըստ օրէ պատիւը կ'աւելնայ, եթէ բանտն է՝ կ'ազատի, եթէ աղքատ է՝ կը հարստանայ, եթէ հիւանդ է՝ կ'առողջանայ:

Աբեղայ տեսնել՝ փառք եւ պատիւ է կամ կռիւ:

Ագռաւ տեսնել՝ կը նշանակէ որ թշնամիները իր վրայ պիտի յարձուկին, պէտք է աղօթէ որպէս զի ազատի:

Աթոռ տեսնել՝ մեծութիւն է: Աթոռը կանաչ տեսնել ցաւ է:

Ալեւոր տեսնել ինքզինքը՝ հարստութիւն և շահ է:

Ալիւր տեսնել՝ շահ է:

Աղ տեսնել՝ կսկիծ է: Աղ (սպիտակ)՝ դրամ է և շահ: Աղ (սեւ)՝ գէշ խօսքեր և տրտմութիւն է:

Աղի ձուկ տեսնել՝ կսկիծ և հոգ է:

Աղաւնի տեսնել՝ չնորճ է:

Աղբ տեսնել՝ շահ է: Մարդու աղբը՝ անիրաւ վաստակ և շահ է:

Աղբիւր տեսնել՝ շահ է: Աղբիւրէ լուացուի՝ շահ է: Աղբիւրէ ջուր առնել՝ լաւ չէ: Աղբիւրէ ջուր խմել՝ չնորճ է:

Աղեղ տեսնել՝ շատ զրոյց և բամբասանք է:

Աղիւս տեսնել՝ տան շինութիւն է և լաւ է:

Աղուէս տեսնել՝ երկիւղ և հիւանդութիւն է: Աղուէս որսալ՝ թշնամուոյն յաղթել է:

Աղջիկ տեսնել՝ ուրախութիւն է: Փոքր աղջիկ՝ բազում շահ և բարիք է: Աղջիկ երախայ՝ ցնորք և նեղութիւն է:

Աղքատի բան տալ՝ շահ և բարի է:

Աճառ տեսնել՝ կսկիծ է:

Այծ տեսնել՝ ճանապարհ է:

Անապատը նստիլ՝ հիւանդութիւն է:

Անասուն տեսնել՝ արդար վաստակ է:

Անձրեւ տեսնել՝ շատ բարի է:

Անոյշ ուտել՝ շատ լաւ է:

Անուշահոտ բաներ տեսնել՝ լաւ է:

Աչք հանել՝ կնոջը կամ զաւակացը մեռնելուն նշան է: ✕

Ապարանջան տեսնել՝ նեղութիւն է և հոգ:

Առլեւ տեսնել՝ լաւ է:

Ատող տեսնել՝ շատ լաւ է: Ատողը իւր տանը մէջ տեսնել՝ հարստութեան աւելնալուն նշան է, եթէ օտարական է՝ խաղաղութեան տուն պիտի վերադառնայ:

Շատ աստղեր տեսնելը՝ ճամբորդելու և դրամ շահելու նշան է: Եթէ աստղերը երկինքէն իջնան՝ մեծերու մահ և կորուստ է:

Ատամն (առաջին) եթէ իջնայ՝ սուգ կը պատահի իրեն և կամ ճամբայ կ'երթայ: Առջեւի ատամները հանել՝ որդուց մահ է: Ներքին ատամները հանել՝ արտմութիւն է: Եթէ վերի ատամները ելլան՝ ազգական կը մեռնի:

Եթէ բոլոր ատամները իջնան՝ բազում գանձ կը գտնայ: Արեգակ տեսնել՝ թագաւոր է: Արեգակը խաւարած տեսնել՝ չարիքի պատահման նշան է: Եթէ արեգակը երկինքէն իջնայ՝ թագաւորներու մահ է:

Արիւն թափելը՝ մեծ վնաս է և կորուստ: Արիւն տեսնել կամ արիւն առնել՝ չնորճ է:

Արծաթ տեսնել՝ նեղութիւն և ծանրութիւն է: Արմաւ տեսնել՝ խիստ բարի է և անոյշ խօսք: Արմաւն ինչ՝ զաւակ և ուրախութիւն է:

Արջ տեսնել՝ անիրաւ և տգէտ մարդոց խօսքեր են: Աւազերէց (մեռած) եթէ տեսնես որ կենդանացած է՝ մեծ զրոյցի մը երեւան ելլալուն նշան է:

Աւազ տեսնել՝ արդար վաստակ և շահ է :
 Աւազակ եթէ տեսնես՝ կռիւէ զգուշացիր :
 Աւազան տեսնել՝ մեծ չնորհ է :
 Աւանդ առնել և պահելը՝ ուղղութիւն է :
 Աւետարան տեսնել՝ արդար ցանկութիւն է :

Բ.

Բաղ տեսնել՝ մեծ մարդ է :
 Բահ տեսնել՝ լեզու է :
 Բաղնիք տեսնել՝ հոգ է : Բաղնիքէ դուս ելլես՝ հոգէ կ'ազատիս : Բաղնիքի մէջ լուացուիլ՝ մեծ նեղութիւն է :
 Բամբակ տեսնել՝ արդարութիւն և սրբութիւն է :
 Բանտ տեսնել՝ մեծ հոգ և սուգ է :
 Բանջար տեսնել՝ շահ է :
 Բարձրէն իյնալը՝ լաւ չէ, վնաս է : Բարձր տեղ ելլելը՝ մեծութեան հասնիլ է : Բարձր տեղէ իյնալը՝ պատիւէ իյնալու նշան է :
 Բերդ տեսնել՝ թշնամիներու վրայ իրաւունք ստանալ է :
 Բերդ մտնելը՝ ամբողջութիւն և պարիսպ է :
 Բեւեռ ժողովելը՝ լեզու է :
 Բողկ ուտելը՝ առողջութիւն և շահ է :
 Բու տեսնել՝ նեղութիւն է :
 Բուրդ (ճերմակ) տեսնել կամ առնելը՝ մեծ առողջութիւն և արդար վաստակ ու շահ է : Սեւ բուրդը՝ սուգ և լաց է :
 Բուրվառ առնել կամ շարժելը՝ լաւ չէ, կռիւ է :
 Բրել կամ գործել՝ մեծ շահ է :
 Բրինձ տեսնել՝ շահ է և բարի է :

Գ.

Գազան տեսնել՝ կռիւ և վախ է, բայց առանց վնասի :
 Գազանի խաղալը՝ թշնամիի հաշտութիւն է : Գազանի փախչիլը՝ խաղաղութիւն է :
 Գայլ տեսնել՝ նեղութիւն է : Գայլը սպաննել՝ թշնամիի յաղթել է :
 Գանձ տեսնել կամ առնել շահ է : Գանձ և կերպաս՝ շատ լաւ է :
 Գառնուկներ տեսնել՝ մեծ շահ է : Գառնուկ մորթել՝ լաւ չէ :
 Գարբ տեսնել՝ շատ լաւ է : Գարբի ցանել կամ ժողովել՝ թոշակ է :
 Գաւազան եթէ տեսնես՝ թշնամիիդ դէմ կը զօրանաս : Գաւազանը ձեռքին մէջ՝ որդի է կամ մեծ շահ :
 Գաւաթը ձեռքը բռնել՝ բարի զաւակ է :
 Գետը իյնալ՝ նեղութեան մէջ իյնալ է : Գետէ ելլելը՝ փառք և պատիւ է : Գետէ չելլել՝ անձին վնաս է :
 Խաղաղ կամ պղտոր գետէ անցնիլը՝ լաւ չէ : Պղտոր գետը՝ առատութիւն է : Գետը լուացուիլը՝ նեղութիւն է :
 Գերանը եթէ կտորի՝ տանուտէրը կը մեռնի :
 Գերեզման բանալը՝ վնաս է : Ինքզինքը գերեզմանը դնելը՝ գէշ է :
 Գերի տեսնել ինքզինքը՝ մեծութիւն է և նեղութեան ազատելու նշան :
 Գեր տեսնել ինքզինքը՝ աղայոց շատնալն է :
 Գինի տեսնել՝ ըմպել կամ գնել, ոյժ և շահ է :
 Գինձ տեսնել՝ քաղցր խօսքեր են : Գինձ ուտել կամ ժողովել՝ կռիւ է :
 Գիսաւոր աստղ տեսնել՝ մեծութիւն և պատիւ է :

Գիր տեսնել կամ կարգալ՝ մարմնոյ նեղութիւն և ցաւ է՝
Գիր գրելը՝ բարի և արդար ցանկութիւն է :

Գլուխը մարմնէն զատուած տեսնել՝ օտարութեան եր-
թալու նշան է : Կտրուած գլուխը ձեռքին մէջ բռնել՝
բազում գանձ գտնելու նշան է : Գլուխը դեղով օծել՝
անոյ խօսքեր են : Եթէ գլուխդ ամիլես՝ ամէն նե-
ղութիւններէ կ'ազատիս : Գլուխ լուալը՝ վնաս է :
Գլուխը ձերմակ տեսնել՝ յանկարծական շահ է :

Գնդակ խաղալը՝ լաւ է իշխանի համար, իսկ փոքր մար-
դու համար՝ լաւ չէ :

Գօտի տեսնելը՝ հարստութիւն է :

Գոմ շինելը և գոմէջ տեսնելը՝ շահ և ուրախութիւն է :

Գորտ տեսնելը՝ հաւաասացեալ մարդ է : Գորտի ձայն լսե-
լը՝ ուրախութեան լաւ է :

Գրակ դնելը՝ պատիւ է :

Գրիչ և կաղամար տեսնելը՝ խելք է կամ ճամբայ :

Գ.

Դահեկան՝ մէկէ մը առնել կամ տեսնել, շահ է, կլին
կ'առնէ կամ տղաքներ կ'ունենայ :

Դանակ տեսնել կամ գնել՝ չար լեզու է : Դանակ կոր-
սընցնես՝ լեզուն կը խափանի :

Դաշտ տեսնել՝ վախնալիք բաներ կ'ընես : Դաշտէն դուրս
ելլել՝ նեղութենէ ազատիլ է :

Դատաւորը՝ Աստուած է : Դատաւոր տեսնել՝ պատիւը
աւելնալ է :

Դարբին տեսնել՝ մեծ մարդ է :

Դղում տեսնելը՝ հրեանդին աղէկութիւն է : Դղում ցա-
նել՝ ջերմ և ուրիշ հրեանդութիւն է :

Դեղին սեխ՝ դեղին հանդերձ՝ դեղին ձի՝ դեղինը ունէ
բանէ գէշ է և հրեանդութիւն :

Դեւ տեսնել՝ վնաս և նեղութիւն է և մեղքի նշան :

Դիակ տեսնել՝ բարի զրոյց է :

Դիպակ տեսնել կամ հագնիլ՝ մեծ պատիւ է :

Դուռ տեսնել կամ առնել՝ պատիւ է և մեծ մարդու հետ
ծանօթանալ : Դուռ բանալ՝ յաջողութեան նշան է :

Դուռը եթէ իննայ՝ մեծ մարդ կ'իյնայ և կործանում է :

Դուռը եթէ կտորի՝ մահուան նշան է : Դուռը ելլելը՝
լաւ չէ :

Դրամ տեսնել կամ ժողվել՝ ազանութիւն է :

Դրացին բարեւելը՝ կուիւ է :

Ե.

Եզ տեսնել՝ վախը կը փարատի : Եզ նստիլը՝ անհոգու-
թիւն է կամ մեծ աւետիս մը կուգայ և կամ սիրելի
մը : Եզան միտ ուտելը՝ լաւ է, ոմանք կ'ըսեն թէ նե-
ղութիւն և հրեանդութիւն է : Եզները լուծը դնել՝
զրոյց է : Եզ մորթել՝ շատ գէշ է :

Եկեղեցի տեսնել կամ շինելը՝ փառք է, ոմանք կ'ըսեն
թէ նեղութիւն է : Երազին մէջ եկեղեցի երթալը՝ կը
նշանակէ որ կեանքը լաւ պիտի ըլլայ : Եկեղեցի եր-
թալ տեսնել՝ ծանրութենէ ազատելու նշան է :

Եղ ուտելը՝ լաւ է :

Եղունգները կտրել՝ վնաս է :

Եղնիկը տանը մէջ տեսնել՝ զուգակիցը կամ սիրելին
կուգայ :

Եղջերուն՝ երկրի նեղութիւն է :

Երազի մէջ երազ պատմելը՝ լաւ չէ :

Երակ կտրելը՝ մահ է :

Երգիծը՝ տրամութիւն է :

Երես լուալը՝ վնաս է :

Երէց մը մեռած տեսնել՝ մեծ զրոյց մը կը խափանի :

Երէց մը եթէ յարութիւն առնէ՝ հին զրոյց մը մէջտեղ կ'ելլէ :
Երկաթ տեսնել կամ գնել՝ տրամութիւն է և շատ գէշ :
Երկաթով ծեծելը՝ նեղութիւն է և ցաւ :

Ձ.

Ձանգակի ձայն լսելը՝ ուրախութիւն է :
Ձինուոր եթէ տեսնես՝ զգոյշ եղիր, վասն զի տրամութիւն է :
Ձմրութիւն տեսնել՝ լաւ է :
Ձրահ տեսնել՝ մեծութիւն է : Ձրահ հազնիլ՝ վնաս է :

Է.

Էջ (սպիտակ) տեսնել կամ վրան հեծնել՝ բարի է և պատիւ :
Էշեր տեսնելը՝ նեղութիւն է :

Ը.

Ընկուզի ծառ տեսնել՝ խակութիւն է : Ընկոյզ ժողվելը՝ լաւ չէ :

Թ.

Թագաւոր տեսնելը՝ չափազանց լաւ է : Թագաւոր ողջունելը՝ փառք է :
Թագուհի տեսնել՝ լաւ է :
Թանաքը իր վրան թափել՝ չար խօսքերու նշան է :
Թարախոտ տեսնել ինքզինքը՝ շահ և հարստութիւն է :
Թղենիի ծառը՝ լրութեան նշան է :
Թթենին՝ մեծատուն մարդու նշան է :
Թուզ (կանաչ) տեսնել կամ ուտել՝ վնաս և մեղք է :
Թուզ (չոր) ուտել՝ շահ է :

Թուխ մօրուքը ալեւոր տեսնել՝ շահ է :
Թուր տեսնել՝ պատիւ է :
Թռչիլը՝ ուրիշ տեղ երթալու և մեծութեան նշան է :
Թռչուն արձակելը՝ մեծ բարութիւն է : Թռչուններուն կռուիլը՝ վնաս է :

Ժ.

Ժամ ըսելը՝ բարի է :
Ժամացոյց տեսնելը՝ հոգէ ազատելու նշան է :
Ժողովք տեսնելը՝ աղմուկ է :

Ի.

Իշխաններու հետ խօսիլը՝ բարի է և յանկարծական շնորհք :

Լ.

Լալը՝ մեծութեան և ուրախութեան նշան է :
Լեռ (բարձր) եթէ տեսնես՝ տրամութեան կ'ազատիս :
Լեարդ ուտելը՝ լաւ չէ :
Լեմոնը՝ անուշ խօսք է :
Լոյս տեսնել՝ խաղաղութիւն է : Լոյս մարած՝ տրամութիւն է :
Լու տեսնել՝ շահ է :
Լուսին և արեգակ տեսնել ցերեկ ժամանակ երազի մէջ՝ ազգի վնաս է : Լուսինը խաւարած տեսնել՝ թագաւորի մահ է : Լուսինը կարմրցած՝ վնաս է : Լուսինը երկու հատ տեսնել՝ երկու թագաւորներու մէկը մէկու հետ կռուելուն նշան է : Լուսնի աստղը՝ մեծ շահ է :

Խ.

Խաղող տեսնել՝ խաղողի ժամանակը լաւ է : Խաղող (սպիտակ)՝ ուրախութիւն է : Խաղող ժողվել՝ զանձ է :
Խաչ տեսնել՝ չարչարանք է :

Խաչակնքելը՝ մեծ պատուոյ նշան է :
 Խաւարը՝ նեղութիւն է :
 Խմոր ուտելը՝ շահ է :
 Խնդալը՝ լաւ չէ :
 Խնձորը՝ տղայ և աղախին է և ուտելը շահ : Խնձորը եթէ
 քեզ տան՝ աւետիս է :
 Խոզ տեսնել՝ մահ է : Խոզի միս ուտելը՝ ազգականաց
 մահ է :
 Խոտ ժողվելը՝ պատիւ է :
 Խորոված միս ուտելը՝ շահ է :
 Խունկ ծխելը՝ ինչք և վաճառք են :
 Խստոր տեսնել կամ ուտել՝ կսկիծ է :

Ծ.

Ծաղիկը՝ անհոգութիւն է : Ծաղիկ քաղողը՝ կին կ'առնէ :
 Ծաղկած ծառը՝ լաւ է : Ծառ տնկելը՝ շատ լաւ է : Ծառ
 (պտուղով) լաւ է : Ծառին տերեւները եթէ թափին՝
 արիւնհեղութիւն է : Ծառին իջնալը՝ մարդու մահ է :
 Ծառի վրայ նստած տեսնել՝ փառք է : Ծառ (կանաչ)
 տեսնել՝ զանձ է :
 Ծեր ալեւոր տեսնելը՝ շահ է :
 Ծիծաղելը՝ արտամութիւն է :
 Ծիրան ուտելը՝ նեղութիւն է :
 Ծով տեսնել՝ շատ նեղութիւն է : Ծովը լուացուիլ՝ շահ է :
 Ծնրազրելը՝ մեծ յոյս է :

Կ.

Կաղամար տեսնելը՝ ճամբայ է :
 Կամուրջ շինելը շատ լաւ է :
 Կայծակը՝ խռովութիւն է :
 Կանանչ ծաղիկը՝ բարի է :

Կապոյտը՝ աւերում է :
 Կառք տեսնելը կամ մէջը նստիլը՝ մեծ պատիւ է :
 Կարոսը՝ նեղութիւն է :
 Կին տեսնել՝ լաւ է և անոր կամքը կը կատարուի : Կին
 առնելը՝ վնաս է : Կսկան հետ նստիլը՝ բարի է : Ուրիշ
 կնոջ հետ խօսիլը՝ արտամութիւն է :
 Կոջնակի ձայն լսել՝ արտամութիւն է :
 Կոյսի հետ հաց ուտելը՝ բարի է :
 Կտաւ հանելը՝ լաւ չէ :
 Կօշիկ տեսնել կամ հագնիլ՝ ճամբայ է :

Հ.

Հագուստ տեսնել՝ ուրախութիւն և շնորհք է :
 Հազորդ առնելը՝ հարուած է :
 Համր տեսնել՝ շահ է :
 Հայրը (մեռած) կենդանացած տեսնել՝ մեծ շահ է :
 Հանդերձը կորսնցնել՝ վնաս է :
 Հատկ քաղելը՝ ուրախութիւն է :
 Հարսնիքը՝ արտամութիւն է :
 Հաց տեսնել կամ ուտելը՝ բարի և լաւ է :
 Հաւ տեսնել՝ լաւ է :
 Հիմ դնել՝ հարստութիւն է :
 Հիւանդ տեսնել՝ նեղութիւն է :
 Հոր փորել՝ նեղութիւն է :
 Հում միս ուտելը՝ մեծ զրոյց է :

Ձ.

Զեռք լուալ՝ երազի մէջ, լաւ է : Զեռքը ճրագ տեսնել՝
 զաւակ ունենալու նշան է :
 Զէթ եփելը՝ հիւանդութիւն է :

Ձի նստիլը՝ փափաքներու կատարում է և լաւ : Ձի (ճերս մակ կամ սեւ) տեսնել՝ բարի է :

Ձիթապտուղ ժողվելը՝ բարի է :

Ձկան ձու տեսնելը՝ հիւանդութիւն է :

Ձու տեսնել կամ ժողվել՝ կոխ է :

Ղ.

Ղամբար վարել՝ բարի է :

Ղենջակը՝ լաւ չէ :

Ճ.

Ճամբայ երթալը՝ նեղութենէ ազատելու նշան է :

Ճնճուկ տեսնել՝ բարի է :

Ճրագ (վառած) տեսնել՝ ծածուկ գործերուն յայտնուեալուն նշան է :

Ս.

Մածուն ուտելը՝ անարժան վատակ է :

Մատանի տեսնել կամ շինել տալ՝ իշխանութիւն է : Մատանին կորած տեսնել՝ վնաս է : Մատանի կորանցնել կնոջ կամ սիրելիի մը մահ է : Մատանի երկու հատ ունենալ՝ երկու կին առնելու նշան է : Մատանի արծաթ՝ նեղութենէ ազատիլ կը նշանակէ :

Մարգարիտ տեսնել՝ մեծութեան նշան է :

Մեղր ուտելը՝ մեղք և անձկութիւն է :

Մեռած մէկը տեսնել կամ մեռելէ բան մը առնել՝ և կամ մեռեալը կենդանացած տեսնել՝ անցեալ բան մը նորէն մէջտեղ ելլելու նշան է : Մեռած տեսնել ինքզինքը՝ երկայնակեցութիւն է : Մեռեալը եթէ խօսի՝ զգոյճ եղիր մէկու մը մի հաւատար : Մեռեալէ բան մը առնել՝ շահ է :

Միս (աղի) տեսնել կամ ուտել՝ հիւանդութիւն է :

Միրգ ուտել՝ հիւանդութիւն է :

Մոմ վառած տեսնել՝ սրտի ուրախութիւն է :

Մարախը՝ վիշտ և աշխարհի նեղութիւն է :

Մութը՝ վնաս է և չար :

Մուկը՝ վնաս է և չար :

Մօրը հետ քնանալ՝ անհոգութիւն է :

Մօրուօք ինքզինքը տեսնել՝ չնորհք է :

Յ.

Յիսուս տեսնել արքայութեան արժանանալու նշան է :

Յակինթը՝ ծառայութիւն է :

Յարդը՝ բարի է : Յարդի դէզը՝ մտաց երերում է :

Յղի տեսնել՝ շատ բարի է :

Յուզարկաւորութեան երթալ՝ բարի ճանապարհ է :

Յօրանջելը՝ պատուոյ արժանի ըլլալու նշան է :

Ն.

Նապաստակ տեսնել՝ զաւակ ունենալու նշան է :

Նաւ նստիլը՝ պատուոյ և երկայնակեաց ըլլալու նշան է :

Նաւ մը նաւեր տեսնելը՝ հեռուէն գալիք շահ է : Նաւ դանձով լեցուն՝ նեղութիւն է : Նաւ կորած տեսնել՝ մահուան նշան է :

Նաւորդ ըլլալը՝ զրոյցի նշան է :

Նուռ տեսնելը՝ օտարներէն շահ է :

Շ.

Շան հաջելը կամ խածնելը՝ լեզու է, չար մարդիկներէն պէտք է զգուշանալ :

Շապիկ (սպիտակ) տեսնել կամ հագնիլ՝ արդարութիւն է :

Շուրջիկ (սպիտակ) տեսնել կամ հագնիլ՝ արդարութիւն է, աղտոտը՝ մեղքի նշան է : սեւ շապիկը՝ սրտմտութիւն է :

Շէնք շինելը՝ լաւ է, քանդելը՝ մեաս է:
Շիշ իւզով տեսնել՝ շահ է:
Շունը կամ թունաւոր գազանները՝ թշնամիներ են:

Ո.

Ողջոյն տալ երազի մէջ՝ կռիւ է:
Ոչխար տեսնել՝ լաւ է: Ոչխար սեւ՝ սուգ է:
Ոջի կոտրելը՝ մաշում է:
Ոսկին կամ արծաթը՝ մեծ շահ է:
Որսի երթալ՝ բարի է:
Ուղտ տեսնել՝ մեծութիւն է: Ուղտեր տեսնել՝ լաւ չէ:
Ուղտի վրայ նստիլ՝ պատիւ է:

Չ.

Չաման տեսնել՝ կռիւ է:
Չամիչը՝ շատ մեաս է:
Չոր միսը՝ շահ է:
Չուխայ (սպիտակ) տեսնել՝ արդարութիւն է: Չուխայ
(կանաչ)՝ հարստութիւն է: Չուխայ (սեւ) տրամութիւն է:

Պ.

Պատարագ տեսնել՝ կռիւ է:
Պարկուկ ուտել՝ տրամութիւն է:
Պարտէզը՝ բարի է և արդարութիւն: Պարտէզի մէջ աշ-
խատիլ՝ լաւ է:
Պղպեղ տեսնել՝ կսկիծ է: Պղպեղ եթէ ուտես՝ թշնամի-
ներէդ զգուշացիր:
Պսակաւիլը՝ յոյժ բարի է, ոմանք կ'ըսեն թէ կռիւ է:
Պսակ (փուշէ), մեծ շահ է:

Ջ.

Ջաղացք շինել՝ մեծութիւն է:
Ջորի նստիլը՝ շահ է:
Ջուր խմելը՝ շատ լաւ է: Ջուրը տան մէջ տեսնել լաւ
չէ: Ջուր (պղտոր) տեսնել կամ խմել՝ տրամութիւն է:
Ջուրը գետէն առնել՝ մեաս է, իսկ աղբիւրէն առնել՝
բարի է:
Ջրհոր տեսնել՝ անորոշ վիճակ է: Ջրհորը ինչալ՝ նեղու-
թեան հանդիպելու նշան է: Ջրհորէ ելլելը՝ պատիւ և
ազատութիւն է:

Ռ.

Ռուսը ձեռքին մէջ ունենալ՝ ճամբայ է:

Ս.

Սագ տեսնել՝ մեծ մարդ է: Սագի միս ուտելը՝ հիւան-
դութիւն է:
Սալորը՝ առողջութիւն է:
Սաղաւարտը՝ անհոգութիւն է:
Սայլ տեսնել կամ սայլի մէջ նստիլ՝ նեղութիւն է:
Սանդուղ տեսնել՝ մեծութիւն և բարի է:
Սանձ տեսնել՝ ծանրութիւն է:
Սանտրուիլը՝ մեաս է:
Սառոյց կոտրելը՝ չարին խափանելուն նշան է:
Սեխը՝ բարի է:
Սենեակ քակելը՝ կնոջմէն բաժնուելուն նշան է:
Սերմանիլը՝ շատ լաւ է:
Սիսեռը՝ բարի է:
Սիւն տեսնել՝ նեղութիւն և կռիւ է:

Սոխը և աճառը՝ կսկիծ է: Սոխ ուտելը՝ հիւանդութիւն է:
Սուգը՝ ուրախութիւն է:
Ստինք տեսնելը՝ տղայ է կամ մեծութիւն:

Վ.

Վանք և արեղայ տեսնելը՝ նեղութիւն է:
Վառած տեսնել ինքզինքը՝ մեծութիւն է:
Վարդ տեսնել՝ կին առնելու նշան է: Վարդ քաղելը՝
բարի է:
Վարունգ ուտելը՝ ուրախութիւն է:
Վարտիք տեսնելը՝ բարի է:
Վիշապ տեսնելը՝ մեծութիւն է, ոմանք կ'ըսեն թէ նեղու-
թիւն է:

Տ.

Տաճարը զարդարուած տեսնելը՝ բարի է:
Տաճիկ տեսնելը՝ թշնամեաց յարձակում է:
Տանձ ուտելը՝ հիւանդութիւն է:
Տղրուկը՝ շատ գանձ է:
Տիկ տեսնելը՝ տրամութիւն է:
Տղայ գիրկը ունենալը՝ ցաւ և հիւանդութիւն է: ̄
Տուն շինելը՝ շատ լաւ է:

Յ.

Յեխը՝ վրաս է և տրամութիւն:
Յիցը՝ լեզու է:
Յորեն տեսնելը՝ ցնորք է:

Փ.

Փայտ տեսնել կամ առնելը՝ շատ բարի է:
Փող զարնելը՝ թշնամիին կորսուելուն նշան է: Փող տես-
նելը կամ փողի ձայն լսելը՝ անձրեւ է կամ կռիւ:
Փուշ կտրելը՝ թշնամիներուն կորսուելն է:

Ք.

Քաղաք մտնել՝ լաւ է:
Քաղցր բան ուտել՝ լաւ չէ:
Քար ժողվել՝ լեզու է:
Քարի վրայ նստիլ՝ հոգ է:
Քացախ խմել՝ չարին խափանելուն նշան է:
Քրքուժը՝ հիւանդութիւն է:

Օ.

Օձի հետ ով որ կը խօսի՝ այնպիսի բան մը կ'ընէ որ աշ-
խարհ կը զարմանայ: Օձ սպաննելը՝ թշնամիին յաղ-
թել է: Օձը անկողնին մէջ տեսնել՝ կին առնելու
նշան է: Օձը եթէ յաղթէ՝ թշնամիներէն վրաս կու-
գայ: Օձ տեսնել և չը վախնալ՝ թշնամիներէն անհոգ
ըլլալու նշան է: Օձը տանը մէջ տեսնողը՝ կնոջը հետ
կը թշնամանայ: Օձը երկուքի կտրողը՝ իւր թշնամի-
ներէն շահ կը գանէ:
Օղի խմելը՝ ուրախութիւն է, բայց ոմանք կ'ըսեն թէ
տրամութիւն է:
Օձառը՝ կսկիծ և նեղութիւն է:
Օշինդր տեսնել կամ խմելը՝ կռիւ է:

Ծ Ա Ղ Կ Ա Ն Յ Լ Ե Զ Ո Ւ Ն

Ծաղիկները կարելի է միացնել և այնպէս մը կարգադրել որ զգացմանց ամենանուրբ ձեւերը արտայայտեն :

Եթէ ծաղիկ մը շրջած տալու ըլլաք իրեն նշանակութիւնն ալ բոլորովին հակառակը կ'ըլլայ :

Փուշերէն մերկացած վարդի կոկոն մը, տերեւները միայն վրան ըլլալով կը նշանակէ «Այլ եւս չեմ վախնար, կը յուսամ» . եթէ տերեւները և փուշերն ալ հանուած ըլլան կը նշանակէ «Յուսալու կամ վախնալու բան չկայ» :

Երկու կոկոններու մէջ դրուած բացուած վարդ մը կը նշանակէ «Գաղտնապահութիւն», տրուած ծաղիկը եթէ շրթունքնուղ տանիք «Այո» կը նշանակէ, եթէ բերնովսիդ թերթիկ մը փրցնէք և նետէք «Ոչ» կը նշանակէ :

Ծալուած բաղեղի տերեւ մը կը նշանանակէ «Ունիմ» :

Զուգախառնութիւնք

Վարդի կոկոն և մրտենի — Սիրոյ արտայայտութիւն :

Շահոգրամ և գունաւոր մարգարտածաղիկ — Զեր յատկութիւնները կը գերազանցեն գեղեցկութեան ձեր հրապոյրները :

Հովտաշուշան և պտեր — Զեր անգիտակից քաղցրութիւնը թովեց զիս :

Դեղին վարդ, կոտրած յարդ մը, և բաղեղ — Զեր նախանձը բարեկամութիւննիս աւրեց :

Կարմիր խորդածաղիկ, անուածաղիկ, լծիրանեզոյն յակինթ — Կը յուսամ թէ պիտի մխիթարուիք ձեր հաւատքովը ձեր անբարեկամները մէջ, ապահով եղէք իմ անսիրտութիւնի բարեկամութեանս վրայ :

Կայռին, ընծախոտ, հոտոլոտ և յիշածաղիկ — Զգուշար

ցիր, վտանգը մօտ է, շուտով կը մեկնիմ, մի մոռնար զիս :

ձերմակ կամելիա — Սիրունութիւն :

Բուխտակ — Անտարբերութիւն :

Շահոգրամ մութ կարմիր — Աւաղ, խեղճ սիրտս :

Շահոգրամ ձերմակ — Արհամարհանք :

Ճենասողիկ — Պէսալիսութիւն :

Առուոյտ քառատերեւ — Իմս եղիր :

Առուոյտ ձերմակ — Վրաս խարճէ :

Սեպուն — Յիմարութիւն :

Մարգարտածաղիկ — Անմեղութիւն :

Շիկատակ — Ստութիւն :

Վայրի ձարխոտ — Հրապոյր :

Թիշածաղիկ — Ճշմարիտ սէր մի մոռնար զիս :

Փուքսիա կարմիր — Ճշակ :

Խորդածաղիկ կարմիր — Մխիթարանք :

Խորդածաղիկ վարդագոյն — Նախապատուութիւն :

Կայռին — Զգոյշ եղիր :

Արեւածաղիկ — Անձնութիւն :

Մեղրածաղիկ — Գաղտնի սէր :

Յակինթ ձերմակ — Անարդեւ սէր :

Բաղեղ — Հաւատարմութիւն :

Շուշան ձերմակ — Սիրունութիւն :

Շուշան դեղին — Զուարթութիւն :

Յովտաշուշան — Երջանկութեան վերադարձ :

Ընծախոտ — Վտանգը մօտ է :

Մրտենի — Սէր :

Նարնջածաղիկ — Պարկեշտութիւն :

Խնդածաղիկ — Խոկմունք :

Անուածաղիկ — Հաւատք :

Դեղձածաղիկ — Քու գերիդ եմ :

Գարնանածաղիկ — Անհաստատամտութիւն :

Վարդ — Սէր :

Վարդ , մութ կարմիր — Ամօթ :

Վարդ , դեղին — Նախանձ :

Վարդ , ճերմակ — Քեզի արժանի եմ :

Վարդի կոկոն — Սիրոյ արտայայտութիւն :

Յարդ — Համաձայնութիւն :

Յարդ կոտրած — Աւրուած համաձայնութիւն :

Հոտոլու — Մեկնում :

Բրաբրոն — Վտանգաւոր հաճոյքներ :

Աղաւնարօտ — Աղօթէ ինձ համար :

ՏՈԿՈՍԻ ԴՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ԿՐԿՆԱՊԱՏ-
ԿՈՒԵԼՈՒՆ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Տոկոսի սակը Հարիւրին	Պարզ տոկոսով	Բաղադրեալ տոկոսով
10	10 տարի	7 տարի 100 օր
9	11 » 40 օր	8 » 16 »
8	12 1/2 »	9 » 2 »
7	14 » 104 օր	10 » 89 »
6	16 » 8 ամիս	11 » 327 »
5	20 »	14 » 75 »
4 1/2	22 » 81 օր	15 » 273 »
4	25 »	17 » 246 »
3 1/2	28 » 208 օր	20 » 54 »
3	33 » 4 ամիս	23 » 164 »
2 1/2	40 »	28 » 26 »
2	50 »	35 » 1 »

Հ Ա Յ Կ Ա Կ Ա Ն Ե Ր Գ Ե Ր

ԵՐԳ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Արիք Հայկազունք, յառաջ ընթանանք,
Սահմանադրութեան նոր բարեւ մ'ալ տանք.
Ո՛ր Ազգն երբ զանի փրկարար կոչեց,
Նո՛ր հոգի նոր կեանք Անոր պարգեւեց:
Եկա՛յք բարեկամք, առ բարձրեալն Աստուա
Ուղղենք մեր մաղթանք սուրբ սրտէ բղխած
Կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛ միշտ՞
Ազգն ու Սահմանադրութիւն :

Զրկանք, բռնութիւն վատթար վարչութեան,
Բերին մահն ի դուռն Հայոց ազգութեան.
Սահմանադրութիւնն եկաւ զայն վանեց,
Եւ կենաց ուղին մեր առջին հարթեց:
Յառաջդիմութեան բացաւ ասպարէզ,
Ուր ամէն վայրկեան գոչել պարտ է մեզ.
Կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛ միշտ
Ազգն ու Սահմանադրութիւն :

Ջնջեց ամենայն կարծիք անձնական.
Խեղդեց ամենայն ձայն անհատական.
Հըրաւէր կարդաց Աստուծոյ ձայնին,
Առաջնորդ լինել գործոց ազգային:
Այն որ Աստուծոյ ձայն տուաւ մեզի,
Մենէ թող առնու ձայնով մ'այնպիսի.
Կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛ միշտ
Ազգն ու սահմանադրութիւն :

Հայերս անարգուած գրկեց բարձրացուց,
 Մարդկային կոչման մեզ արժանացուց.
 Շընորհեց մեզի զոր ազատն Աստուած,
 Մարդկութեան երկրորդ նշանն է դրած:
 Որուն շնորհիւ յարգ ստացանք մինք,
 Անոր յարգ ապուով ապրինք ու երգենք.
 Կեցցէ, կեցցէ, կեցցէ միշտ
 Ազգն ու Սահմանադրութիւն:

Դու ալ Հայաստան, սիրուն հայրենիք,
 Ալ այսուհետեւ մի սրգար լռիկ.
 Ձի ալ քու որդիք նոր ոգւով բերկրեալ,
 Ձքեզ հարս կ'ուզեն տեսնել զարդարեալ:
 Ալ մի լար մայրիկ, լացդ ի պար փոխէ,
 Եւ ձայնիւ քաղցրիկ որդւոցդ հետ երգէ.
 Կեցցէ, կեցցէ, կեցցէ միշտ
 Ազգն ու Սահմանադրութիւն:

Հայեր. միանանք մեր մօրն հետ օրհնենք
 Չանոնք որ մեզի տուին սուրբ օրէնք.
 Սահմանադրութեան բարեաց փոխանակ,
 Թո՛ղ վարեն ուրախ կեանք մի փառունակ:
 Թո՛ղ և մեր որդիք հետ անոնց անուան,
 Բիւրաւոր տարիք օրհնեն ու կարգան.
 Կեցցէ, կեցցէ, կեցցէ միշտ
 Ազգն ու Սահմանադրութիւն:

Յ. Գ. ՍԸՎԱՃԵԱՆ

Տ Ա Լ Ի Ո Ր Ի Կ

Տալւորիկի զաւակ եմ զորդ
 Քաղքըցու պէս չեմ թուլամորթ,
 Սարի զաւակ, քարի որդի
 Հին քաջ հայոց եմ մնացորդ.

Տալւորիկի զաւակ եմ քաջ
 Չեմ խոնարհիր Քըրդի առաջ
 Քարուտ լեքանց եմ ազատ լաճ
 Չեմ տեսել ոչ արօք ոչ մաճ:

Հայ աղբըրտիք, վայ աղբըրտիք
 Տալւորիկի զաւակ եմ քաջ
 Ազատութեան սիրոյն համար
 Եկէք դէպ ինձ յառաջ յառաջ:

Երբ իմ աչքերս բացի յաշխարհ
 Ազատ տեսայ մեր սար ու քար
 Մինչ չփակեմ աչքս ի խաւար
 Պիտ' չը կոխեն հոս ոտք օտար.

Իմ մամ ծնաւ զիս սարերու ծոց,
 Ընկոյզի կոճղ մ'ինձ օրօրոց
 Տըկլող ծընայ, մեծցայ տըկլող
 Կեանքիս բաժինն է կռիւ ու բոց.

Հայ աղբըրտիք, վայ աղբըրտիք ևն,

Ոտքըս բոպիկ, կուրծքըս միշտ բաց
 Ինչ փոյթ թէ քոյրս ալ մերկ մնաց
 Ինձ մօա մէկ է արեւ, փուք, ցուրտ
 Բաւ է չիշխէ Պարսիկ կամ Քուրդ:

Իմ կեանքըս խիստ է և չարքաշ
Փափուկ կեանքի բնաւ չեմ վարժ
Բնակարանս է ապառաժ
Ընկերս՝ մրրիկ ու երկրաշարժ .

Հայ աղբըրտիք, վայ աղբըրտիք, ևն :

Հարստութիւն, ուսում, հանճար
Փառք ու պատիւ չեն ինձ համար
Բաւ է ունիմ տէգ, թուր, խանչար
Բնաւ չի խորխտար վրաս օտար .

Սիրած գէնքերս չեմ ձգեր ձեռքէս
Առիւծն անվախ չէ ինձի պէս
Կը սիրեմ որս, կռիւ, աւար
Կը սպասեմ երբ ինկնի հաւար .

Հայ աղբըրտիք, վայ աղբըրտիք ևն :

Թ՛ող Հայք բնակին հովիտ ու դաշտ
Վատ ազգին հետ չը լինին հաշտ
Ես պիտ՛ մնամ միշտ աննուաճ
Թէև վրաս գայ քսան վաշտ .

Յորենի տեղ կ'ուտեմ կորեկ
Երկաթ ձեծեմ գիշեր ցորեկ
Շինեմ փետատ, խոփ, խաչերկաթ
Ծանր է դատումս, բայց եմ ազատ .

Հայ աղբըրտիք, վայ աղբըրտիք, ևն :

Այծեամբ պէս կը ցատկուտեմ
Առիւծի պէս կը մռնչեմ
Ծովի նման կը փրփրիմ
Կայծակի պէս կը հարուածեմ .

Կուոյ դաշտը բաղդն է կեանքին
Երբ կը ծագի արշալոյսը
Կամ աւետիս տայ դրօշակին
Կամ պաղ տեսնէ քու երեսը

Հայ աղբըրտիք, վայ աղբըրտիք, ևն :

Հաւար ինկնի երթամ յառաջ
Սասնոյ լերինք հանեն հա՛ռաչ
Հառաչ հանեն եւ ներկուին
Իւր կտրճի արիւնով քաջ :

Կտրճին սիրտ, կտրճին ձեռք
Ինչ փոյթ քաջին հազար մէկ վէրք
Մէկ հարուածին կուտաս հարիւր
Ագռաւին լէշ կանես հաղէր

Հայ աղբըրտիք, վայ աղբըրտիք, ևն

ԵՐԳ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ

Ահա բաժակ ուրախութեան,
Ի սէր յաւէրժ միութեան,
Զի վայելուչ՝ որդիք Հայկեան,
Մէկտեղ հրճուին և ցնձան :

Կեցցէ՛ սէր և միութիւն
Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Վերցուր աչքըդ յերկնից կամար :
Փայլի հեռուն աստղ մի պայծառ :

Եւ դու, ո՛ Հայ, զարթիր սիրտ առ :
 Հայոց բախտըն ա՛լ չէ խաւար :
 Կեցցէ՛ սէր և միութիւն
 Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Բա՛ւ է այսչափ բաժանում,
 Ըլլամք ուրախ և խնդում.
 Նախանձ, վրէժ ձեզ թողում,
 Անդունդք և վիհք անհատնում :
 Կեցցէ՛ սէր և միութիւն
 Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Փորձ մը ըրինք բաժանման,
 Փորձ մ՛ալ ընենք միութեան.
 Լեցուի փափաքդ Հայաստան,
 Տես որդիք քո միանան :
 Կեցցէ՛ սէր և միութիւն
 Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Ինչ և ընեմք ինչ կերպ առնեմք,
 Ո՞ չը գիտաց թէ՛ մենք Հայ եմք.
 Ո՞վ չը գիտեր թէ՛ եղբայր եմք,
 Արիք ծիծաղ գիմօք երգեմք,
 Կեցցէ՛ սէր և միութիւն
 Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Ո՞ր բռնաւոր ո՞ր օրէնքներ
 Կը պատուիրեն թէ՛ մի՛ սիրեր
 Աղգիդ օգուան ու բարիքներ,
 Սիրոյ գահն է յերկինս ՚ի վեր :
 Կեցցէ՛ սէր և միութիւն
 Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Ս . Պ . Պ . ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԵՐԳ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

Ազատն Աստուած այն օրից,
 Երբ հաճեցաւ շունչ փչել
 Իմ հողանիւթ շինուածքին,
 Կենդանութիւն պարգեւել :

Ես անբարբառ մի մանուկ,
 Էրկու ձեռքս պարզեցի.
 Եւ իմ անզօր թեւերով,
 Ազատութիւն գրկեցի :

Մինչ գիշերը անհանգիստ,
 Օրօրոցում կապկապած.
 Լալիս էի անդադար,
 Մօրս քունը խանգարած :

Խնդրում էի նրանից,
 Բազուկներըս արձակել,
 Ես այն օրից ուխտեցի,
 Ազատութիւնը սիրել :

Թոթով լեզուիս մինչ կապերն,
 Արձակուեցան բացուեցան.
 Մինչ ծնողքըս իմ ձայնից
 Խնդացին ու բերկրեցան :

Նախկին խօսքն որ ասացի,
 Չէր հայր կամ մայր, կամ այլ ինչ.
 Ազատութիւն դուրս թռաւ,
 Իմ մանկական բերանից :

«Ազատութեան, ինձ կրկնեց,
 Ճակատագիրը վերեւից.
 Ազատութեան դու զինուոր
 Կամի՞ս գրո՞ւիլ այս օրից:

«Մհ, փշոտ է ճանապարհդ,
 Քեզ շատ փորձանք կ'սպասէ.
 Ազատութիւն սիրողին,
 Այս աշխարհս խիստ նեղ է»:

— Ազատութիւն, — գոչեցի, —
 Թող որոտայ իմ գլխին.
 Փայլակ, կայծակ, հուր, երկաթ,
 Թող դաւ դընէ թշնամին.

Ես մինչ ի մահ, կախաղան,
 Մինչեւ անարգ մահու սիւն,
 Պիտի գողամ պիտ' կրկնեմ,
 Անդադար ազատութիւն:

Մ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆՑ

ՍՈՒԳ ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Իմ սիրելի զաւակունքս,
 Կը թափառին օտար յաշխարհ.
 Ես ո՞ւր դիմեմ, ո՞ւր փնտրուեմ,
 Կը ծառայեմ այլոց խոնարհ:

Եկա՛յք որդեակք իմ,
 Ձեր մօրն այցելութեան:

Դարեր անցան լուր մը չառի,
 Իմ քաջերս մեռան կորան.
 Կ'ուլամ, արիւնքս կը սառի...
 Մէկը չունիմ տայ ինձ դարման:

Եկա՛յք որդեակք, և այլ:

Արիւնս ցամքած, սիրտըս մաշած,
 Դէմքս է տըխուր մինչ յաւիտեան,
 Եւ կարօտոյն իմ որդեկաց,
 Պիտի էջնեմ սև գերեզման:

Եկա՛յք որդեակք, և այլն:

Եւ դու հովիւ թափառական,
 Կ'երգես տխուր 'ի մէջ հովտաց.
 Ե՛կ, արտասուենք թանգ կորըստեան,
 Տըխուր մահուան մեր որդեկաց:

Եկա՛յք որդեակք, և այլն:

Իսկ դո՛ւ կռունկ իմ Հայրենեաց,
 Գնա՛ հեռո՛ւ աչքէս 'ի բաց...
 Յետին ողջոյնս տար զաւակացս,
 Ձի կեանքիս մէջ յոյսս է մեռած:

Եկա՛յք որդեակք, և այլն:

Վ Ր Է Ժ Ք

† Բանմբ. որոտան բարձուստ բոմբինք յԱյրարատեան դաշտն
ի վայր՝

Արի արանց արինք յեռանդն առատանան ի հրազայր՝
Հրաւէր հայրենեաց հրուշակի ընդ հանուբ,
Հողիք Հայկազանց բորբոքին ի հուբ.
Որք երկնաւորին պսակին էք կարօտ,
Որք երկնաւորին փառաց երկնայորդ,
Հապ'օն, արի արանց մանկունք,
Հայրենավրէժքըդ Հայկազունք:
Հապ'օն, ի զէն գունդագունդ,
Յեռեալ ի պար թունդ ի թունդ.
Ի զէն ի վրէժ, օն անդր յառաջ,
Ի զէն ի վրէժ, մի ձախ, մի յաջ,
Օն անդր յառաջ
Մի ձախ մի յաջ
Օն անդր յառաջ
Յառաջ յառաջ,
Հապ'օն յառաջ:

Հայկեան փանդանց որոտընդոստ դունչին բարբառք
մարտագոռ՝

Դառնագոռոչ անդրաձայնէ Պարսիկ կերկերն ի շեփոյ՝
Շարժեն հրեշտակք թեւըս լուսափողփողս,
Ճիւղալք ձուձաղաց կայտունն ի դրժոխս.
Շոխնդըն շանթառաք զեթերօք փարի,
Սարսափին սանդարք ի խօլ խաւարի:
Հապ'օն, արի արանց մանկունք, եւն:

Մամիկոնեան սաւառնեցաւ դրօշն յայերս գող ծալ ի ծալ՝

Ի ճակատուց ի թըշնամեաց սա ո՛չ գիտաց յուրաստ կալ,
Հեծեալ հրանժոյգ վեհին վահանայ՝
Վրէժ կանչէ արեան կարմիր վարդանայ.
Փռնչեալ բոցաշունչ դափր ի գարշապար.
Ռազմամուտ վարգի յանժոյժ երիվար:
Հապ'օն, արի արանց մանկունք, եւն:

Ի գուպարել մարտայարդար գարշազարաց Արամայ,
Դոռան կորդրիք, Մասիք սարսին, հոընչեն սահանք
Երասխայ.
Ի գրոհ ի գրոհ ալ բիւրուցն ոտնաարօի,
Տատանին դաշնակք՝ յառնէ շոխնդն ապրոպ
Կռուփ առ կռուփ կոփեն կրմբայք տէգ առտէգ,
Դղորդ առնուն տարերք՝ կորովեացն ի վէգ:
Հապ'օն, արի արանց մանկունք, եւն:

Արի՛ք ի կռիւ քաջակորովքը ընդ կորակոր հրոսն Արեաց.
Հապ'օն համարքք մեր բիւրայաղթք ձեզ նոր հանդէսք
Են փառաց.
Թռիք ի ռազմ ի խազմ, առէք զէն և զարդ,
Երեսնիւք յրեսնիւք հարու բիւրս հազարս.
Ի սուր ի սուսեր, կարչնեզ յագեզունս՝
Ըզսեալ Սասանեանց ջարդել կառափունս.
Հապ'օն, արի արանց մանկունք, եւն:

Մինչև ցե՛րբ ցե՛րբ սուգ ունի զՀայս, հատէ՛ք զարտօսր,
որքք այրիք,
Հարանց՝ հարսանց՝ եղբարց՝ որդւոց, հանուրց Հայոց
վրէժխընդիրք,
Թինդս առեալ երթամք յասպարէզ քաջաց,
Յուշիկ հընչեն ձայնք արեան սիրելեաց.
Սօսափունք յերկնից՝ արհաւիրք յերկրէ
Քաջացս օժանդակ՝ Ըզ Պարս հերքեսցէ,
Հապ'օն, արի արանց մանկունք, եւն:

Մն անդր ի բաց Հայկեան հողոյ հրակայազանց և սրբոց,
 Ի բաց ջուր չուառական մոխրապաշտիցն պղծոց,
 Դաշտք մեր մերժեսցեն զոսկրոտին անգամ,
 Արիւնք վրկայից զճապաղիսն անժամ.
 Ոտն ընդ դիս տունեալ դարձցին ի փախուստն
 Մասնակուրծք ընդ Հայս հայեսցին հեռուստ
 Հապ՛օն, արի արանց մանկունք, ևն :

Արք աղեղանց, բարձր ի թիրախ թռուսջի՛ք՝ վերջին
 ձեզ խրախոյս :

Առեալ տարցուք զանթիկնադարձ զայս վարդագոյն դրօշ
 անխոյս :

Ի վերայ յիսնից յաղթից վարդանայ,
 Պարսկական բազկաւ արւոյն վահանայ,
 Շեշտ ի ծայր շիրմի դաշտին Շաւարչան
 Տընկել յաղթանակ անմահ Հայութեան .

Հապ՛օն, արի արանց մանկունք, ևն :

Հ. Ղ. Վ. Ա. Ի Շ Ա ն

Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք

Իմ Հայրենիք զիս կը կանչէ,
 Հեռու եմ Հայաստանէն .
 Հայու օրդւոյն կը վայելէ՞
 Հեռանալ Հայաստանէն :

Միթէ արծաթ ոսկի գոհար,
 Կըսփոփէ՞ Հայաստանը .
 Այն որ կ'ողբայ օրդւոց համար,
 Խղճալի Հայաստանը :

Խոր տըխրութեան մէջ է թաղուեր
 Թագուհի Հայաստանը .
 Բոպիկ ոտքով արձակ մազով
 Կ'արտասուէ Հայաստանը :

Անգութ երկինք ալ չը յիշեր,
 Մոռցեր է Հայաստանը .
 Անսիրտ Հայերն ալ չեն սիրեր
 Անուշէկ Հայաստանը :

Ո՛հ թողէք զիս խօսիմ ազատ,
 Երգեմ միշտ Հայաստանը .
 Անուշ երկիր կոյս անարատ,
 Աննըման Հայաստանը :

Արե ծածկեր է իւր դէմքը,
 Խաւար է Հայաստանը :
 Հայոց արեւն ալ մարեր է,
 Սե հագեր Հայաստանը :

Թըշուառ սըրտիս ձայն կը կըտրէ,
 Ողբալով Հայաստանը .
 Ո՛հ չիկայ Հայ, որ ըսփոփէ,
 Նուաղեալ Հայաստանը :

Թէ և կըտրի իմ վերջին շունչս,
 Պիտի պողամ Հայաստան .
 Պըլլուիմ մէյ մ'իմ Հայրենեացս՝
 Հապա մըտնեմ գերեզման :

Անգորբութիւն ես կը խնդրեմ,
 Սիրելի Հայաստանին .
 Կըտրել այս ձայնս չէ՛ չէ՛ կարող,
 Սոսկումըն գերեզմանին :

Ա. ՀԱՅՎՈՒՆԻ

ՇԱՐԺՈՒՄ ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ ՍԻՐՈՑ

Ձայն մը հնչեց էրգրումի Հայոց լեռներէն,
Թունդ թունդ ելան Հայոց սրտեր զէնքի շաչիւնէն:

Հայ գիւղացին դարուց ի վեր զէնք, սուր չէր տեսած,
Դաշտը թողուց, սուր, հրացան բահի տեղ առած:

Հայ ծերուկը ցուպն ի ձեռին լալով խնդրում է,
Հայրենիքի ազատութիւն տեսնել ու մեռնիլ:

Հայ տիկինը ստիպում է ամուսնոյն գնալ:
Պատերազմի դաշտին վըրայ վէրք տալ՝ ըստանալ:

Քնքուշ կեանքը ծանր է թըւում Հայ օրիորդին,
Ձէն ի ձեռին սիրտ է տալիս հայոց քաջերին:

Երիտասարդք թոթով լեզուով նամակ ցրուել են,
Արարատայ դաշտին վըրայ զինուոր խըմբել են:

Ալ բաւ լացիր, Մայր Հայաստան, երկիրըդ փառաց,
Քու զինուորներդ միշտ կտրիճ են, որչափ ալ քաղցած:

Առ ու գգուէ՛ այդ քաջերը քու սըրտիդ վրայ,
Որք կը թափեն իւրեանց արիւն սուրբ հողիդ վրայ:

Անմիութիւն, տունը քանդող Հայոց խեղճ ազգին,
Հրաժարեցաւ, տեղի տուաւ միութեան ձայնին:

Լըսեց Քիւրտն ու սառեցաւ արիւնը խեղճին.
Ձէր երազել Հային տեսնել նա այդ վիճակին:

Յընձա՛, Մայր մեր, ո՛վ Հայաստան, որդիքդ միացան՝
Ութը տարուան սուգ ու թախիժ մեզնից վերացան:

Ուրախացաւ Մայր Հայաստան, ելաւ կանգնեցաւ,
Հինգ դարերի սուգ, տառապանք մի քիչ մեղմացաւ:

ԵՂԲԱՅՐ ԵՄՔ ՍԵՔ

Ի բիւր ձայնից բնութեան չըքեղ՝
Թէ երգք թռչին սիրողբար,
Մատունք կուսին ամենագեղ,
Թէ որ դարնեն փափուկ քընար,
Չունին ձայն մի այնքան սիրուն,
Քան զանձկալի եղբայր անուն:

Տո՛ւր ինձ քու ձեռքդ, եղբայր եմք մեք,
Որ մըրըրկաւ էինք զատուած.
Բաղդին ամէն ոխ չար ու նենգ
Ի մի համբոյր ցըրուին ի բաց:
Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն,
Քան զանձկալի եղբայր անուն:

Երբ ալևոր Մայր Հայաստան,
Տեսնէ զօրդիս իւր քովէ քով,
Սըրտին խորունկ վէրքըն դաժան,
Քաղցր արտասուաց բուժին ցողով:
Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն,
Քան զանձկալի եղբայր անուն:

Մէկտեղ լացինք մենք ի հընում,
Եկէք, դարձեալ յար անբաժան
Խառնենք զարտօսը և ըզխընդում,
Որ բազմածնունդ ըլլայ մէր ջան:
Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն,
Քան զանձկալի եղբայր անուն:

Մէկտեղ յոգնինք, մէկտեղ ցանենք,
Մէկտեղ թափին մեր զըրտինքներ:

Ըզհունձք բարեաց յերկինս հանենք,
 Որ կեանք առնուն Հայոց դաշտեր:
 Ընդ աստեղօք ինչ կայ սիրուն,
 Քան զանձկալի եղբայր անուն:

Մ. ՊԵՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ԵՐԳ ՊԱՆԴՈՒԻՏ ՊԱՏԱՆԵԿԻ

Ծիծեռնակ, ծիծեռնակ,
 Դու զարնան սիրուն թըռչնակ,
 Դէպի ո՛ւր ինձ ասա՛,
 Թըռչում ես այսպէս արագ:

Ախ, թըռիւր, ծիծեռնակ,
 Ծընած տեղըս Աշտարակ,
 Անդ չինիր քո բոյնը,
 Հայրենի կըտուրի տակ:

Անդ հեռու ալեւոր
 Հայր մ'ունիմ սըգաւոր,
 Որ միակ իւր որդւոյն
 Սպասում է օրէ օր:

Երբ տեսնես դու նորա,
 Ինձնից շատ բարե արա՛,
 Ասա՛, թող նըստի լայ,
 Իւր անբաղդ որդւոյն վըրայ:

Դու պատմէ, թէ ինչպէս
 Աստ անտէր ու խեղճ եմ ես,
 Միշտ լալով, ողբալով՝
 Կեանքս մաշուել, եղել է կէս:

Ինձ համար ցերեկը՝
 Մութ է շըրջում արեգը.
 Գիշեր թաց աչքիս՝
 Քունը մօտ չէ գալիս:

Ասի՛ր, որ չի բացում
 Թառամեցայ միացած.
 Ես ծաղիկ գեղեցիկ,
 Հայրենի հողից զըրկած:

Դէ՛հ, սիրուն ծիծեռնակ,
 Հեռացիր, թըռիւր արագ,
 Դէպ՝ Հայոց երկիրը,
 Ծընած տեղս — Աշտարակ:

Գ. Ա. ԴՈՂՈՍԵԱՆՑ

ԱՐԱՔՍԻ ԱՐՏԱՍՈՒՔԸ

Մայր Արաքսի ափերով,
 Քայլամուր գնում եմ.
 Հին հին դարուց յիշատակ,
 Ալեաց մէջը պըտորում եմ:

Բայց նոքա միշտ յեղյեղուկ,
 Պըզտոր ջըրով եզերքին.
 Դարիւ դարիւ խփելով,
 Փախչում էին լալագին:

«— Արա՛քս՝ ինչո՞ւ ձըկանց հետ,
 Պար չես բռնում մանկական.
 Դու դեռ ծովը չը հասած,
 Սըգաւոր ես ինձ նման:

«Ինչո՞ւ արցունք ցայտում են,
 Քու սէգ հըպարտ աչերից .
 Ինչո՞ւ արագ փախչում ես,
 Այդ հարազատ ափերից :

«Մի՛ պըղտորել յատակըդ,
 Հանդարտ հոսէ՛ խայտալույ .
 Մանկութիւնը քու կարճ է,
 Շուտ կը հասնիս դէպ ՚ի ծով :

«Վարդի թըփեր թո՛ղ բուսնին,
 Քու հիւրընկալ ափի մօտ .
 Սոխակները նոցա մէջ,
 Երգեն մինչև առաւօտ :

«Մշտադալար ուռիներ,
 Սառ ծոցի մէջ քու ջրին .
 Ճըկուն սառն ու տերև,
 Թող թաց անեն տապ օրին :

«Ափերիդ մօտ երգելու .
 Հովիւք թո՛ղ գան համարձակ .
 Գառն ու ուլը քու վըճիտ,
 Զուրը մըտնեն միշտ արձակ :»

Մէջքը ուռցուց Արաքսը,
 Փրփուր հանեց իւր տակից .
 Ամպի նման գոռալույ,
 Էսպէս խօսեց յատակից :

«— Խիզա՛խ, անմի՛տ պատանի,
 Նիրհըս ինչո՞ւ դարևոր .
 Վըրդովում ես, նորոգում,
 Իմ ցաւերը բիւրաւոր :

«Սիրելիի մահից յետ,
 Ե՛րբ ես տեսել, որ այրին,
 Ոտից ց՛գլուխ պըճնուի,
 Իւր զարդերով թանկագին :

«Որի՞ համար զարդարուիմ,
 Որի՞ աչքը հրապուրեմ .
 Շատերն՝ ինձ են ատելի,
 Շատերին՝ ես օտար եմ :

«Իմ ազգակիր գիժ Քուռը,
 Թէև այրի ինձ նըման .
 Ըստրկօրէն տանում է,
 Գաղթակղիչի կուռ շղթան :

Բայց նա ինձ չէ օրինակ,
 Ես Հայ՝ Հայքս կը ճանչնամ .
 Օտար փեսայ չուղելով,
 Եւ միշտ այրի կը մընամ :

Կա՛ր ժամանակ, որ ես էլ,
 Շքեղազարդ հարսի պէս .
 Հազար ու բիւր պըրանքով,
 Փախչում էի ափերէս :

Յատակս պարզ ու վճիտ .
 Կոհակներս ոլորուն :
 Լուսաբերը մինչև ցայդ,
 Զրիս միջին էր լողում :

Ի՞նչս մնաց այն օրից,
 Ո՞ր ջրամօտ գեղերս .
 Ո՞րը իմ շէն քաղաքից,
 Ո՞ր բերկրալի տեղերս :

Տուրքը ջրի ամէն օր,
Իր սուրբ ծոցէն Արարատ.
Մայրախընամ ինձ մնունդ,
Պարգևում է լիառատ:

Բայց ես այն սուրբ ջրերով,
Սուրբ Ակոբի աղբիւրին.
Պիտի ցօղե՞մ արտօրայքն,
Իմ ատելի օտարին:

Կամ կենսատու իմ ջրով,
Ափերիս մօտ կըկըզած.
Իր ձեռքերը լուանայ
Գող, աւազակը հոտած:

Մինչ իմ որդիք — ո՞վ գիտէ —,
Ծարաւ, նօթի, անտէրունչ.
Օտար աշխարհ յածում են,
Թոյլ ոտքերով կիսաշունչ...:

Հեռո՛ւ հեռո՛ւ քչեցին,
Բնիկ ազգը իմ Հայկեան.
Նոցա տեղը ինձ տուին,
Անգութ խուժանքն Պարսկական:

Դոցա՞ համար զարդարեմ,
Իմ հիւրնեալ ափերը.
Եւ կամ դոցա՞ հրապուրեմ,
Ճպռոտ, պլշած աչերը:

Քանի որ իմ զաւակունք,
Էսպէս կու մընան պանդուխտ.
Ձիս միշտ սգաւոր կը տեսնէք,
Այս է անխար իմ սուրբ ուխտ»...:

Էլ չխօսեց Արաքսը,
Յորձանք տուեց ահագին.
Օղակ օղակ օձի պէս,
Առաջ սողաց մոլեղին:

ՔԱՄԱՌ-ՔԱԹԻՊԱՅ

ԵՐԳ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ազատութեան սիրոյն համար շատ արիւններ թափուեցան,
Անմեղ հայրեր ու զաւակներ եկան այստեղ թաղուեցան:
(Կրկնէ)

Ահա եղբարք ես ալ կերթամ Ազգիս համար մեռնելու,
Ազատութեան սիրոյն համար ամբողջ կեանքս զոհելու:

Գերեզմանիս հողին վրայ թափէ արցունք հայր և մայր,
Սփռէ ծաղիկ բուրումնաւէտ նահատակ եմ ես յաւէտ:

Ահա այսօր Հայ եղբայրներ կուգան այստեղ ողբալու
Նահատակաց հողին վրայ աղի արցունք թափելու:

Ո՞վ եղբայրներ դուք ալ ելէք գերեզմանին խորերէն,
Ուրախացէք և ցնծացէք Ազատութեան գոչերէն:

Մ Ա Ղ Թ Ա Ն Ք

Նահատակաց յիշատակը օրհնեալ ըլլայ յաւիտեան,
Եւ արժանի անոնց հողին Երկնից Սուրբ արքայու-
թեան:

ԳՐԻԳՈՐ ԿԻՒՄԻԻՇԵԱՆ

Ա Ռ Շ Ն Չ Ա Կ

Հեռաւոր երկիր նրստած դու նծդեհ
 Հայրենեաց բաղդին մօտուտ ես տեղեակ
 Քարող քաջարի նոր սկզբանց վեհ
 Յեղափոխութեան ձայնատու Հնչակ:

Նոր զազափարի քո ցանած սերման
 Ազնիւ պտուղներն հասուննան արագ
 Կարին և Պոլիս որոտման նման
 Անդրանիկ շարժմունք ծնան քեւ, Հնչակ:

Չար բռնութիւնը՝ Հայոց կեղեքիչ
 Վախէն պահուեցաւ ոսկի դահին տակ
 Խուլ Եւրոպայի թնդաց մէն դահլիճ
 Հայր ցնցուեցաւ, կարմրեցաւ Հնչակ:

Այսօր քո սերմանց նոր պտուղք անա
 Հասած կարմրին արեան նմանակ
 Կենաց և մահու սուրբ ժամ մերձենայ
 Կարմիր հրաւերիդ ակն ունինք, Հնչակ:

Կոչնակդ հնչեց՛ւր, հնչեց՛ւր արագ
 Թ՛ո՛ղ Հայք ոտք ելնեն ծագէ մինչև ծագ
 Փշրի ծանր շղթայն, ծագէ նոր արեգ
 «Ազատ ենք» հնչէ, ոսկեզօ՛ծ Հնչակ:

ՊԵՐՃ ՄՈՒՇԼՈՒ

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա

Երբոր բացուին դռներն յուսոյ,
 Եւ մեր երկրէն փախ տայ ձմեռ.
 Չքնաղ երկիրս մեր Արմենիոյ.
 Երբ փայլէ իւր քաղցրիկ օղեր:
 Երբոր ծիծառն ի բոյն դառնայ,
 Երբոր ծառերն հագնին տերեւ.
 Յանկամ տեսնել զիմ Կիլիկիա,
 Աշխարհ որ ինձ ետուր արեւ:

Տեսի դաշտերն Սիւրիոյ,
 Լեռոն Լիբանան և իւր մայրեր.
 Տեսի զերկիրն Իտալիոյ,
 Վենետիկ և իւր Կոնստանդուպոլիս.
 Կղզի նման չիք մեր Կիպրեայ,
 Եւ ոչ մէկ վայր է արդարեւ.
 Յանկամ տեսնել զիմ Կիլիկիա,
 Աշխարհ որ ինձ ետուր արեւ:

Հասակ մը կայ մեր կենաց մէջ,
 Ուր ամենայն իղձ կ'աւարտի.
 Հասակ մը ուր հէգին ի տենչ,
 Յիշատակաց իւր կարօտի:
 Յորժամ քնարս իմ ցրտանայ,
 Սիրոյն տալով վերջին բարեւ.
 Երթամ նընջել յիմ Կիլիկիա,
 Աշխարհ որ ինձ ետուր արեւ:

Ն. ՌՈՒՄԻՆԵԱՆ

Գ Ա Ր ՈՒ Ն

Ո՛հ, ի՛նչ անուշ և ի՛նչպէս զով,
Առաւօտուց փրչես հովիկ .
Ծաղկանց վըրայ գուրգուրալով,
Եւ մագերուն կուսին փափկիկ .
Բայց չես հովիկ իմ Հայրենեաց,
Գընա՛ անցիր սըրտէս ի բաց :

Ո՛հ, ի՛նչ ազու և սրտագին,
Ծառոց մէջէն երգես թըռչնիկ,
Սիրոյ ժամերն ի յանտառին,
Ըզմայլեցան ի քո ձայնիկ .
Բայց չես թըռչնիկ իմ Հայրենեաց,
Գնա՛ թռի՛ր սըրտէս ի բաց :

Ո՛հ ի՛նչ մրմունջ հանես վըտակ,
Ականակիտ և հանդարտիկ .
Քու հայելոյդ մէջ անապակ .
Նային զիրենք վարդն ու աղջիկ .
Բայց չես վըտակ իմ Հայրենեաց,
Գնա՛ հոռէ՛ սըրտէս ի բաց :

Թէպէտ թըռչնիկն և Հոմն Հայոց,
Աւերակաց թըռչին վերայ .
Թէպէտ պըղտոր վտակն Հայոց,
Նոճիներու մէջ կը սողայ .
Նոքա՛ հառաչք են հայրենեաց,
Նոքա՛ չերթան սըրտէս ի բաց :

Մ. ՊԵՇԻԿԹԱՆԼԵԱՆ

Ա Ն Դ Ր Ա Ն Ի Կ Ի Մ Ա Ռ Շ

Դահնակցական խումբ գնանք մենք Սասուն,
Մեր հայ եղբայրներ մեզ են սպասում .
Անդրանիկը քաջ իւր ընկերներով,
Կ'ուզէ պատերազմ՝ կ'սպասէ գարնան :

Մօտ է գարունը, շուտով կը բացուի,
Հայու խօսքը քաջ շուտով կը լսուի,
Հայերը անվախ հոգւով միացած
Հրացան ամբողջ ոտքի են կանգնած,

Խմբապետները հոգւով են երգուած .
Փէղպի ուժով գնում են առաջ .
Առաջ է կանգնած Անդրանիկը քաջ,
Գոռում է գոչում, կ'ուզէ պատերազմ :

Հերիք եղբայրներ մենք շատ քնեցինք,
Բաւական չէ՞ մեզ այսքան համբերենք .
Մայր Հայաստանը ձեռքից հանեցինք,
Հիմայ ուժ ունինք դարձեալ ետ կ'առնենք :

§

Հայր եղբայրներ թէ կունքի գանք,
Արեան դաշտը մենք նետուինք,
Սուրբ ձեռին հուրը կուրծքին,
Սառած սրտեր բորբոքենք :
Արեւելքից լոյս է ծագում
Եւ Հայաստանի ուժգին ցնցում, ^{օ՛ն,}
Օ՛ն յառաջ ^{օ՛ն} մարտ
Օ՛ն ի հրազայր մեր արիւնով մեր արիւնով

Ճամբայ բանանք Հայ եղբարք, ճան եղբարք
 Թշնամու դէմ մենք սլանանք,
 Հեղեղի պէս փոթորկի պէս լուայ արիւնով
 Ներկեր ներկենք պիղծ դիակով դաշտեր պա-
 տենք.

Թող գնդակի տարափ թափի
 Թող մեզ մանը անարգ լափի
 Թշնամուն դէմ մենք սլանանք
 Հեղեղի պէս փոթորկի պէս
 Լուայ արիւնով ներկեր ներկենք
 Պիղծ դիակով դաշտեր պատենք:
 Թող վերջապէս տեսնէ Վաթան
 Պարզուած դրօշը ազատութեան,
 Թող վերջապէս տեսնէ Վաթան
 Պարզուած դրօշը ազատութեան:

ԵՐԳ ԱՒԱՐԱՅՐԻ

Կռուեցէք, տղերք, կռուեցէք քաջ քաջ
 Անվեհեր կանգնած թշնամւոյն առաջ,
 Յանկալի է մեզ միշտ ազնիւ մանր
 Հեռու մեզանից ոտխին ահր.
 Յառաջ խիզախենք իբրև նահատակ,
 Ի զուր թող չանցնին մեզնից մէկ գնդակ:

Ահա, քրդերը փախչին սարսափած,
 Ահա՛, դիակներ արեամբ շաղախուած.
 Կրակ տեղացէք անդադար կրակ,
 Փառք մեր գէնքերին առատ է գնդակ:
 Այս անգամին ալ ցոյց տանք թշնամւոյն
 Թէ ինչ է Հայու ոյժն ու քաջութիւն:

Մեզ տծնախմբեն մեր նախնի քաջեր,
 Մեզի կըսպասեն մեր հէգ եղբայրներ.
 Ազատ չը ծնանք, գէթ մեռնինք ազատ:
 Մեր սիրտն ու հոգին պահենք անարատ.
 Իէ՛հ կռուէք տըղերք մինչև շունչ վերջին
 Արժանի լինել փառաց պսակին:

Մեռնինք յուսալով, մերն է ապագան,
 Մեռնինք, բայց կեցցէ, կեցցէ Հայաստան,
 Այսպէս յորդորեց և ինկաւ արին
 Թողլով մեզ անուն յիշատակ բարին.
 Ահեղ կռուի մէջ մի փոքրիկ հերոս,
 Անմոռանալի կտրիճ Մարտիրոս:

ԻՏԱԼԱՅԻ ԱՂԶԿԱՅ ԵՐԳ

«Մեր հայրենիք թըշուառ, անտէր,
 Մեր թըշնամեաց ոտնակոխ,
 Իւր որդիքը արդ կանչում է
 Հանել իւր վրէժ, քէն ու սխ:

«Մեր հայրենիք չըլթաներով
 Այսքան տարի կապկապած,
 Իւր քաջ որդւոց սուրբ արիւնով
 Պիտի լինի ազատուած:

«Ահա՛, եղբայր, քեզ մի դըրօշ
 Որ իմ ձեռքով գործեցի,
 Գիշերները ես քուն չեղայ,
 Արտասուքով լուացի:

«Նայի՛ր նորան, երեք գունով՝
 Նուիրական մեր նըշան
 Թո՛ղ փողփողի թըշնամունս դէմ,
 Թո՛ղ կործանուի սէգ հըսկան:

«Ինչքան կին մարդ, մի թոյլ էակ,
 Պատերազմի գործերում
 Կարէ օգնել իւր եղբօրը,
 Զանց չարեցի քո սիրուն:

«Ահա՛ իմ գործ, ահա՛ դըրօշ,
 Շուտ ձի հեծի՛ր քաջի պէս,
 Գընա՛ փրկել մեր հայրենիք,
 Պատերազմի վառ հանդէս:

«Ամենայն տեղ մահը մի է,
 Մարդը մի անգամ պիտ' մեռնի,
 Բայց երանի՛, որ իւր ազգի
 Ազատութեան կը գոհուի:

«Գընա՛, եղբայր, Աստուած քեզ յոյս,
 Ազգի սէրը քաջալեր,
 Գընա՛ թէեւ չեմ կարող գալ,
 Բայց իմ հոգին քեզ ընկեր:

«Գընա՛, մեռիր դու քաջի պէս,
 Թող չը տեսնէ թըշնամին
 Քու թիկունքը, թող նա չասէ
 Թէ վատ է Իտալացին:»

Ասաց, տուեց օրիորդը
 Իւր եղբօրը մի դըրօշ,

Մետաքսից էր, ագնիւ գործած,
 Ուր երեք գոյն կար որոշ:

Եղբայրն առաւ և ողջունեց
 Իւր սիրական քընքուշ քոյր,
 Առաւ դէնքը, սուր, հըրացան,
 Հեծաւ իւր ձին սեւաթոյր:

«Քուրիկ, — կանչեց քաջ պատանին, —
 Մընաս բարեաւ, սիրական,
 Այս դրօշակին պիտի նայի
 Ամբողջ բանակ իտալեան:

«Նա սուրբ է ինձ, երբ մըկրտուած
 Արտասուքով ու կընքած,
 Դու յանձնեցիր ինձ յիշատակ,
 Հայրենիքի նուիրուած:

«Թէ մեռանիմ, դու մի սըգար,
 Իմացի՛ր որ տարեցի
 Դէպ ի մահու արքայութիւն,
 Իմ հեռ քանի թըշնամի:»

Ասաց, վազեց դէպ ի հանդէս
 Աւստրիացոց յանդիման,
 Իւր արխնով գընել յաւերժ
 Ազատութիւն իտալեան:

Ո՛հ, իմ սիրտը կըտրատուում է
 Տեսանելով այսպէս սէր,
 Դէպ ի թըշուառ մի հայրենիք
 Որ սանակոխ եղած էր:

Սորա կէսը, կէսի կէսը,
 Գէթ երեւէր մեր ազգում.
 Բայց մեր կանայք... ո՛ւր, Եղիշէ,
 Ո՛ւր մեր «Տրկնայք փափկասուն»)

Ո՛հ... արտասուք ինձ խեղդում են:
 Այլ չեմ կարող բան խօսել.
 Չէ... թըշուառ չէ Իտալիան,
 Եթէ կանայք այսպէս են:

Թարգմ. Մ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆՑ

Ձ Ա Յ Ն Տ Ո Ւ Ր

Ձայն տուր, ո՛վ ծովակ ինչո՞ւ լռում ես,
 Ողբակից լինել չկամիս դժբախտիս,
 Շարժեցէք զեփիւռք ալիքը վէտ վէտ,
 Խառնեցէք զարտասուս այս ջրերի հետ:

Հայաստանի մէջ անցքերին վըկայ,
 Սկզբից մինչ այժմ, խնդրեմ, ինձ ասա,
 Միթէ միշտ այսպէս պիտ' մնայ Հայաստան,
 Փշալից անապատ երբեմն բուրաստան:

Արդեօք գա՞լու է մի օր ժամանակ,
 Մասիսի գլխուն տեսնել մի դրօշակ,
 Եւ ամէն կողմից պանդուխտ ազգայինք,
 Դիմեն դէպ իւրեանց քաղցրը Հայրենիք:

ՌԱՅՅԻ

ՁՕՆԵՐԳ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՉԱՅՐԻԿԻ

Բարեաւ եկիր Հայր պատուական,
 Մեր ամենուս Դու սիրական,
 Ազգն անձկանօք Ձեզ կըսպասէր,
 Հովիւըդ քաջ և Ազգասէր.
 Կե՛աց Դու յաւէտ, կե՛աց անասան
 Հայրենեաց զո՛հ Հայր Սրբազան:

Ազգը համայն ուրախ զուարթ,
 Փանք Բարձրելոյն գոչէ և արդ.
 Որ պարզեւեց հէգ Հայ Ազգին,
 Ազատութիւն չնորհ անգին.
 Կե՛աց Դու յաւէտ Հայր Իզմիրլեան
 Ազատութեան վե՛հ ախոյեան:

Հայ եղբայրներ զխնանք յարգել,
 Ազատութեան լոյսն անարգել,
 Որ մեզ տուաւ նոր կեանք, նոր յոյս,
 Յառաջնորդել դէպ յանշէջ լոյս.
 Կե՛աց Դու յաւէտ Հայր Իզմիրլեան
 Ազատութեան քաջ ախոյեան:

Գորովագութ Սրբազան Տէր,
 Կարօտըդ մեզ կը տօջորէր.
 Այլ արդ հրճուի՞մք մեք հոգեպէս,
 Անձնանուէր հովուիդ ի տես.
 Մատջիմք առ Քեզ Հայր սիրալիր:
 Համբուրելով զԱջդ օրհնածիր:

Ա.Բ.Ր. ՔՀՆՅ. ԷՊԷՆԱՆ

Հ Ա Յ Ո Ւ Ն Ե Ր Գ Ը

Ազատութիւն, եկո՛ւր հոս.
 — Մեր փրկութեան հրեշտակ.
 Հին ուժիմէն բարբարոս
 Ալ մի՛ թողուր յիշատակ:
 Մփոփանքի շուքըդ բեր,
 Քեզ կ'սպասենք անհամբեր.
 Բրնակութեանդ ենք տեղեակ,
 Հոգիներնիս քեզ դըղեակ:

Ազատութիւն, քեզ տեսանք.
 Հայոց Ազգն ա՛լ ապահով՝
 Քեզ կը կարդայ գովասանք
 Հայրենաշունչ բառերով:
 Կեանք, ինչք, պատիւ, արդար տուրք
 Քեզ կը պարտին Հայ և Թուրք:
 Բրնակութեանդ ենք տեղեակ
 Մեր Թուրքիան քեզ դըղեակ:

Ազատութիւն քեզմով մենք
 Պիտի ապրինք երջանիկ.
 Ալ ուխտած ենք սէր մ'աննենդ
 Բոլոր Հայ, Թուրք պատանիք:
 Ատելութեան չունինք թոյն,
 Մեր դաշինքն է միութիւն:
 Բրնակութեանդ ենք տեղեակ
 Խղճմտանքիս քեզ դըղեակ:

ԹԻՆՈՒԻԿ

ԱՆԿԵՂԾ ԶԻՆՒՈՐ

Մենք անկեղծ զինուոր ենք, առանց մի վիճակ,
 Ուխտել ենք ծառայել երկար ժամանակ,
 Պարսկաստանի խորքից եկել է նամակ.
 Գնում ենք բարով կուշանանք տարով,
 Արիւն, սուր ու հուր, պատերազմի դաշտ
 կսպասեն մեզի

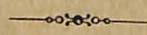
Դուշմանը մեզ տուա «Չան Ֆիդայ» անուն,
 Այդ անուան համաձայն, տեսաւ զօրութիւն,
 Մենք չենք ուզեր, ազատ համաւ բռնութիւն,
 Ուխտել ենք կուել, այդ սիրով մեռնել,
 Համոզւած ենք որ, միայն այսպիսով կայ
 մեզ փրկութիւն:

Ստամբուլը պիտի լինի արեան ծով,
 Ամէն կողմից կռիւ կ'սկսի շուտով,
 Աղբակից Բաշկալայ, անցնենք հեշտ կերպով,
 Աջից Վարդանը, ձախից Իշխանը,
 Գրաւենք Աղբակ, տարածենք սարսափ,
 փառք Դաշնակցութեան:

Բանկային գրաւում, Յոյնաց պատերազմ,
 Աւելի մեծ սարսափ տեղց գուշմանին.
 Քաջ զէյթունը ջարդեց վատ, չար գազանին
 Կեցցէ Զէյթունը, խրոխտ Սասունը,
 Դաշնակցութիւնը, Երջանիկ օրեր պարծանք
 Հայերուն:

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՄԱՐՏԸ

Կարկուտ տեղաց Խանասորի դաշտումը,
 Յիրդային էր Դաշնակցական՝ վրէժ լուծում հովտումը:
 Սոսկաց քիւրդը՝ քնաթաթախ Մարզկեցին,
 Չէր երազում ջնջւել իսպառ Ֆիդայիցը լուսաբացին:
 — Եաման, Աստուած, Ֆիդան եկաւ ո՞ւր փախչենք:
 Ասաց, որդուն կրծքին սեղմած լեղապատառ քրդուհին:
 — Մի վախնար, հանգիստ կեցիր, բաջի ջան,
 Կանանց երբէք ձեռք տալու չէ վրէժխնդիր քաջ Ֆիդան:
 Մի ժամայ մէջ Մարզիկ ցեղը ջնջւեցաւ.
 Խանասորայ կանաչ դաշտը կարմիր գոյնով ներկւեցաւ:
 Փչիր զեփիւռ, դէպ Առաւուլ մենք թռչինք,
 Դիրքեր բռնենք, գաթայ հալւայ ձիւնի ջրով ճաշակենք:
 Մերթ կուում է, մերթ բարձրանում քաջ Ֆիդան,
 Եզակի է պատմութեան մէջ արշաւանքի տեսարան:
 Չ'կար Կարօն, տխուր պատեց ամենքին,
 Երանի՛ է նրա հոգուն, որ զոհ դարձաւ այդ կուին:
 Քեզ ենք յանձնում ով պաշտելի Առաւուլ,
 Կրծքիդ մէջը ամուր պահի անմահ զոհերն Հայերուն:
 Հայեր, յիշէք նւիրական այն օրը,
 Յուրիս ամսի քսանինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ի Կ Ն Ե Ր

Եթէ միայն 5 կալօնի, 3 կալօնի և 8 կալօնի չափեր
 ունիք և այս վերջինը գինիով լեցուն է, ի՞նչպէս կրնաք
 պնտնցմով ձիշդ 4 կալօն գինի չափել:

Պէտտւին մը մեռնելով 17 ձի կը կտակէ իւր 3 տղա-
 յոց. ամէնէն մեծին կը կտակէ ձիերուն կէսը, երկրոր-
 դին $\frac{1}{3}$ ը, և ամէնէն փոքրին $\frac{1}{9}$ ը: Ուստի վէճ մը կ'սկսի
 թէ ի՞նչպէս պէտք է կտակը գործադրել, առանց ձիե-
 րէն մին զոհելու, ուստի ինդիրը կը ներկայացնեն Տէր-
 վրչի մը, որ իւր ձիերէն մին կուտայ որով 18 ձի ըլլա-
 լով՝ 18ին կէսը կուտայ մէկ տղուն, $\frac{1}{3}$ ը միւսին և $\frac{1}{9}$ ը
 վերջինին և յետոյ իւր ձին ետ կ'առնէ դարձեալ:

2ը 5ով բաժնելով պէտք է արդիւնքը 1000 ըլլայ:
 15 ոչխար 4 փարախի մէջ դնելու է, այնպէս որ իւ-
 րաքանչիւրին մէջ միեւնոյն թիւը ըլլայ:

10 ճամբորդ պանդոկ մը կ'երթան և ամէն մէկը
 սենեակ մը կ'ուզէ: Պանդոկապետը կ'ըսէ որ միայն 9
 սենեակ ունի, բայց կարծեմ թէ կ'ըսէ կրնամ այս կերպ
 կարգադրել, և ճամբորդներէն մէկուն դառնալով կ'ըսէ
 թէ, կը հաճի՞ք սպասել մինչև որ ձեր միւս ընկերներուն
 սենեակները տամ, յետոյ կ'ըսէ, կը վերադառնամ և ձեր
 սենեակը կու տամ, այսպէս՝ 2րդ ճամբորդը Ա. սենեակը
 կը դնէ, 3րդը Բրդ սենեակը, 4րդը Գրդ սենեակը, 5րդը
 Դրդ սենեակը, 6րդը Երդ, 7րդը Զրդ, 8րդը Էրդ, 9րդը Ըրդ
 և յետոյ կը դառնայ վերջին մարդուն՝ որուն կուտայ 9րդ
 սենեակը:

5 թիւեր կարգադրելու է (որոնց և ոչ մին 10էն ա-
 ւելի պէտք է ըլլայ) այնպէս որ՝ երբոր ձախէն դէպի աջ
 կարդացուին, աջ կողմի թիւը միշտ 10ին աւելի մօտ

պիտի ըլլայ քան թէ իւր նախորդը, և Ա. թիւը 10ին աւելի մօտ պիտի ըլլայ քան թէ 5րդը:

Տիկին մը աղամանդէ խաչ մը ղրկեց գոհարավաճառին նորոգելու համար, խաչին վրայ վարէն վեր կամ վերէն վար համրելով 9 աղամանդներ կար. դարձեալ վարէն մինչև խաչին մէջի ծայրը հաշուելով 9 հատ էր: Գոհարավաճառը 2 հատը գողցաւ, բայց միեւնոյն կերպով հաշուելով դարձեալ աղամանդներուն թիւը 9 էր: Ի՞նչ կերպ ըրած էր:

Այցելու մը բանտ մը այցելելով, բանտարկեալներէն միոյն ըսաւ. «Նղբայրներ և քոյրեր չունիմ, սակայն այս մարդուն հայրը իմ հօրս տղան էր»: Բանտարկեալին հետ ի՞նչ ազգականութիւն ունէր:

Մարդ մը աղուէս մը, սագ մը, և քիչ մը ցորեն ունի որ կ'ուզէ գետէ մը անցնել նաւակով մը, բայց ամէն անգամ անոնցմէ մէկ հատը միայն կրնայ դիմացի կողմը անցնել, և զանազան պատճառներով չկրնար աղուէսը և սագը կամ սագը և ցորենը միասին ձգել, ի՞նչպէս պէտք է կարգադրէ:

Տղայ մը սենեակ մը մտնելուն մէկը իրեն ըսաւ. «Տղա՛ս, կօշիկներս բեր»: Տղան պատասխանեց. «Ճիշդ է որ ես քու տղադ եմ, բայց դուն իմ հայրս չես, և մինչև որ չըսես թէ ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ այս բանը՝ կօշիկներդ չեմ բերեր»:

10էն պակաս ու է թիւ առ, կրկնէ, և 4 աւելցուր վրան. յետոյ 5ով բազմապատկէ, վրան աւելցուր 12 և 10ով բազմապատկէ, ինչ որ մնայ, անկից հանէ 320: Եթէ այս մնացորդին վերջին երկու թիւերը ջնջես, ինչ թիւ որ մնայ՝ առաջին ընտրած թիւը պիտի ըլլայ:

ՇԱՔԱՐԸ ԻՅՐԵՒ ԶԱԿԱՆԵՍԱԿԱՆ

Բարիզի Բասթէօնեան հաստատութենէն Բրօֆ. Թրիւպէո վերջերս գործնականապէս ցոյց տուաւ որ այրող շաքարը յառաջ կը բերէ տեսակ մը կազ acetyline-hydrogène formique կոչուած՝ որ ամենազօրաւոր հականեխականներէն մին է:

Տասը քիւօ շաքար պարունակելու կարող ապակիէ ընդունարանի մը մէջ 5 կրամ շաքար այրեց: Շոգին պաղելէ վերջ՝ ժանտատենդի, թոքախտի, հետախտի, ծաղկախտի, և յն. բակտերիներ դրուեցան ընդունարանին մէջ, բաց ապակիէ խողովակներու մէջ, և տեսնուեցաւ որ կէս ժամուան մէջ ամբողջ միքրոսդները մեռած էին:

Եթէ շաքարը այրէք գոցուած ամանի մը մէջ ուր հոտած միս կամ հոտած հաւկիթ դրած ըլլաք, իսկոյն իրենց գէշ հոտը կ'անյայտանայ, այսպէսով՝ այրած շաքարին նկատմամբ ժողովրդեան ունեցած հաւատքը կ'արդարանայ:

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՐԺԷ ՕՂԱԶՈՒ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ

Ուիլյամը Բայթ որ վերջերս իւր թռելու մեքենայովը մեծ յաղթանակ մը տարաւ, իւր տաղանդովը մեծապէս օգնած է գծագրիչներուն իւր ծրագիրը ի գործ դնելու համար:

Սոյն կարեւոր գործին ամբողջութիւնը յանձնուած էր Բարիզի Վուազէն Եղբարց, որ օդաչու մեքենաներ պատրաստելու համար աշխարհիս ամէնէն մեծ գործարանը ունին:

Օդաչու մեքենայի մը ամէնէն սուղ մասը շարժիչ մեքենան է:

Վուազէն Եղբարց աշխատանոցը լեցուն է խոշոր օդաչու մեքենաներով և տարօրինակ տեսարան մը կը ներկայացնէ, որ աւելի կը նմանի թանգարանի մը քան թէ աշխատանոցի մը: Բոլոր պէտք եղած մեքենաները և նիւթերը կը բաղկանան 1 սղոցէ, 1 քերիչէ, քանի մը տախտակներէ, քանի մը թուրերէ և մեծաքանակ մարմաշէ (մուսլին) և երկաթէ:

Տախտակները որ կամ հացենի (տիշ պուտաք աղածը) կամ մայրի (չամ աղածը) և կամ կաղամախի (գաւազ աղածը) կ'ըլլան, գրեթէ 30 կամ 35 ոտք երկար են՝ 2—2½ ինչէզ հաստութեամբ: Տախտակի այս շերտերէն չորսը՝ իրարու միացած՝ օդաչուին առանցքը կը կազմեն, որ հաստատուած է անկիւնական երկաթի թելերէ գօտիներով: Առանցքին վրայ նստարան մը կայ ճամբորդին համար և ուրիշ մ'ալ շարժիչին համար:

Գործիքին երկու կողմը թեւեր հաստատուած են, որոնք փայտի չորս շերտերէ շինուած են, երկաթ թելէ գօտիներով իրարու միացած: Իւրաքանչիւր թեւ՝ մարմաշեայ երկու հորիզոնական օդասղացներ (aéroplanes) ունի: Երբ ասոնք կատարեալ է, մեքենան պատրաստ է շարժիչին, մղիչին և ղեկին համար: Մէկ շարժուածն մէջ կարելի է օդաչու մը շինել:

Օդաչու մը կ'արժէ 900—1100 ոսկի, այս գումարին կէսը շարժիչին համար է: Սղութեան պատճառը արհեստին նորութիւնը և յանձնարարութեանց նուազութիւնն է: Կը յուսանք որ հետզհետէ գիները աւելի պիտի աճանան և մինչեւ 100 ոսկիի պիտի իջնէ որպէս զի Շտեմարանի ընթերցողները կարողանան իրենց յատուկ օդաչու գործիքը ունենալ և ուզած ժամանակնին զօսական օդային պտոյաներ կատարել:

ԽՕՍՈՂ ԺԱՄԱՅՈՅՑՆԵՐ

Ձուիցերիոյ մէջ մօտերս սկսած են տեսակ մը նորահնար ժամացոյցներ շինել, որոնք երես կամ սլաք չունին: Այլ երբ վրայի կոճակին կը կոխէք՝ ձայնագրական ներքին կարգադրութեամբ մը կը պոտայ «Հինգ ու կէս» կամ «Տասնին քսան կայ», ևլն. ժամուն համեմատ:

ԵՐԱԺԻՇՏ ՁՈՒԿԵՐԸ

Սէյլանի Պաթիքալօա լիճին մէջ տեսակ մը ձուկեր կան որոնք երաժիշտ ձուկեր կը կոչուին, և մինչեւ հիմակ գտնուած կամ տեսնուած ձուկերուն մէջ միակ տեսակն են՝ որ երաժշտական այս նշանաւոր յատկութիւնը ունին: Կ'ըսուի թէ ասոնց հանած ձայնը այնքան անոյշ և ներդաշնակ է որ տաւիղի ձայնի կը նմանի:

ՆԻՀԱՐՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Նիհարնալու համար տեսակ տեսակ գաղտնի դեղեր ծանուցուած են մինչեւ ցարդ հոգնեցուցիչ մարմնամարզներ և պահեցողութիւն յանձնարարելով, ամէնքն ալ փորձուած են և տեսնուած է որ բան մը չեն արժեր: Հոս յայտնի կերպով կը հրատարակենք անվնաս դեղ մը որ սքանչելի արդիւնք ցոյց տուած է մինչեւ ցարդ: Հետեւեալ բաղադրութիւնը դուք ալ կրնաք տան մէջ պատրաստել և կամ ձեր դեղագործին շինել տալ.

- Mormola 30 gr.
- Ext. fluide Glycyrrhiza 30 gr.
- Glycérine pure 30 gr.
- Eau de menthe 100 gr.

Այս ախորժելի բաղադրութենէն պէտք է երկու արծաթ թքալ առնել ամէն կերակուրէ վերջ և պառկելու ժամանակ: Քիչ ժամանակի մէջ պիտի զարմացմամբ տեսնէք որ այս սքանչելի ընտանեկան դեղովը ծանրութիւննիդ պիտի նուազի: Որև է մարմնամարդ կամ պահեցողութիւն ընելու պէտք չունիք, ոչ ալ ձեր սովորական կեանքէն տարբեր կեանք մը վարելու պէտք ունիք: Այս բաղադրութիւնը շատ առողջարար է մարմնոյ համար, արիւնը կը մաքրէ, արեան չըջանը կը կանոնաւորէ և երեսի խորշոմներու կազմուիլը կ'արգիլէ:

ՋԵՐՄԱՉԱՓՆԵՐ

Ֆարենհայթ, Սանթիկրաս եւ Ռէիւմիւր

Հետագայ ցուցակը ցոյց կուտայ սոյն երեք ջերմաչափներու աստիճանները զանազան բարեխառնութեանց միջոցին:

Ֆարէնհայթի աստիճանները՝ Սանթիկրատի վերածելու համար պէտք է 32 հանել, մնացորդը 5ով բազմապատկել և 9ով բաժնել:

Սանթիկրատը՝ Ֆարէնհայթի վերածելու համար պէտք է 9ով բազմապատկել 5ով բաժնել և 32 աւելցնել:

Ֆարէնհայթը՝ Ռէիւմիւրի վերածելու համար պէտք է 32 զեղչել 4ով բազմապատկել և 9ով բաժնել:

Ռէիւմիւրը՝ Ֆարէնհայթի վերածելու համար պէտք է 9ով բազմապատկել, 4ով բաժնել և 32 աւելցնել:

Սառուցման կէտ (Չուրի) = 32° Ֆ. 0° Ս. և 0° Ռ.
Նռացման » = 212° Ֆ. 100° Ս. և 80° Ռ.

Ֆարէնհայթ	Սանթիկրատ	Ռէիւմիւր
212	100	80
200	93.3	74.7

Ֆարէնհայթ	Սանթիկրատ	Ռէիւմիւր
150	65.6	52.4
112	44.4	35.5
110	43.3	34.7
108	42.2	33.8
106	41.1	32.9
105	40.6	32.4
104	40	32
103	39.4	31.6
102	38.9	31.1
101.5	38.6	30.9
101	38.3	30.7
100.5	38.1	30.4
100	37.8	30.2
99.5	37.5	30
99	37.2	29.8
98.4 (մարմնոյ	36.9	29.5
98 բարեխառ-	36.7	29.3
97.5 նութիւն)	36.4	29.1
97	36.1	28.9
96.5	35.8	28.7
96	35.6	28.4
95.5	35.3	28.2
95	35	28
94	34.4	27.6
92	33.3	26.7
90	32.2	25.8
88	31.1	24.9
86	30	24
84	28.9	23.1
82	27.8	22.2
80	26.7	21.3

Ֆարէնհայթ	Սանթիկրատ	Ռէյումիւր
78	25.6	20.4
76	24.4	19.6
74	23.3	18.7
72	22.2	17.8
70	21.1	16.9
68	20	16
66	18.9	15.1
64	17.8	14.2
62	16.7	13.3
60	15.6	12.4
58	14.4	11.6
56	13.3	10.7
54	12.2	9.8
52	11.1	8.9
32	0	0

ՀԻՆԵՐՈՒՆ ԻՄՍՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Թաղէս՝ որ կոչուեցաւ Յունական փիլիսոփայութեան հայրը և աշխարհիս 7 իմաստուններուն ամենամեծը, ապրեցաւ 7րդ դարուն (Ն. Ք.) : Իրեն վերազրուած ասացուածները շատ հետաքրքրական և շահեկան են երբ նոյն օրերը բազմաթիւ հասարակական դիւնք մեր օրերուն հետ :

Թաղէս փառք կուտար բազմին երեք բանի համար .
 1. Որ մարդ էր և ոչ կենդանի : 2. Որ մարդ ծնած էր և ոչ կին : 3. Որ Յոյն էր և ոչ բարբարոս :

Այն էր որ ըսաւ. «Ծանիր զքեզ» : «Քիչ խօսքերը խոհեմ դատողութեան նշաններ են» : «Իմաստութիւն փնտռէ, և ընտրէ ինչ որ ամէնէն արժանաւորն է, որ-

պէս զի չարախմբներուն և բանասարկուներուն բերանը գոցեալ» : «Աշխարհէս աւելի գեղեցիկ բան չկայ» : «Պէտքը ամէնէն զօրաւոր բանն է, որովհետև ամէն բանի կը յաղթէ» : «Ժամանակը ամէնէն խելացի բանն է, որովհետև կը հնարէ և կը յայտնէ ամէն բան» : Երիտասարդութեան մէջ ստիպեցին զինքը որ ամուսնանայ, ըսաւ թէ շատ կանուխ է, երբ ժամանակ անցաւ և քիչ մը տարիքը առաւ դարձեալ առաջարկեցին, այն ժամանակ ալ ըսաւ թէ շատ ուշ է :

ՄՆՆԴՈՑ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Հետեւեալ ցուցակը կը ցուցնէ սովորական սնունդներու մարտողութեան համար պէտք եղած ժամանակը :

Սնունդի տեսակը	Ժամ	Վայրկեան
Եփած բրինձ	1	—
Չարնուած հաւկիթ	1	30
Թարմ տապակուած կարմրախայտ	1	30
Գարիէ ապուր	1	30
Չեփած քաղցր խնձոր	1	30
Կասկարայ եղած երէի միս	1	45
Եռացած նուրբ օսլայ	2	—
Եռացած թարփօք	2	—
Եռացած կաթ	2	—
Կասկարայ եղած կովու լեարդ	2	—
Թարմ հում հաւկիթ	2	—
Թթու հում խնձոր	2	—
Հում կաղամբ	2	15
Հում կաթ	2	15
Տապակած հաւկիթ	2	15
Խորոված սագ		

Սնունդի տեսակը	Ժամ	Վայրկեանք
Խորոված հնդկահաւ	2	30
Լաւ եփած կարկանդակ	2	30
Բակլայ, լուբիա, և ըն.	2	30
Հում ոսորէ	2	55
Քիչ խաշած հաւկիթ	3	—
Կասկարայ եղած պիֆթէկ	3	—
Կասկարայ եղած ոչխարի միս	3	—
Խաշած ոչխարի միս	3	—
Վառեակի ապուր	3	—
Խոզի միս, եռացած	3	15
Խորոված ոչխարի միս	3	15
Հաց	3	15
Խաշած ստեպղին	3	15
Կասկարայ եղած երշիկ	3	20
Կարագ	3	30
Պանիր	3	30
Շողզամ	3	30
Խաշած գետնախնձոր	3	30
Կարժր խաշած հաւկիթ	3	30
Խաշած ճակնդեղ	3	45
Խորոված հորթու միս	4	30
Եռացած կաղամբ	4	30

ԿԵՆԴԱՆԵԱՅ ԿԵԱՆՔԻ ՏԵԻՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Միջատներէն ոմանք քանի մը ժամ միայն կ'ապրին, ուրիշներ քանի մը շաբաթ միայն: Դողոշը (գարագուր պաղը) 15 տարիի չափ կ'ապրի: Ծածան. — Պիւֆօն կ'ըսէ որ Մօրէբայի կոմսին աւազանին մէջ ծածան մը տեսած է որ 150 տարիէն աւելի առաջ հոն դրուած էր:

1497ին Հէլպրունի մօտ լիճի մը մէջ բռնուած գայլաձուկ մը զանուեցաւ, վրան պղնձէ օղակ մը անցուցած էին ժամանակին, որուն վրայի թուանշանէն հասկցուեցաւ որ 1230ին լիճը ձգած էին: Տան մէջ թռչունները և հաւեղէնները ընդհանրապէս 12-15 տարեկան կ'ապրին: Թութակը և արագիլը 100ական տարի կ'ապրին: Ուղտը 40 տարի կ'ապրի: Ձին՝ 30: Եզը՝ 20: Շունը՝ 12: Կատուն՝ 10: Ոչխարը՝ 9: Ճագարը՝ 8: Փիղը՝ 200-300: Կէտը՝ 400 տարի կ'ապրի:

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ

Բէթըր Յարթան անուն Հունգարացի մը, 1539ին ծնելով 1724ին մեռած է, 185 տարի ապրելով: Թովմաս Բար անուամբ անգլիացի մը 169 տարեկան մեռած է Շրօքչայրի մէջ, այդ տարիքին մէջ Կարոլոս Ա.ի պատէ Շրօքչայրի մէջ, այդ տարիքին մէջ Կարոլոս Ա.ի պատէ լատը հացկերոյթի մը գնաց և հոն շատ ուտելով մեռաւ: Մեռնելէ վերջ Բրօֆ. Հարվի դիազննութիւն կատարելով հաստատեց որ եթէ նոյն օրը այդ շատակերութեանը ըրած չլըւար, տակաւին շատ տարիներ պիտի ապրէր: Շէվրէօլ ծնաւ 1786 Օգոստ. 31ին, մեռաւ 1889 Ապրիլ 10ին կարճ հիւանդութենէ մը վերջ:

ԿԵՆԴԱՆԵԱՅ ՅՂՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՄԻՉՈՅԸ

Մսակեր անասնոց մէջ յղութեան ժամանակամիջոցը աւելի կարճ է քան թէ բուսակեր անասնոց մէջ: Մսակերներու ձագերը ծնած ժամանակին նուազ զարգացած կ'ըլլան և քանի օրեր վերջը միայն աչքերնին կը բացուի: Բուսակեր կենդանիներէն Փիղը 20-21 ամիսէն կը ծնի:

Ընձուղտը՝ 14 ամիսէն : Ուղտը՝ 12 ամիսէն : Գոմէշը՝ 12 ամիսէն : Էշը՝ 12 ամիսէն : Զին՝ 11 ամիսը անցած : Ռնգեղջիւրը՝ 9 ամիսէն : Կովը՝ 9 ամիսէն : Ոչխարը և այծը՝ 5 ամիսէն : Խոզը՝ 4 ամիսէն : Կրծող կենդանիներէն Կուղբը՝ 4 ամիսէն : Առնէտը՝ 31 օրէն : Ճագարը՝ 30-31 օրէն : Սկիւռը և մուկը՝ 28 օրէն : Խոզը՝ 21 օրէն : Մսակեր կենդանիներէն Արջը՝ 6 ամիսէն : Առիւծը՝ 108 օրէն : Կատուառիւծը՝ 72 օրէն : Աղուէսը և գայլաշունը՝ 62-63 օրէն : Կատուն՝ 55-56 օրէն : Պարկաւոր կենդանիներէն Ագենազը՝ 39 օրէն : Պարկերէն՝ 26 օրէն : Կիտազգիներէն Կէտը՝ 10 ամիսէն : Կապիկը՝ 7 ամիսէն : Զուած ծիններէն՝ Սազը կը թխսէ 30 օրէն : Կարապը՝ 42 օրէն : Հաւը՝ 21 օրէն : Բաղը՝ 30 օրէն : Հնդկահաւը՝ 28 օրէն : Դեղձանիկը՝ 14 օրէն : Աղաւնին՝ 21 օրէն : Թութակը՝ 40 օրէն :

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ԱՐԳԱՍՍԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Փիղը, ուղտը և ձին հազիւ մէկ հատէ աւելի կը բերեն : Առիւծը 1, յաճախ 2-3, երբեմն 5 կամ աւելի : Ընտանի ճագարին արգասաւորութիւնը հրաշալի է, 6 ամսու ճագար մը կ'սկսի ճագ բերել և տարին 7 անգամ կը բերէ, ամէն մէկ անգամին 4-12 հատ, երբեմն ալ աւելի : Հաշիւ եղած է որ զոյգ մը ճագարի սերունդը չորս տարուան մէջ $1 \frac{1}{4}$ 000000 կ'ըլլայ : Աւտարալիոյ մէջ մտցուած զոյգ մը ճագարը այն աստիճան շատցած է որ հիմա անոր ջնջմանը համար մասնաւոր օրէնք մը պատրաստուած է :

ՏԱՆՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մըջիւնները վանելու համար օշինդրի (բէլին օթը) ճիւղեր պէտք է դնել մըջիւն քեղած տեղերը :

Միջատները շաքարի ամաններէն հեռու պահելու համար, պէտք է տուփին վրայ՝ եզերքին մօտ կաւիճի նշան ընել :

Կօշիկները ջուրէ անթափանց ընելու համար պէտք է հնդիկ իւղ քսել, եթէ չէք ուզեր որ քալած ժամանակնիդ ձայն հանէ՝ ներբանին մէջտեղը դամ մը գամեցէք :

Շիշերը դիւրաւ կը մաքրուին տաք ջուրով և ածուխի փոշիով :

Ծխնելոյզը եթէ բռնկի, ափ մը աղ կամ ծծումբ վառարանի մէջ նետեցէք :

Լամբարի շիշերը լաւ կը մաքրուին լրագիրով :

Լամբարը լեցուցած ժամանակնիդ քանի մը կաթիլ քարիւղ կաթեցուցէք լաթի մը վրայ, և անով մաքրեցէք ապակին մինչեւ որ լաւ մը մաքրուի :

Ճանճերը սենեակին մէջէն վանելու միջոցն է քսան կաթիլ ասիտ ֆէնիք տաք ամանի մը վրայ լեցունել, որուն շոգին բաւական է ճանճերը վանելու :

Մժեղները վանելու համար՝ կաղինի քմեծութեամբ քափուրի (քեաֆիրի) կտոր մը լամբարին վրայ բռնելու է մինչեւ որ հատնի :

Կարասիները մաքրելու համար՝ նախ պէտք է լաւ մը չփել կարասիները եռացած կտաւատի իւղի (պէզիր եաղի) մէջ թաթիլուած լաթով, յետոյ պէտք է չորցնել և չոր ֆանելայով մը չփել, պէտք է հող տանիլ որ բոլոր իւղը լաւ մաքրուած ըլլայ ապա թէ ոչ վրան շուտ փոշի կ'առնէ :

Ոսկեզօծ շրջանակները կը մաքրուին բեւեկնի իւզի (թիրեմենդի) մէջ թաթխուած սպունքով մը շրջանակները սրբելով :

Իւզի բիծերը հանելու համար՝ բիծ եղած տեղը բեւեկնի իւզով թրջելու է և կերպասին տակն ու վրան ծծուն թուղթ մը դնելով վրան կոխելու է, այսպէսով իւզը կը լուծուի և թուղթէն ծծուելով՝ կերպասին վրայէն բոլորովին անյայտ կ'ըլլայ :

Մազերը շատ գեղեցիկ կերպով կը մաքրուին նետուեալ բաղադրութեամբ լուալով, 1 օխա անուշ ջուր, 8 տրամ սօտա և 2 տրամ crème de tartre (քուրմ թառթառ) :

Նրկաթի ժանգի բիծերը մուսուլինի կամ ճերմակեղէններու վրայէն հանելու համար՝ պէտք է բիծը զըտնուած տեղը լեմօնի ջուրով և ազով թրջել և արեւին դնել, սովորաբար պէտք է մէկ երկու անգամ կրկնել այս բանը :

Մուշտակները և բրդեղէնները ցեցէ պաշտպանելու համար պէտք է լաւ մը թոթուել և փայտով զարնել, յետոյ թղթէ պարկի մէջ դնելով կախել, եթէ պարկին մէջ ցեց և ցեցի հաւկիթներ չիկան՝ մուշտակները ապահով են :

Ներկի բիծերը կարելի է քլօրօֆօրմով հանել, երբ որ թթու մը՝ կերպասի մը գոյնը աւրած է, նախ պէտք է ամօնեաք քսել թթուն չէզոքացնելու համար, յետոյ երբ քլօրօֆօրմ քսուի կերպասը նախկին գոյնը կ'ստանայ :

Բիւլշի կամ թաւիչի պտուկած խաւը շտիելու համար՝ հակառակ կողմէն պէտք է պաղ ջուրով թրջել, և յետոյ տաք արդուկի մը բռնել, չորցնելէ վերջը պէտք է բլիւշը խողանակել :

ԱՃԻԱՏԱՍԻՐՈՂԻՆ ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

	ՊՐ
Գործնական Բառարան Հայերէնէ Անգլիերէն	36 զդ.
Չորհրդեղանիան (Ստացումբիւն (Հայ.-Գոգ. Անգլ.-Գերմ.)	12 զդ.
Ժամանց կամ Հիւանդներու խոսքեր	5 զդ.
Յանգարան նոյնաբանց և նոյնաձայն բառերու	4 զդ.
Ետևարան Գիտութի Գիտելեաց. Ա. Հասար	6 զդ.

ԸՆԴ ՄԱՍԼՈՎ

Պատշեմագարդ Ընդարձակ Բառարան

Անգլիերէնէ Հայերէն

Webster-ի նշանաբանիչներէն աճխտած

800 պատկերներով

1100 — 1200 էջ

«Ազգային գրադարան»

NL0147537

15-829